

Bruxelles, 13. prosinca 2017.
(OR. en)

15237/17

Međuinstitucijski predmet:
2016/0379 (COD)

ENER 487
ENV 1016
CLIMA 336
COMPET 841
CONSOM 384
FISC 322
CODEC 1970

NAPOMENA

Od:	Odbor stalnih predstavnika (dio 1.)
Za:	Vijeće
Br. dok. Kom.:	15135/1/16 ENER 418 ENV 758 CLIMA 169 COMPET 637 CONSOM 301 FISC 221 IA 131 CODEC 1809 REV1 + ADD 1 REV 1 + ADD 2 REV 1
Predmet:	Prijedlog UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA o unutarnjem tržištu električne energije (preinaka) – opći pristup

I. UVOD

1. Komisija je 30. studenoga 2016. Vijeću podnijela Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o unutarnjem tržištu električne energije (preinaka) kao dio paketa „Čista energija za sve Europljane”.
2. Paket je u cijelosti predstavljen u prosincu 2016. na sastanku Vijeća za promet, telekomunikacije i energetiku (energetika). Razmjena mišljenja o paketu održana je u veljači 2017. na sastanku Vijeća za promet, telekomunikacije i energetiku (energetika).

3. Nakon što je dovršeno ispitivanje procjena učinka svih osam zakonodavnih prijedloga te je započelo podrobno ispitivanje prijedlogâ, Vijeće za promet, telekomunikacije i energetiku (energetika) u lipnju 2017. upoznalo se s izvješćem o napretku¹.
4. Revidirane verzije Nacrta uredbe o unutarnjem tržištu električne energije izdane su u rujnu (dok. 10681/2017) i studenome (dok. 10681/17 REV 1 + ADD 1, 14625/17 + ADD 1).
5. Odbor za industriju, istraživanje i energiju Europskog parlamenta imenovao je Krišjānisa Kariņša izvijestiteljem te se očekuje da će donijeti svoje mišljenje u ožujku 2018. Europski gospodarski i socijalni odbor dao je svoje mišljenje 31. svibnja 2017., a Odbor regija 12. srpnja 2017.
6. Radna skupina za energetiku u razdoblju od srpnja do studenoga 2017. razmotrila je prijedlog Komisije i s njime povezane kompromisne prijedloge predsjedništva. Slijedom tih rasprava predsjedništvo je u tekst unijelo znatan broj izmjena.
7. Delegacije smatraju kako se predloženim izmjenama tekst poboljšao, konkretnije:
 - pojašnjenja postojećih definicija i dodavanje onih koje nedostaju
 - poboljšani tekst u pogledu odgovornosti za uravnoteženje i uvjeti pod kojima države članice mogu predvidjeti odstupanja od financijske odgovornosti za odstupanja
 - učinkovitija organizacija tržišta uravnoteženja, pravila o obračunu energije uravnoteženja, cijena, nabava rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava i pravila o tehničkim ograničenjima trgovanja
 - europske procjene adekvatnosti upotrebljavaju se povrh nacionalnih procjena primjerenosti resursa
 - države članice osiguravaju da je strani kapacitet sposoban pružiti doprinos željene razine adekvatnosti pod istim uvjetima kao i domaći kapaciteti na temelju posebnih zahtjeva

¹ Dokument ST 9578/17.

- načela osmišljavanja mehanizama za razvoj kapaciteta bolje su definirana i strukturirana
 - zadaće mreže ENTSO-E revidirane su
 - regionalna operativna središta pretvorena su u regionalne koordinate za sigurnost, a njihova uspostava, misija i zadaće preformulirani su
 - dodan je novi članak kojim se utvrđuju načela, pravila i postupci za tijelo EU-a za operatore distribucijskih sustava
 - mrežna pravila više se ne uspostavljaju delegiranim aktima već provedbenim aktima.
8. Predsjedništvo smatra da je tekst, kako je naveden u Prilogu, dobro uravnotežen kompromis koji bi većim dijelom sve delegacije mogle općenito prihvatiti. Međutim, Vijeće još mora potvrditi glavna pitanja opisana u nastavku.

Glavni elementi kompromisnog prijedloga predsjedništva:

a) Definicija zona trgovanja (uključujući dodjelu kapaciteta i mjere za rješavanje pitanja zagušenja) (članci 13. i 14.)

Pravilima o dodjeli kapaciteta traži se da se najveći kapacitet dodijeli na granici zone trgovanja sudionicima na tržištu. U slučaju da unutarnje zagušenje ima utjecaja na taj kapacitet, država članica mora potražiti rješenje tih zagušenja korektivnim djelovanjima. Druga je mogućnost da država članica odluči ponovno osmisliti zonu trgovanja tako da se u njoj uzmu u obzir uska grla u infrastrukturi. Delegacije su ukazale na to da je podjela zone trgovanja politički značajna te stoga država članica mora biti u stanju držati se te odluke. Predsjedništvo predlaže uspostavu razine referentne vrijednosti najvećeg kapaciteta na granici koju treba poštovati. Nadalje, predsjedništvo predlaže da bi nakon isteka razdoblja koje je potrebno za provedbu mjera, država članica mogla odabrati hoće li primijeniti podjelu zone trgovanja ili će za problem zagušenja tražiti rješenje korektivnim djelovanjima kako bi se uskladila s utvrđenom referentnom vrijednosti. Predsjedništvo predlaže jasan rok za cijeli proces te tvrdi da je u slučaju kršenja referentne vrijednosti na kraju procesa Komisija u stanju izdati odluku o najboljoj podjeli zone trgovanja u državi članici.

b) Mehanizmi za razvoj kapaciteta (članci od 21. do 24.)

- Vijeće bi trebalo raspravljati o načelima osmišljavanja kako je konkretno navedeno u članku 23.
- U vezi s emisijama CO₂ predsjedništvo predlaže da od 31. prosinca 2025. proizvodni kapacitet koji ispušta više od 550 gr CO₂/kWh energije za koji je konačna odluka o ulaganju donesena nakon stupanja na snagu ove Uredbe, ne prima plaćanja ili obveze za buduća plaćanja, u okviru mehanizma za razvoj kapaciteta.
- Predsjedništvo predlaže brisanje članka 23. stavka 5. te oslanjanje na postojeće mehanizme, kao što je kontrola državnih potpora, u vezi s povodom za uvođenje mehanizma za razvoj kapaciteta, ovisno o slučaju.
- Predsjedništvo također predlaže da države članice uključe odredbu kojom se omogućuje učinkovito postupno ukidanje mehanizma za razvoj kapaciteta.

III. ZAKLJUČAK

S obzirom na navedeno, Vijeće se poziva se da ispita kompromisni tekst predsjedništva kako je naveden u Prilogu ovoj napomeni, da raspravi sva neriješena pitanja koja su postavile delegacije te da postigne dogovor o nacrtu općeg pristupa kako je naveden u Prilogu.

Općim pristupom utvrdilo bi se privremeno stajalište Vijeća o tom prijedlogu i stvorila osnova za pripreme pregovora s Europskim parlamentom.

Dodaci iz triju revizija (dokumenti 10681/2017, 10681/17 REV 1, 14625/17 + ADD1) u usporedbi s prijedlogom Komisije naznačeni su **podebljanim slovima**.

Novi tekst dodan nakon sastanka Corepera 6. prosinca (dok. 14625/17 + ADD1) naznačen je **podebljanim i podcrtanim slovima**.

Svako brisanje označeno je s [].

2016/0379 (COD)

Prijedlog

UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

o unutarnjem tržištu električne energije

(preinaka)

(Tekst značajan za EGP)

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 194. stavak 2.

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

nakon prosljeđivanja nacrtu zakonodavnog akta nacionalnim parlamentima,

uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora regija,

u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom,

budući da:

- (1) Uredba (EZ) br. 714/2009 Europskog parlamenta i Vijeća² znatno je izmijenjena nekoliko puta. Budući da ju je potrebno dodatno izmijeniti, tu bi Uredbu radi jasnoće trebalo preinačiti.
- (2) Cilj je energetske unije osigurati potrošačima, to jest kućanstvima i poduzećima, **sigurnu**, zaštićenu, održivu, konkurentnu i pristupačnu energiju. Povijesno gledano, elektroenergetskim sustavom dominirali su vertikalno integrirani monopoli s velikim, centraliziranim nuklearnim elektranama ili elektranama na fosilna goriva koji su često bili u državnom vlasništvu. Cilj je unutarnjeg tržišta električne energije, koje se postupno uvodi od 1999. godine, osiguravanje stvarnog izbora svim potrošačima u Uniji, i građanima i poduzećima, novih poslovnih mogućnosti i više prekogranične trgovine, kako bi se postigla veća učinkovitost, konkurentne cijene i viši standardi usluge te doprinijelo sigurnosti opskrbe i održivosti. Na unutarnjem tržištu električne energije pojačalo se tržišno natjecanje, posebno na veleprodajnoj razini i u prekograničnoj trgovini. Ono ostaje temelj učinkovitog tržišta energije.
- (3) Europski energetska sustav usred je najkorjenitije promjene zadnjih desetljeća, a tržište električne energije u središtu je te promjene. [] **Tim promjenama stvaraju se i olakšavaju** nove prilike i izazovi sudionicima na tržištu. Istodobno se tehnološkim dostignućima omogućavaju novi oblici sudjelovanja potrošača i prekogranične suradnje.

² Uredba (EZ) br. 714/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o uvjetima za pristup mreži za prekograničnu razmjenu električne energije i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1228/2003 (SL L 211, 14.8.2009., str. 15.).

- (3a) Ovom se Uredbom uspostavljaју pravila radi osiguravanja funkcioniranja unutarnjeg tržišta energije uz istodobno uključivanje ograničenog broja zahtjeva koji se odnose na razvoj obnovljivih oblika energije i politiku u području zaštite okoliša, posebice [] specifičnih pravila u vezi s [] određenim proizvodnim postrojenjima elektrana na obnovljive izvore energije koja se odnose na odgovornost za uravnoteženje te dispečiranje i redispečiranje [] kao i prag za emisije CO₂ iz novih proizvodnih kapaciteta kada podliježu mehanizmu za razvoj kapaciteta.**
- (4) Državne intervencije, koje su često neusklađene, dovele su do rastućih poremećaja na veleprodajnom tržištu električne energije, što se negativno odrazilo na ulaganja i prekograničnu trgovinu.
- (5) U prošlosti su potrošači električne energije bili pasivni te su često kupovali električnu energiju po reguliranim cijenama bez izravne veze s tržištem. U budućnosti potrošačima treba omogućiti puno sudjelovanje na tržištu, ravnopravno s drugim sudionicima na tržištu. Kako bi se integrirali rastući udjeli energije iz obnovljivih izvora, u budućem elektroenergetskom sustavu trebalo bi iskoristiti sve dostupne izvore fleksibilnosti, posebno upravljanje potrošnjom i skladištenje. [] Njime ujedno treba poticati i energetska učinkovitost.
- (6) Veća integracija tržišta i prijelaz na promjenjiviju proizvodnju električne energije zahtijevaju pojačan napor kako bi se nacionalne energetske politike koordinirale sa susjedima i iskoristile prilike za prekogranično trgovanje električnom energijom.
- (7) Razvijeni su regulatorni okviri koji omogućuju da se u Uniji trguje električnom energijom. Taj je razvoj poduprlo donošenje nekoliko mrežnih pravila i smjernica za integraciju tržišta električne energije. Ta mrežna pravila i smjernice sadržavaju odredbe o tržišnim pravilima, pogonu sustava i mrežnoj vezi. Kako bi se osigurala potpuna transparentnost i povećala pravna sigurnost, trebalo bi donijeti i glavna načela funkcioniranja tržišta i dodjele kapaciteta u vremenskim okvirima tržišta električne energije uravnoteženja, unutardnevnog tržišta, tržišta dan unaprijed i dugoročnog tržišta na temelju redovnog zakonodavnog postupka i objediniti to u jedinstveni pravni akt.

- (7a) U članku 13. smjernica za električnu energiju uravnoteženja uspostavlja se proces s pomoću kojeg operatori prijenosnih sustava mogu trećoj strani delegirati sve svoje zadaće ili dio njih. Operatori prijenosnih sustava koji delegiraju trebali bi ostati odgovorni za osiguravanje usklađenosti s obvezama iz ove Uredbe. Isto tako, države članice trebale bi moći dodijeliti zadatke i obveze trećoj strani. Takva dodjela trebala biti ograničena na zadatke i obveze koje se izvršavaju na nacionalnoj razini (poput obračuna odstupanja). Ograničenja dodjele ne bi trebala dovesti do nepotrebnih promjena u postojećim nacionalnim aranžmanima. Međutim, operatori prijenosnih sustava trebali bi ostati odgovorni za zadatke koji su im povjereni u skladu s člankom 40. [preinačene Direktive o unutarnjem tržištu električne energije].
- (7b) U člancima 18., 30. i 32. smjernica za električnu energiju uravnoteženja utvrđuje se da bi se metodom određivanja cijene standardnih i specifičnih proizvoda za energiju uravnoteženja trebali stvoriti pozitivni poticaji za sudionike na tržištu da održavaju i/ili pomažu ponovno uspostaviti ravnotežu sustava na svojem području definiranja cijene odstupanja te smanjiti odstupanja u sustavu i troškove za društvo. Takav bi pristup određivanju cijena trebao težiti ekonomičnoj upotrebi upravljanja potrošnjom i drugih sredstava za uravnoteženje u okviru graničnih vrijednosti pogonskih veličina. Metoda određivanja cijena u nabavi rezervnog kapaciteta za uravnoteženje sustava trebala bi težiti ekonomičnoj upotrebi upravljanja potrošnjom i drugih sredstava za uravnoteženje u okviru graničnih vrijednosti pogonskih veličina.
- (7c) Integracijom tržišta energije uravnoteženja trebalo bi se olakšati učinkovito funkcioniranje unutardnevnog tržišta kako bi se sudionicima na tržištu pružila mogućnost da se uravnotežuju što je moguće bliže stvarnom vremenu kako je određeno rokovima za ponude energije uravnoteženja definiranim u članku 24. smjernica za električnu energiju uravnoteženja. Operatori prijenosnih sustava na tržištima uravnoteženja trebali bi uravnoteživati samo odstupanja preostala nakon kraja unutardnevnog tržišta. U članku 53. smjernica za električnu energiju uravnoteženja predviđa se usklađivanje razdoblja obračuna odstupanja u Europi na 15 minuta. Takvim usklađivanjem trebalo bi poduprijeti unutardnevno trgovanje i potaknuti razvoj niza proizvoda za trgovanje s istim rokovima isporuke.

- (7d) **Kako bi se operatorima prijenosnog sustava omogućilo da rezervirani kapacitet za uravnoteženje sustava nabavljaju i upotrebljavaju na učinkovit, ekonomičan i tržišno utemeljen način, potrebno je poticati integraciju tržišta. U tom pogledu, u glavi IV. smjernica za električnu energiju uravnoteženja utvrđene su tri metode kojima operatori prijenosnog sustava mogu dodjeljivati prekozonski kapacitet za razmjenu kapaciteta za uravnoteženje i dijeljenje rezervi ako je to opravdano na temelju analize troškova i koristi: proces suoptimiranja, tržišno utemeljeni postupak dodjele i dodjela na temelju analize ekonomske učinkovitosti. Suoptimirani postupak dodjele trebalo bi provoditi prema načelu dan unaprijed, tržišno utemeljeni postupak dodjele mogao bi se provoditi kad se ugovor sklapa najviše jedan tjedan prije pružanja rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava, a dodjela na temelju analize gospodarske učinkovitosti mogla bi se upotrebljavati kad se ugovor sklapa više od jednog tjedna prije nabave rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava pod uvjetom da su količine koje se dodjeljuju ograničene i da se svake godine provede procjena. Nakon što mjerodavna regulatorna tijela odobre metodologiju za postupak dodjele prekozonskog kapaciteta, najmanje dva operatora prijenosnog sustava mogla bi je pokusno uvesti kako bi se steklo iskustvo i omogućilo da je u budućnosti više operatora prijenosnih sustava primjenjuje bez poteškoća. Bez obzira na to, svi operatori prijenosnih sustava trebali bi uskladiti primjenu takve metodologije, kada postoji, radi poticanja integracije tržišta.**
- (7e) **U glavi V. smjernica za električnu energiju uravnoteženja utvrđuje se da je opći cilj obračuna odstupanja osigurati da subjekti odgovorni za odstupanje učinkovito podupiru ravnotežu sustava i poticati sudionike na tržištu da održavaju i/ili pomažu ponovno uspostaviti ravnotežu sustava. Kako bi tržišta uravnoteženja i cjelokupni energetske sustav bili prikladni za integraciju sve većih udjela energije iz nestalnih obnovljivih izvora, cijene odstupanja trebale bi održavati vrijednost energije u stvarnom vremenu.**

- (7f) U smjernicama za dodjelu kapaciteta i upravljanje zagušenjima³ utvrđuju se detaljne smjernice za dodjelu prekozonskog kapaciteta i upravljanje zagušenjima na tržištima dan unaprijed i unutar dnevnim tržištima, uključujući zahtjeve za izradu zajedničkih metodologija za određivanje količina kapaciteta istodobno raspoloživih između zona trgovanja i kriterija za ocjenjivanje učinkovitosti te preispitivanje određivanja zona trgovanja. U člancima 32. i 34. utvrđuju se pravila o preispitivanju postojećih konfiguracija zona trgovanja, u člancima 41. i 54. utvrđuju se usklađena ograničenja maksimalnih i minimalnih ravnotežnih cijena za vremenski okvir dana unaprijed i unutar dnevnog vremenskog okvira, u članku 59. utvrđuju se pravila za vremena zatvaranja unutar dnevnog tržišta između zona, dok se u članku 74. smjernica utvrđuju pravila o metodologiji dijeljenja troškova redispečiranjem i trgovanjem u suprotnom smjeru.
- (7g) U smjernicama za dugoročnu dodjelu kapaciteta⁴ utvrđuju se detaljna pravila za dodjelu prekozonskih kapaciteta na dugoročnim tržištima, za uspostavu zajedničke metodologije za utvrđivanje dugoročnog prekozonskog kapaciteta, za uspostavu jedinstvene platforme za dodjelu na europskoj razini na kojoj se nude dugoročna prava prijenosa te za mogućnost povrata dugoročnih prava prijenosa radi naknadne dodjele dugoročnih kapaciteta ili za mogućnost prijenosa dugoročnih prava prijenosa između sudionika na tržištu. U članku 30. smjernica utvrđuju se pravila o proizvodima za zaštitu od rizika.

³ Uredba Komisije (EU) 2015/1222 od 24. srpnja 2015. o uspostavljanju smjernica za dodjelu kapaciteta i upravljanje zagušenjima.

⁴ Uredba Komisije (EU) 2016/1719 od 26. rujna 2016. o uspostavljanju smjernica za dugoročnu dodjelu kapaciteta.

- (7h) **Mrežnim pravilima za zahtjeve za proizvođače električne energije⁵ utvrđuju se pravila kojima se utvrđuju zahtjevi za priključenje elektrana, to jest sinkronih proizvodnih modula, modula elektroenergetskog parka i pučinskih modula elektroenergetskog parka, na mrežu međusobno povezanog sustava. Njima se, prema tome, pomaže u osiguravanju poštenih uvjeta tržišnog natjecanja na unutarnjem tržištu električne energije, sigurnosti sustava i integracije obnovljivih izvora energije te olakšavanju trgovine električnom energijom diljem Unije. U člancima 66. i 67. mrežnih pravila utvrđuju se pravila za tehnologije u nastajanju u proizvodnji električne energije.**
- (8) U ključnim bi tržišnim načelima trebalo biti navedeno da se cijene električne energije trebaju odrediti potražnjom i ponudom. Te bi cijene trebale ukazivati na to kada je potrebna električna energija, pružajući tržišno utemeljene poticaje za ulaganja u izvore fleksibilnosti kao što su fleksibilna proizvodnja, interkonekcija, upravljanje potrošnjom ili skladištenje.
- (9) **Iako** je dekarbonizacija sektora električne energije, pri čemu obnovljivi izvori energije postaju veliki dio tržišta, **jedan od ciljeva energetske unije, []** ključno je uklanjanje postojećih prepreka prekograničnoj trgovini na tržištu i poticanje ulaganja u prateću infrastrukturu, primjerice fleksibilniju proizvodnju, interkonekciju, upravljanje potrošnjom i skladištenje. Kako bi se poduprlo taj prijelaz na promjenjivu i distribuiranu proizvodnju te osiguralo da načela tržišta energije budu temelj Unijinih tržišta električne energije budućnosti, ključno je obnoviti usmjerenost na kratkoročna tržišta i određivanje cijena u oskudici.

⁵ Uredba Komisije (EU) 2016/631 od 14. travnja 2016. o uspostavljanju mrežnih pravila za zahtjeve za priključivanje proizvođača električne energije na mrežu.

- (10) Kratkoročna će tržišta poboljšati likvidnost i tržišno natjecanje omogućujući da više resursa, posebno onih fleksibilnijih, potpuno sudjeluje na tržištu. Djelotvornim određivanjem cijena u oskudici ohrabrit će se sudionike na tržištu da budu dostupni kada je to tržištu najpotrebnije i osigurati da oni mogu naplatiti svoje troškove na veleprodajnom tržištu. Stoga je ključno osigurati da se u najvećoj mogućoj mjeri uklone administrativna i implicitna ograničenja cijena kako bi cijene određene u oskudici mogle narasti do vrijednosti neisporučene energije. Ako se potpuno ugrade u tržišnu strukturu, kratkoročna tržišta i određivanje cijena u oskudici pridonijet će uklanjanju drugih mjera, poput mehanizama za razvoj kapaciteta, kako bi se osigurala sigurnost opskrbe. Istodobno, određivanjem cijena u oskudici bez ograničenja na veleprodajnom tržištu ne bi se trebala ugroziti mogućnost pouzdanih i stabilnih cijena za krajnje kupce, posebno kućanstva i MSP-e.
- (11) **Uz poštovanje pravila Unije o državnim potporama na temelju članaka 107., 108. i 109.**, odstupanja od temeljnih tržišnih načela kao što je odgovornost za odstupanje, dispečiranje utemeljeno na tržištu ili [] redispečiranje smanjuju signale fleksibilnosti i djeluju kao prepreke za razvoj rješenja poput skladištenja, upravljanja potrošnjom ili agregacije. Dok su odstupanja još uvijek potrebna kako bi se izbjeglo nepotrebno administrativno opterećenje za određene subjekte, posebno kućanstva i MSP-e, široka odstupanja koja obuhvaćaju cjelokupne tehnologije nisu usklađena s **ciljem** [] postizanja učinkovitog **postupka** dekarbonizacije utemeljene na tržištu te bi stoga trebala biti zamijenjena konkretnijim mjerama.

- (12) Preduvjet za učinkovito tržišno natjecanje na unutarnjem tržištu električne energije su nediskriminirajuće i transparentne naknade za korištenje mreže uključujući interkonekcijske vodove u prijenosnom sustavu. **Neusklađena ograničivanja kapaciteta interkonekcijskih vodova sve više ograničavaju razmjenu električne energije među državama članicama te su postala teška prepreka funkcioniranju unutarnjeg tržišta električne energije.** Raspoloživi kapacitet [] interkonekcijskih vodova stoga bi trebalo postaviti na najveću razinu u skladu sa sigurnosnim standardima za siguran rad mreže, **među ostalim s poštovanjem sigurnosti (n-1).** Međutim, postoje određena ograničenja u pogledu određivanja razine kapaciteta u zamkastoj mreži. Razina neplaniranih tokova ne bi trebala premašivati očekivanu vrijednost u zoni trgovanja bez strukturalnih zagušenja. Nadalje, mogli bi uslijediti predvidivi problemi u pogledu osiguranja sigurnosti mreže, primjerice u slučaju održavanja mreže. Mogući su i pojedinačni problemi u vezi sa sigurnošću mreže. Ograničenja iznad te razine mogu se prihvatiti samo za ograničenu prijelaznu fazu koja je potrebna radi prilagodbe [] trenutačnog fizičkog stanja u mrežama kako bi se iskorištavao maksimalni kapacitet interkonekcijskih vodova. Novom referentnom vrijednošću i, ako je primjenjivo, linearnom putanjom prema toj razini trebalo bi osigurati dostupnost minimalnog udjela kapaciteta interkonekcijskog voda za trgovinu ili njegovo iskorištavanje za proračun kapaciteta. Tokove u petlji trebalo bi uzeti u obzir za proračun kapaciteta samo u mjeri u kojoj bi oni postojali bez unutarnjeg zagušenja. S obzirom na to da jasno definirana ograničenja u prekozonskom kapacitetu mogu biti opravdana, potrebno je uvesti jasan minimalni prag, kojim bi se sprečavala pretjerana uporaba mogućnosti odstupanja, a tržišnim sudionicima omogućila predvidiva vrijednost kapaciteta. Ako se upotrebljava pristup temeljen na tokovima, tim bi se pragom trebao odrediti minimalni udio toplinskog kapaciteta interkonekcijskog voda koji bi se upotrebljavao kao ulazna vrijednost za usklađeni proračun kapaciteta u skladu sa smjernicama za dodjelu kapaciteta i upravljanje zagušenjima.

- (13) Važno je izbjeći narušavanje tržišnog natjecanja koje proizlazi iz različitih sigurnosnih standarda te standarda za djelovanje i planiranje koje koriste operatori prijenosnih sustava u državama članicama. Nadalje, sudionicima na tržištu trebalo bi osigurati transparentnost u pogledu raspoloživih kapaciteta prijenosa i sigurnosnih standarda te standarda za djelovanje i planiranje, koji utječu na raspoložive kapacitete prijenosa.
- (14) Kako bi se učinkovito usmjerila potrebna ulaganja, cijene trebaju ukazivati na to gdje je električna energija najpotrebnija. U zonskom elektroenergetskom sustavu postizanje točnih lokacijskih signala zahtijeva usklađeno, objektivno i pouzdano utvrđivanje zona trgovanja u transparentnom postupku. Zone trgovanja trebale bi odražavati zagušenje kako bi se osigurao učinkovit rad i planiranje Unijine elektroenergetske mreže i pružili djelotvorni cjenovni signali za nov proizvodni kapacitet, upravljanje potrošnjom ili prijenosnu infrastrukturu. Posebno se ne bi trebao smanjiti prekozonski kapacitet kako bi se smanjilo unutarnje zagušenje.

(14a) Kako bi se uzela u obzir nepodudarna načela optimizacije zona trgovanja, a da se pritom ne ugrožavaju likvidna tržišta i ulaganja u mreže, trebalo bi predvidjeti dvije mogućnosti za rješavanje zagušenja. Države članice mogu birati između podjele zone trgovanja ili mjera poput jačanja mreže ili optimizacije mreže. Polazište za takvu odluku trebalo bi biti utvrđivanje dugoročnih strukturalnih zagušenja bilo od strane operatora prijenosnih sustava ili države članice ili preispitivanje zone trgovanja. Države članice trebale bi najprije pokušati pronaći zajedničko rješenje za najbolji način hvatanja ukoštac sa zagušenjima. Pritom će države članice možda donijeti multinacionalne ili nacionalne akcijske planove za rješavanje zagušenja. Po završetku provedbe tog akcijskog plana države članice trebale bi imati mogućnost odabrati žele li se opredijeliti za podjelu ili za rješavanje preostalih zagušenja korektivnim djelovanjima za koje same snose troškove. U potonjem slučaju zone trgovanja neće biti podijeljene protiv svoje volje sve dok bude dosegnuta razina granične vrijednosti za minimalni kapacitet. Odluka Komisije o konfiguraciji zone trgovanja trebala bi biti moguća kao krajnja mjera i njome bi se mijenjala konfiguracija zone trgovanja samo u onim državama članicama koje su se opredijelile za podjelu ili koje još nisu dosegnule minimalnu razinu granične vrijednosti. Za države članice koje donesu akcijski plan za rješavanje zagušenja mjerama, trebalo bi se primjenjivati razdoblje postupnog otvaranja interkonekcijskih vodova. U tu svrhu države članice trebale bi se usuglasiti o linearnoj putanji čija je polazišna točka kapacitet dodijeljen na toj granici prije provedbe akcijskog plana.

- (15) Učinkovita [] tržišna integracija zahtijeva sustavno napuštanje prepreka prekozonskoj trgovini kako bi se prevladala fragmentacija tržišta, a kupcima energije u Uniji omogućilo da se potpuno koriste prednostima integriranih tržišta električne energije i tržišnog natjecanja.
- (16) Ovom bi se Uredbom trebala utvrditi temeljna načela u pogledu određivanja tarifa i dodjele kapaciteta, uz istodobno osiguravanje donošenja smjernica u kojima se detaljno navode daljnja relevantna načela i metodologije, kako bi se omogućila brza prilagodba promijenjenim okolnostima.
- (17) Upravljanje problemima zagušenja trebalo bi osigurati ispravne ekonomske signale operatorima prijenosnih sustava i sudionicima na tržištu te se temeljiti na tržišnim mehanizmima.
- (18) Na otvorenom i konkurentnom tržištu operatori prijenosnih sustava trebali bi primiti naknadu troškova, nastalih radi prenošenja prekograničnog protoka električne energije na njihovim mrežama, i to od operatora prijenosnih sustava iz kojih prvobitno potječu prekogranični protoci i sustava u kojima ti protoci završavaju.
- (19) Pri određivanju nacionalnih mrežnih tarifa trebalo bi uzeti u obzir plaćanja i primitke koji proizlaze iz naknada između operatora prijenosnih sustava.

- (20) Stvarni iznos za plaćanje za prekogranični pristup sustavu može značajno varirati, ovisno o uključenim operatorima prijenosnih sustava te radi razlika u strukturi tarifnih sustava koji se primjenjuju u državama članicama. Stoga je potreban određeni stupanj usklađenja kako bi se izbjegli poremećaji u trgovini.
- (21) Trebala bi postojati pravila o uporabi prihoda iz postupaka upravljanja zagušenjem, osim ako posebna narav dotičnog interkonekcijskog voda opravdava izuzeće od tih pravila.
- (22) Kako bi se pružili ravnopravni uvjeti za sve sudionike na tržištu, mrežne bi se tarife trebale primjenjivati na način kojim se proizvodnja spojena na distribucijskoj razini ne diskriminira u odnosu na proizvodnju spojenu na prijenosnoj razini, bilo pozitivno ili negativno. Njima ne bi trebalo diskriminirati skladištenje energije, odvrćati od sudjelovanja u upravljanju potrošnjom te one ne bi trebale biti prepreka poboljšanjima u energetske učinkovitosti.
- (23) Kako bi se povećala transparentnost i usporedivost u određivanju tarifa ako obvezujuće usklađivanje nije ocijenjeno primjerenim, Agencija Europske unije za suradnju energetske regulatora osnovana [preinakom Uredbe (EZ) br. 713/2009 kako je predložena u dokumentima COM(2016) 863/2] („Agencija”) trebala bi izdati [] **izvješće o najboljoj praksi** o tarifnim metodologijama.
- (24) Kako bi se osiguralo optimalno ulaganje u transeuropsku mrežu i odgovorilo na izazov ako se održivi interkonekcijski projekti ne mogu izgraditi zbog manjka određivanja prioriteta na nacionalnoj razini, trebalo bi ponovno razmotriti uporabu naknada za zagušenje i **doprinijeti** [] jamčenju dostupnosti te zadržavanja ili povećavanja interkonekcijskih kapaciteta.

- (25) Kako bi se osiguralo optimalno upravljanje mrežom za prijenos električne energije i omogućilo prekogranično trgovanje i opskrba električnom energijom u Uniji, trebalo bi osnovati Europsku mrežu operatora prijenosnih sustava za električnu energiju (ENTSO za električnu energiju). Zadaci ENTSO-a za električnu energiju trebali bi se izvršavati u skladu s pravilima Unije o tržišnom natjecanju, koja se i dalje primjenjuju na odluke ENTSO-a za električnu energiju. Zadaci ENTSO-a za električnu energiju trebali bi biti jasno definirani, a njegove radne metode trebale bi osigurati učinkovitost, transparentnost i reprezentativnost ENTSO-a za električnu energiju. Mrežna pravila koja pripremi ENTSO za električnu energiju nisu namijenjena da zamijene potrebna nacionalna mrežna pravila za pitanja koja nisu prekogranična. S obzirom na to da se učinkovitiji napredak može postići kroz pristup na regionalnoj razini, operatori prijenosnih sustava trebali bi uspostaviti regionalne strukture unutar cjelokupne strukture suradnje, istodobno osiguravajući da su rezultati na regionalnoj razini kompatibilni s mrežnim pravilima i neobvezujućim desetogodišnjim planovima razvoja mreže na razini cijele Unije. Države članice trebale bi promicati suradnju i pratiti učinkovitost mreže na regionalnoj razini. Suradnja na regionalnoj razini trebala bi biti usklađena s napretkom prema konkurentnom i učinkovitom unutarnjem tržištu električne energije.
- (26) ENTSO za električnu energiju trebao bi provesti opsežnu srednjoročnu do dugoročnu procjenu adekvatnosti resursa na razini Unije kako bi pružio objektivnu osnovu za procjenu zabrinutosti u pogledu adekvatnosti. **Kako bi se osigurala ta objektivna osnova za sve vrste mehanizama za razvoj kapaciteta, procjena adekvatnosti resursa u svojim će scenarijima i osjetljivostima sadržavati različite vrste mehanizama za razvoj kapaciteta.** Zabrinutost u pogledu adekvatnosti resursa koja se uklanja mehanizmima za razvoj kapaciteta trebala bi se temeljiti na [] **dobro usklađenoj nacionalnoj i europskoj procjeni adekvatnosti resursa.**

- (27) Svaha srednjoročne do dugoročne procjene adekvatnosti resursa (od 10 godina unaprijed do jedne godine unaprijed) utvrđene u ovoj Uredbi razlikuje se od sezonskih izgleda (šest mjeseci unaprijed) kako je utvrđeno u članku 9. [Uredbe o pripremljenosti za rizike kako je predložena u dokumentu COM(2016) 862]. Srednjoročne do dugoročne procjene uglavnom se upotrebljavaju kako bi se procijenila potreba za mehanizmima za razvoj kapaciteta dok se sezonski izgledi upotrebljavaju kako bi se upozorilo na rizike do kojih bi moglo doći u sljedećih šest mjeseci i koji bi vjerojatno mogli rezultirati znatnim pogoršanjem stanja opskrbe električnom energijom. Usto, [] **regionalni koordinatori za sigurnost** provode i regionalne procjene adekvatnosti kako je definirano u europskom zakonodavstvu o radu elektroenergetskog prijenosnog sustava. To su vrlo kratkoročne procjene adekvatnosti (od tjedna unaprijed do dana unaprijed) koje se upotrebljavaju u kontekstu pogona sustava.
- (28) Prije uvođenja mehanizama za razvoj kapaciteta države članice trebale bi ocijeniti regulatorne poremećaje koji pridonose povezanoj zabrinutosti u pogledu adekvatnosti resursa. Od njih bi trebalo zahtijevati donošenje mjera za uklanjanje utvrđenih poremećaja uz navođenje vremenskog plana za njihovu provedbu. Mehanizme za razvoj kapaciteta trebalo bi uvoditi samo zbog [] zabrinutosti na koje uklanjanje takvih poremećaja ne utječe.
- (29) Države članice koje namjeravaju uvesti mehanizme za razvoj kapaciteta trebale bi odrediti ciljeve adekvatnosti resursa slijedeći transparentan postupak koji se može provjeriti. Države članice trebale bi imati slobodu u određivanju svoje željene razine sigurnosti opskrbe.
- (30) Trebalo bi utvrditi glavna načela mehanizama za razvoj kapaciteta. U kontekstu tih načela trebalo bi preispitati već uvedene mehanizme za razvoj kapaciteta. Pokaže li europska i **nacionalna** procjena adekvatnosti resursa da nema zabrinutosti u pogledu adekvatnosti, ne bi trebalo utvrditi nov mehanizam za razvoj kapaciteta i ne bi trebalo preuzimati nove obveze u pogledu kapaciteta u okviru već uvedenih mehanizama. Primjena pravila za kontrolu državnih potpora na temelju članaka od 107. do 109. UFEU-a uvijek se mora poštovati.

- (31) Trebala bi biti utvrđena detaljna pravila za olakšavanje djelotvornog prekograničnog sudjelovanja u mehanizmima za razvoj kapaciteta koji se ne temelje na rezervama. Svi bi operatori prijenosnih sustava trebali zainteresiranim proizvođačima olakšati sudjelovanje u mehanizmima za razvoj kapaciteta u drugim državama članicama. Stoga bi trebali izračunati kapacitete do kojih bi bilo moguće prekogranično sudjelovanje, omogućiti sudjelovanje i provjeriti dostupnosti. [] **Regulatorna** tijela trebala bi u državama članicama provoditi prekogranična pravila.
- (32) S obzirom na razlike u nacionalnim energetske sustavima i tehnička ograničenja postojećih mreža električne energije, najbolji će pristup za postizanje napretka u integraciji tržišta često biti na regionalnoj razini. Regionalna bi suradnja operatora prijenosnih sustava stoga trebala ojačati. Kako bi se osigurala učinkovita suradnja, novim bi regulatornim okvirom koji uključuje jačanje ovlasti Agencije za donošenje odluka povezanih s prekograničnim pitanjima trebalo predvidjeti snažnije regionalno upravljanje i regulatorni nadzor. Bliskija suradnja država članica mogla bi biti potrebna i u kriznim situacijama kako bi se povećala sigurnost opskrbe i ograničili tržišni poremećaji.
- (33) Koordinacija između operatora prijenosnih sustava na regionalnoj razini formalizirana je obveznim sudjelovanjem operatora prijenosnih sustava u regionalnim koordinacijama za sigurnost, što bi se trebalo **dodatno razviti** i [] poduprijeti sve integrirani rad elektroenergetskih sustava u cijeloj Uniji, uz osiguravanje njihova učinkovitog i sigurnog rada.
- (34) Zemljopisnim djelokrugom [] **regionalnih koordinacija za sigurnost** trebalo bi im se omogućiti da daju djelotvoran **doprinos** koordinaciji [] rada operatora prijenosnih sustava diljem [] regija **i dovedu do povećanja sigurnosti sustava i učinkovitosti tržišta.**
Regionalni koordinatori za sigurnost trebali bi imati fleksibilnost za obavljanje zadaća u regiji prilagođenu u najboljoj mjeri prirodi pojedinačnih zadaća koje su im povjerene.

- (35) ☐ **Regionalni koordinatori za sigurnost trebali bi** ☐ **izvršavati zadaće** ☐ ako njihova regionalizacija donosi dodanu vrijednost u usporedbi s funkcijama koje se izvršavaju na nacionalnoj razini. **Zadaće** ☐ ☐ **regionalnih koordinatora za sigurnost** trebale bi obuhvaćati funkcije koje izvršavaju regionalni koordinatori za sigurnost **na temelju smjernica za pogon elektroenergetskog prijenosnog sustava⁶**, kao i dodatne funkcije povezane s pogonom sustava, radom tržišta i pripremljenošću za rizike. **Zadaće** ☐ koje izvršavaju ☐ **regionalni koordinatori za sigurnost** ne bi trebale uključivati pogon elektroenergetskog sustava u stvarnom vremenu.
- (36) ☐ **Regionalni koordinatori za sigurnost** prije svega bi trebali djelovati u interesu pogona sustava i rada tržišta regije, a ne u interesu bilo kojeg samostalnog subjekta. Stoga bi ☐ **regionalnim koordinatorima za sigurnost** trebalo povjeriti ☐ ovlasti **nužne za potporu** ☐ aktivnostima koje trebaju poduzeti operatori prijenosnih sustava u regiji pogona sustava za određene funkcije, te poboljšanu savjetničku ulogu za preostale funkcije.
- (37) ENTSO za električnu energiju trebao bi osigurati da su aktivnosti ☐ **regionalnih koordinatora za sigurnost** koordinirane preko granica regija.
- (38) Kako bi se poboljšale učinkovitosti distribucijskih mreža električne energije u Uniji i osigurala bliska suradnja s operatorima prijenosnih sustava i ENTSO-om za električnu energiju, trebalo bi osnovati europsko tijelo za operatore distribucijskih sustava u Uniji („tijelo EU-a za ODS-ove”). Zadaci tijela EU-a za ODS-ove trebali bi biti jasno definirani, a njegove radne metode trebale bi osigurati učinkovitost, transparentnost i reprezentativnost među operatorima distribucijskih sustava Unije. Tijelo EU-a za ODS-ove trebalo bi pri pripremi i provedbi mrežnih pravila blisko surađivati s ENTSO-om za električnu energiju, ako je to primjenjivo, te bi trebalo raditi na pružanju smjernica o integraciji, među ostalim, distribuirane proizvodnje i skladištenja u distribucijske mreže ili o drugim područjima koja su povezana s upravljanjem distribucijskim mrežama. **Tijelo EU-a za ODS-ove ujedno vodi računa o posebnostima svojstvenima u distribucijskim sustavima priključenima silazno na elektroenergetske sustave na otocima koji s drugim elektroenergetskim sustavima nisu povezani interkonekcijskim vodovima.**

⁶ Uredba Komisije (EU) 2017/1485 od 2. kolovoza 2017. o uspostavljanju smjernica za pogon elektroenergetskog prijenosnog sustava (SL L 220, 25.8.2017., str. 1.).

- (39) Potrebna je povećana suradnja i koordinacija među operatorima prijenosnih sustava kako bi se oblikovala mrežna pravila za osiguravanje učinkovitog i transparentnog pristupa prijenosnim mrežama preko granica i upravljanje njime te kako bi se osiguralo koordinirano i dovoljno dalekovidno planiranje i dobar tehnički razvoj prijenosnog sustava u Uniji, uključujući oblikovanje interkonekcijskih kapaciteta, s odgovarajućim poštovanjem zaštite okoliša. Ta bi mrežna pravila trebala biti u skladu s okvirnim smjernicama, koje su po prirodi neobvezujuće (okvirne smjernice) i koje je razvila Agencija. Agencija bi trebala imati ulogu pri pregledavanju, na temelju činjeničnog stanja, nacрта mrežnih pravila, uključujući njihovu usklađenost s okvirnim smjernicama, i trebalo bi joj biti omogućeno da ih preporuči za donošenje Komisiji. Agencija bi trebala ocijeniti predložene izmjene mrežnih pravila i trebalo bi joj biti omogućeno da ih preporuči za donošenje Komisiji. Operatori prijenosnih sustava trebali bi upravljati svojim mrežama u skladu s navedenim mrežnim pravilima.
- (40) Kako bi se osiguralo neometano funkcioniranje unutarnjeg tržišta električne energije, trebalo bi predvidjeti postupke koji omogućavaju donošenje odluka i smjernica u pogledu, među ostalim, određivanja tarifa i dodjele kapaciteta od strane Komisije, uz istodobno osiguravanje uključenosti regulatornih tijela država članica u tom procesu, kada je to prikladno kroz njihovo europsko udruženje. Regulatorna tijela, zajedno s drugim relevantnim tijelima u državama članicama, imaju važnu ulogu u doprinosu pravilnom funkcioniranju unutarnjeg tržišta električne energije.
- (41) Svi sudionici na tržištu zainteresirani su za rad koji se očekuje od ENTSO-a za električnu energiju. Stoga je od ključnog značenja učinkovito savjetovanje te bi postojeće strukture koje su uspostavljene za olakšavanje i racionalizaciju procesa savjetovanja, poput onih uspostavljenih putem nacionalnih regulatora ili Agencije, trebale igrati važnu ulogu.

- (42) Kako bi se osigurala veća transparentnost u vezi s cijelom mrežom za prijenos električne energije u Uniji, ENTSO za električnu energiju trebao bi sastaviti, objaviti i redovito ažurirati neobvezujući desetogodišnji plan razvoja mreže na razini cijele Unije (plan razvoja mreže na razini cijele Unije). U taj bi plan razvoja mreže trebalo uključiti održive mreže za prijenos električne energije i potrebne regionalne interkonekcije, koje su relevantne s poslovnoga gledišta ili gledišta sigurnosti opskrbe.
- (43) Na temelju iskustva u razvoju i donošenju mrežnih pravila pokazalo se da je korisno pojednostavniti razvojni postupak pojašnjavanjem da Agencija ima pravo [] **odobriti** nacрте pravila elektroenergetske mreže prije njihova podnošenja Komisiji.
- (44) Trebalo bi snažno promicati ulaganja u velike nove infrastrukture, uz istodobno osiguravanje pravilnog funkcioniranja unutarnjeg tržišta električne energije. Kako bi se povećao pozitivni učinak izuzetih interkonekcijskih vodova istosmjerne struje na tržišno natjecanje i sigurnost opskrbe, trebalo bi ispitati tržišni interes u fazi planiranja projekta i donijeti pravila o upravljanju zagušenjem. Ako su interkonekcijski vodovi jednosmjerne struje smješteni na državnom području više država članica, Agencija bi u krajnjem slučaju trebala razmotriti zahtjev za izuzeće kako bi bolje uzela u obzir njegove prekogranične posljedice i olakšala njegovo administrativno tretiranje. Nadalje, s obzirom na izniman profil rizika pri konstrukciji takvih izuzetih velikih infrastrukturnih projekata, trebalo bi omogućiti poduzećima zainteresiranim za opskrbu i proizvodnju privremeno odstupanje od pravila o potpunom razdvajanju za dotične projekte. Izuzeća odobrena u skladu s Uredbom (EZ) br. 1228/2003⁷ nastavljaju se primjenjivati do predviđenog isteka valjanosti, kako je odlučeno u odluci o odobrenju izuzeća.

⁷ Uredba (EZ) br. 1228/2003 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2003. o uvjetima za pristup mreži za prekograničnu razmjenu električne energije (SL L 176, 15.7.2003., str. 1.).

- (45) Kako bi se povećalo povjerenje u tržište, sudionici trebaju biti sigurni da su za one koji sudjeluju u zlouporabama osigurane učinkovite, proporcionalne i odvraćajuće sankcije. Nadležna tijela trebala bi biti ovlaštena učinkovito istražiti optužbe za zlouporabu tržišta. U tom smislu, potrebno je da nadležna tijela imaju pristup podacima koji daju informacije o operativnim odlukama poduzeća za opskrbu. Na tržištu električne energije mnoge relevantne odluke donose proizvođači, koji bi s tim povezane informacije trebali držati na raspolaganju nadležnim tijelima tijekom određenog razdoblja, tako da su im lako pristupačne. Nadležna bi tijela nadalje trebala redovito pratiti pridržavaju li se operatori prijenosnih sustava pravila. Mali proizvođači energije, koji nemaju realnu mogućnost narušavanja tržišta, trebali bi biti izuzeti od te obveze.
- (46) Države članice i nadležna nacionalna tijela trebali bi biti obvezni Komisiji pružati odgovarajuće informacije. Komisija bi s takvim informacijama trebala postupati kao s povjerljivima. Prema potrebi, Komisija bi trebala imati mogućnost zatražiti odgovarajuće informacije izravno od dotičnih poduzeća, pod uvjetom da su obaviještena nadležna nacionalna tijela.
- (47) Države članice trebale bi utvrditi pravila o sankcijama koje se primjenjuju na kršenje odredaba ove Uredbe i osigurati njihovu provedbu. Te sankcije moraju biti učinkovite, proporcionalne i odvraćajuće.
- (48) Države članice, [] ugovorne stranke Energetske zajednice i **druge treće zemlje u kojima se primjenjuje ova Uredba ili koje su dio sinkronog područja kontinentalne Europe** [] trebale bi blisko surađivati na svim pitanjima koja se odnose na razvoj integrirane regije trgovanja električnom energijom i ne bi trebale poduzimati mjere kojima se ugrožava daljnja integracija tržišta električne energije ili sigurnost opskrbe država članica i ugovornih stranaka.

- (49) **U vrijeme donošenja Uredbe 714/2009 na razini EU-a postojalo je samo nekoliko propisa za unutarnje tržište električne energije. U međuvremenu je unutarnje tržište EU-a postalo složenije zbog temeljne promjene kroz koju tržišta prolaze, posebice u pogledu pokretanja proizvodnje električne energije iz promjenjivih obnovljivih izvora energije. Stoga su mrežna pravila i smjernice postale iscrpno sveobuhvatne te obuhvaćaju i tehnička i opća pitanja.** Kako bi se osigurao najniži stupanj usklađenja nužan za djelotvorno funkcioniranje tržišta, ovlast za donošenje **i izmjenu provedbenih** akata u skladu s člankom 291. Ugovora o funkcioniranju Europske unije trebalo bi [] **dodijeliti** Komisiji s obzirom na **nesuštinske elemente određenih posebnih** područja koja su temeljna za integraciju tržišta. U to bi trebalo biti uključeno [] donošenje i izmjena mrežnih pravila i smjernica, kao i primjena odredaba o izuzeću za nove interkonekcijske vodove. Posebno je važno da Komisija tijekom svojeg pripremnog rada provede odgovarajuća savjetovanja, uključujući ona na razini stručnjaka, te da se ta savjetovanja provedu u skladu s načelima utvrđenima u Međuinstitucijskom sporazumu o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016.⁸ Konkretno, kako bi se osiguralo ravnopravno sudjelovanje u pripremi [] **provedbenih** akata, Europski parlament i Vijeće primaju sve dokumente istodobno kad i stručnjaci iz država članica te njihovi stručnjaci imaju sustavan pristup sastancima stručnih skupina Komisije koje pripremaju [] **provedbene** akte.
- (49a) **Komisija je ovlaštena donositi izmjene mrežnih pravila i smjernica do 31. prosinca 2027. Tim se prijelaznim razdobljem Komisiji omogućuje dovoljno vremena da provede preispitivanje postojećih mrežnih pravila i smjernica te, u slučaju potrebe, predloži zakonodavne akte Unije.**

⁸ SL L 123, 12.5.2016., str. 1.

- (50) S obzirom na to da cilj ove Uredbe, to jest osiguravanje usklađenog okvira za prekograničnu razmjenu električne energije, ne mogu dostatno ostvariti države članice, nego ga se može na bolji način ostvariti na razini Unije, Unija može donijeti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti određenim u članku 5. Ugovora o Europskoj uniji. U skladu s načelom proporcionalnosti određenim u tom članku, ova Uredba ne prelazi ono što je potrebno za ostvarivanje tog cilja.
- (51) **Tržišnim pravilima trebalo bi omogućiti integraciju električne energije iz obnovljivih izvora energije i pružiti poticaje za povećanu energetska učinkovitost.**
- (52) **Iz razloga dosljednosti i pravne sigurnosti ničime u ovoj Uredbi ne bi se trebala prijeći primjena odstupanja koja proizlaze iz [članka 66.] [Direktive o električnoj energiji].**
- []
- []
- (53) **S obzirom na tržišta uravnoteženja, za učinkovito i nenarušavajuće formiranje cijena u nabavi rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava i energije uravnoteženja potrebno je da se cijena energije uravnoteženja ne utvrđuje rezerviranim kapacitetom za uravnoteženje sustava. Time se ne dovode u pitanje dispečerski sustavi koji se koriste integriranim sustavom planiranja u skladu s Uredbom Komisije (EU) 2017/XXXX [Uravnoteženje].**

DONIJELI SU OVU UREDBU:

Poglavlje I.

Predmet, područje primjene i definicije

Članak 1.

Predmet i područje primjene

Cilj je ove Uredbe:

- (a) odrediti osnovu za učinkovito postizanje ciljeva europske energetske unije i posebno okvira klimatske i energetske politike do 2030.⁹ omogućivanjem prenošenja tržišnih signala za povećanu **sigurnost opskrbe**, fleksibilnost, **održivost**, dekarbonizaciju i inovacije;
- (b) odrediti temeljna načela za dobro funkcionirajuća, integrirana tržišta električne energije, kojima se omogućuje nediskriminirajući pristup mreži svim pružateljima resursa i kupcima električne energije, osnažuju se kupci, omogućuje upravljanje potrošnjom i energetska učinkovitost, olakšava agregacija distribuirane potražnje i ponude [] **te se omogućuje** integracija tržišta i na tržištu utemeljene naknade za električnu energiju proizvedenu iz obnovljivih izvora [];

⁹ COM/2014/015 završna verzija.

- (c) odrediti poštena pravila za prekograničnu razmjenu električne energije te tako povećati konkurentnost na unutarnjem tržištu električne energije, uzimajući u obzir posebne karakteristike nacionalnih i regionalnih tržišta. To uključuje uspostavljanje mehanizma naknade za prekogranični protok električne energije i određivanje usklađenih načela za naknade za prekogranični prijenos i dodjelu raspoloživih kapaciteta interkonekcija između nacionalnih prijenosnih sustava;
- (d) olakšati nastanak dobro funkcionirajućeg i transparentnog veleprodajnog tržišta s visokom razinom osiguranja opskrbe električne energije. Ovom se Uredbom predviđaju mehanizmi za usklađivanje pravila za prekograničnu razmjenu električne energije.

Članak 2.

Definicije

1. Za potrebe ove Uredbe primjenjuju se definicije iz članka 2. Direktive [preinake Direktive 2009/72/EZ kako je predložena u dokumentima COM(2016) 864/2] , iz članka 2. Uredbe (EU) br. 1227/2011 Europskog parlamenta i Vijeća¹⁰, iz članka 2. Uredbe Komisije (EU) br. 543/2013¹¹ i iz članka 2. [preinake Direktive o obnovljivoj energiji].

¹⁰ Uredba (EU) br. 1227/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2011. o cjelovitosti i transparentnosti veleprodajnog tržišta energije (SL L 326, 8.12.2011., str. 1.).

¹¹ Uredba Komisije (EU) br. 543/2013 od 14. lipnja 2013. o dostavi i objavi podataka na tržištima električne energije i o izmjeni Priloga I. Uredbi (EZ) br. 714/2009 Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 163, 15.6.2013., str. 1.).

2. Uz to, primjenjuju se sljedeće definicije:
- (a) „regulatorna tijela” znači regulatorna tijela iz članka 57. stavka 1. [preinake Direktive 2009/72/EZ kako je predložena u dokumentima COM(2016) 864/2] ;
 - (b) „prekogраниčni protok” znači fizički protok električne energije u prijenosnoj mreži države članice koji proizlazi iz učinaka aktivnosti proizvođača i/ili kupaca izvan te države članice na njezinoj prijenosnoj mreži;
 - (c) „zagušenje” znači situacija u kojoj se ne mogu prihvatiti svi zahtjevi sudionika na tržištu za trgovinu **između mrežnih zona** [] jer bi znatno utjecali na fizičke protoke na mrežnim elementima koji ne mogu prihvatiti te protoke;
 - (d) „novi interkonekcijski vod” znači interkonekcijski vod koji nije dovršen do 4. kolovoza 2003.;
 - (e) „strukturno zagušenje” znači zagušenje u prijenosnom sustavu koje **se može nedvosmisleno definirati**, koje je predvidljivo, zemljopisno stabilno tijekom vremena i često se ponavlja u uvjetima normalnog pogona elektroenergetskog sustava;
 - (f) „operator tržišta” znači subjekt koji pruža uslugu kojom se ponude električne energije za prodaju povezuju s ponudama za njezinu kupovinu;
 - (g) „nominirani operator tržišta električne energije” ili „NEMO” znači operator tržišta kojeg je nadležno tijelo odredilo za obavljanje zadataka povezanih s jedinstvenim povezivanjem dan unaprijed ili jedinstvenim unutardnevnim povezivanjem;
 - (h) „vrijednost neisporučene energije” znači procjena u EUR/MWh najviše cijene električne energije koju su kupci voljni platiti kako bi izbjegli prekid opskrbe;

- (i) „uravnoteženje” znači sve aktivnosti i svi postupci, u svim vremenskim planovima, kojima operatori prijenosnih sustava kontinuirano osiguravaju održavanje frekvencije sustava unutar unaprijed definiranog raspona stabilnosti i usklađenost s količinom rezervi koje su potrebne s obzirom na traženu kvalitetu;
- (j) „energija uravnoteženja” znači energija kojom operatori prijenosnih sustava izvode uravnoteženje;
- (k) „pružatelj usluge uravnoteženja” znači sudionik na tržištu koji operatorima prijenosnih sustava pruža energiju uravnoteženja i/ili rezervirani kapacitet za uravnoteženje sustava;
- (l) „rezervirani kapacitet za uravnoteženje sustava” znači količina kapaciteta koju je pružatelj usluge uravnoteženja pristao čuvati i s obzirom na koju je pristao podnositi ponude za odgovarajuću količinu energije uravnoteženja operatoru prijenosnog sustava za vrijeme trajanja ugovora;
- (m) „subjekt odgovoran za odstupanje” znači sudionik na tržištu, ili njegov odabrani zastupnik, odgovoran za svoja odstupanja na tržištu električne energije;
- (n) „razdoblje obračuna odstupanja” znači vremenska jedinica za obračun odstupanja subjekata odgovornih za odstupanja;
- (o) „cijena odstupanja” znači cijena, koja može pozitivna, jednaka nuli ili negativna, u svakom razdoblju obračuna odstupanja za odstupanje u bilo kojem smjeru;
- (p) „područje definiranja cijene odstupanja” znači područje unutar kojeg se obračunava cijena odstupanja;
- (q) „pretkvalifikacijski postupak” znači postupak za provjeru sukladnosti pružatelja rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava sa zahtjevima koje utvrde operatori prijenosnih sustava;
- (r) „kapacitet rezerve” znači količina rezerve za održavanje frekvencije, rezerve za ponovnu uspostavu zadane frekvencije ili spore rezerve koja treba biti dostupna operatoru prijenosnog sustava;

- (s) „prioritetno dispečiranje” **u samostalnom dispečerskom modelu** znači dispečiranje elektrana na temelju kriterija koji se razlikuju od ekonomskog poretka ponuda, a u središnjem dispečerskom **modelu [] i od** mrežnih ograničenja, kojim se daje prednost dispečiranju posebnih proizvodnih tehnologija;
- (t) „regija za proračun kapaciteta” znači zemljopisno područje na kojem se primjenjuje koordinirani proračun kapaciteta;
- (u) „mehanizam za razvoj kapaciteta” znači [] administrativna mjera **ili mjera koja se temelji na tržištu** kojom se osigurava postizanje željene razine **adekvatnosti resursa []** plaćanjem za dostupnost resursa, s izuzetkom mjera povezanih s pomoćnim uslugama **i upravljanjem zagušenjem []** ;
- []
- (w) „visokoučinkovita kogeneracija” znači kogeneracija koja ispunjava kriterije utvrđene u Prilogu II. Direktivi 2012/27/EU Europskog parlamenta i Vijeća¹²;
- (x) „demonstracijski projekt” znači projekt kojim se neka tehnologija demonstrira kao prva te vrste u Uniji i koji je važna inovacija koja uvelike premašuje trenutačnu vrhunsku tehnologiju.
- (y) „sudionik na tržištu” znači fizička ili pravna osoba, koja proizvodi, kupuje ili prodaje električnu energiju, usluge upravljanja potrošnjom ili skladištenja, uključujući davanje naloga za trgovanje, na jednom ili više tržišta električne energije, uključujući tržišta energije uravnoteženja.

¹² Direktiva 2012/27/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o energetske učinkovitosti, izmjeni direktiva 2009/125/EZ i 2010/30/EU i stavljanju izvan snage direktiva 2004/8/EZ i 2006/32/EZ (SL L 315, 14.11.2012., str. 1.).

- (z) „redispečiranje” znači mjera, uključujući ograničavanje, koju aktivira jedan ili više operatora sustava promjenom proizvodnog modela i/ili modela opterećenja kako bi se promijenili fizički protoci u prijenosnom sustavu i smanjilo fizičko zagušenje.
- (aa) „trgovanje u suprotnom smjeru” znači prekozonska razmjena koju su pokrenuli operatori sustava između dviju [] zona trgovanja radi smanjenja fizičkog zagušenja.
- (bb) „proizvodno postrojenje” znači postrojenje u kojem se primarna energija pretvara u električnu energiju, a koje se sastoji od jednog ili više modula za proizvodnju električne energije priključenih na mrežu [].
- (cc) „središnji dispečerski model” znači model planiranja i dispečiranja po kojem OPS u okviru integriranog sustava planiranja određuje planove proizvodnje i potrošnje te dispečiranje proizvodnih postrojenja i postrojenja kupaca, s obzirom na postrojenja koja se mogu dispečirati.
- (dd) „standardni proizvod za uravnoteženje” znači usklađeni proizvod za uravnoteženje koji su definirali svi OPS-ovi radi razmjene usluga uravnoteženja kako je navedeno u [] smjernicama za električnu energiju uravnoteženja donesenima na osnovi članka 18. Uredbe 714/2009.
- (ee) „specifičan proizvod za uravnoteženje” znači proizvod koji je različit od standardnog proizvoda i za koji se zahtjevi navode u [] smjernicama za električnu energiju uravnoteženja donesenima na osnovi članka 18. Uredbe 714/2009.
- (ff)** „delegirani operator” znači subjekt kojem je operator prijenosnog sustava ili nominirani operator tržišta električne energije delegirao posebne zadatke ili obveze koji su njima bili povjereni na temelju ove Uredbe ili bilo koje druge uredbe, direktive, mrežnog pravila ili smjernica, ili su mu te zadatke ili obveze dodijelili država članica ili [] regulatorno tijelo;

Poglavlje II.

Opća pravila za tržište električne energije

Članak 3.

Načela koja se odnose na funkcioniranje tržišta električne energije

1. Države članice, nacionalna regulatorna tijela, operatori prijenosnih sustava, operatori distribucijskih sustava, [] operatori tržišta i **delegirani operatori** osiguravaju da se na tržištima električne energije djeluje u skladu sa sljedećim načelima:
 - (a) cijene se formiraju na temelju potražnje i ponude;
 - (b) izbjegavaju se aktivnosti kojima se sprječava formiranje cijene na temelju potražnje i ponude ili koje djeluju destimulirajuće na razvoj fleksibilnije proizvodnje, proizvodnje s niskom razinom emisije ugljika ili fleksibilnije potražnje;
 - (c) kupcima se omogućuje da se koriste tržišnim mogućnostima i snažnijim tržišnim natjecanjem na maloprodajnim tržištima;
 - (d) tržišno sudjelovanje potrošača i malih poduzeća omogućuje agregacijom proizvodnje iz postrojenja s višestrukom proizvodnjom ili električne energije iz postrojenja za više kupaca kako bi na tržištu električne energije bile zajedničke ponude te kako bi se njima zajednički upravljalo u elektroenergetskom sustavu, uz uvjet da se poštuju pravila ugovora o EU-u o tržišnom natjecanju;
 - (e) tržišnim se pravilima [] **prati** dekarbonizacija gospodarstva, **npr.** omogućavanjem integracije električne energije iz obnovljivih izvora i pružanjem poticaja za energetske učinkovitost;

- (f) tržišna pravila rezultiraju primjerenim poticajima za ulaganja u proizvodnju, skladištenje, energetska učinkovitost i upravljanje potrošnjom kako bi se zadovoljile tržišne potrebe i tako osigurala sigurnost opskrbe;
- (g) izbjegavaju se prepreke prekograničnim protocima električne energije **između zona trgovanja ili država članica**, i prekograničnim transakcijama na [] tržištima električne energije te povezanim tržištima usluga;
- (h) tržišnim se pravilima omogućuje regionalna suradnja ako je ona djelotvorna;
- (i) [] **sigurnom i održivom** proizvodnjom, skladištenjem i potrošnjom [] ravnopravno se sudjeluju na tržištu [] **na temelju zahtjeva predviđenih pravom EU-a**;
- (j) svi su proizvođači izravno ili neizravno odgovorni za prodaju energije koju proizvode;
- []
- (l) tržišnim se pravilima omogućuje učinkovito dispečiranje proizvodnih sredstava i upravljanje potrošnjom;
- (m) tržišnim se pravilima omogućuje ulaz i izlaz poduzeća za proizvodnju električne energije i opskrbu električnom energijom na temelju njihove ocjene ekonomske i financijske održivosti njihova rada;
- (n) **kako bi se [] sudionicima na tržištu omogućila zaštita [] od rizika u pogledu nestabilnosti cijena na tržišnoj osnovi te [] ublažila nesigurnost povezana s budućim povratom ulaganja, u razmjenama se može transparentno trgovati dugoročnim mogućnostima za zaštitu od rizika, a o dugoročnim ugovorima o opskrbi može se pregovarati izvan burze, pod uvjetom da se poštuju pravila iz ugovora EU-a o tržišnom natjecanju.**
- (o) **sudionici na tržištu imaju pravo dobiti pristup prijenosnim i distribucijskim mrežama pod objektivnim, transparentnim i nediskriminirajućim uvjetima.**
- []

Članak 4.

Odgovornost [] za odstupanje

1. Svi sudionici na tržištu [] [] odgovorni su za odstupanja koja uzrokuju u sustavu []. U tu svrhu, sudionici na tržištu [] ili su subjekti odgovorni za odstupanja ili svoju odgovornost **ugovorno** prenose na subjekt po vlastitom izboru odgovoran za odstupanje. U skladu sa smjernicama za električnu energiju uravnoteženja donesenima na osnovi članka **17. i 18. Uredbe 714/2009**, svaki subjekt odgovoran za odstupanje **financijski je odgovoran za svoja odstupanja i nastoji održavati ravnotežu ili pomagati da elektroenergetski sustav bude uravnotežen.**
2. Države članice mogu odobriti [] odstupanja od [] odgovornosti za odstupanja samo u sljedećim slučajevima:
 - (a) demonstracijski projekti **za tehnologije u nastajanju kako je definirano u člancima 66. i 67. Uredbe (EU) 2016/631¹³**;
 - (b) **proizvodna postrojenja** koja se služe obnovljivim izvorima energije ili visokoučinkovitom kogeneracijom s **ukupnim** instaliranim kapacitetom električne energije manjim od [] **250 kW**;
 - (c) **Ne dovodeći u pitanje ugovore zaključene prije [stupanja na snagu zakonodavnog akta]** i postrojenja koja dobivaju potporu koju je Komisija odobrila u skladu s pravilima Unije o državnim potporama na temelju članka od 107. do 109. UFEU-a i koja su stavljena u pogon prije [SL: stupanja na snagu]. Države članice, [] **ne dovodeći u pitanje članke 107. i 108. UFEU-a**, mogu potaknuti sudionike na tržištu koji su potpuno ili djelomično izuzeti od odgovornosti za odstupanje da prihvate punu odgovornost za odstupanje. []

¹³ Uredba Komisije (EU) 2016/631 od 14. travnja 2016. o uspostavljanju mrežnih pravila za zahtjeve za priključivanje proizvođača električne energije na mrežu (SL L 112, 27.4.2016., str. 1.).

- 2.a. Ako država članica odluči odobriti odstupanje u skladu s člankom 4. stavkom 2., mora osigurati da je neka druga stranka ispunila financijske odgovornosti za odstupanja.
3. Za **proizvodna postrojenja stavljena u pogon nakon** 1. siječnja 2026. stavak 2. točka (b) primjenjuje se samo na proizvodna postrojenja koja se služe obnovljivim izvorima energije ili visokoučinkovitom kogeneracijom s **ukupnim** instaliranim kapacitetom električne energije manjim od [] 50 kW.

Članak 5.

Tržište električne energije uravnoteženja

[]

2. Tržišta električne energije uravnoteženja, **uključujući pretkvalifikacijske postupke**, organiziraju se tako da:
- (a) osiguravaju djelotvornu nediskriminaciju među sudionicima na tržištu, uzimajući u obzir različite tehničke **potrebe elektroenergetskog sustava, transparentnu i tehnološki neutralnu definiciju usluga i njihovu transparentnu, tržišno utemeljenu nabavu** [],
 - (b) osiguravaju pristup svim pretkvalificiranim sudionicima na tržištu, bilo pojedinačno ili skupno;
 - (c) poštuju potrebu za prihvaćanjem povećanih udjela promjenjive proizvodnje, kao i povećanu razinu upravljanja potrošnjom i pojavu novih tehnologija.

[]

4. Tržišta električne energije uravnoteženja osiguravaju pogonsku sigurnost te istodobno omogućuju najveću moguću uporabu i učinkovitu dodjelu prekozonskog kapaciteta po vremenskim okvirima u skladu s člankom 15.
5. **[] Za standardne i specifične proizvode za energiju uravnoteženja obračun energije uravnoteženja temelji se na načelu granične cijene, plaćanju postignute cijene, ne dovodeći u pitanje [] smjernice za električnu energiju uravnoteženja donesene na osnovi članka 18. Uredbe 714/2009.** Sudionicima na tržištu dopušteno je podnositi ponude što je bliže moguće stvarnom vremenu, a **[] rok za ponude energije uravnoteženja ne smije biti prije** vremena zatvaranja unutardnevnog tržišta između zona utvrđenog u skladu s člankom 59. Uredbe Komisije (EU) 2015/1222.¹⁴ **Operator prijenosnog sustava koji primjenjuje središnji dispečerski model može definirati dodatna pravila u skladu sa [] smjernicama za električnu energiju uravnoteženja donesenima na osnovi članka 18. Uredbe 714/2009.**
- 5.a. **Cijena energije uravnoteženja ne određuje se unaprijed [] u ugovoru za rezervirani kapacitet za uravnoteženje sustava. Izuzeće za specifične proizvode za uravnoteženje može se primijeniti u skladu sa smjernicama za električnu energiju uravnoteženja donesenima na osnovi članka 18. Uredbe 714/2009. Postupci nabave transparentni su uz istodobno poštovanje povjerljivosti u skladu s člankom 40. stavkom 4. [preinačene Direktive o unutarnjem tržištu električne energije].**

¹⁴ Uredba Komisije (EU) 2015/1222 od 24. srpnja 2015. o uspostavljanju smjernica za dodjelu kapaciteta i upravljanje zagušenjima, (SL L 197, 25.7.2015., str. 24.).

6. Odstupanja se obračunavaju po cijeni u kojoj se odražava vrijednost energije u stvarnom vremenu i izračunava se u skladu ☐ sa smjernicama za električnu energiju uravnoteženja donesenima na osnovi članka 18. Uredbe 714/2009.
- 6.a ☐ Područje definiranja cijene odstupanja ☐ jednako je zoni trgovanja osim ☐ u slučaju središnjeg dispečerskog modela i u skladu ☐ sa smjernicama za električnu energiju uravnoteženja donesenima na osnovi članka 18. Uredbe 714/2009. Područje odstupanja jednako je području planiranja razmjene, osim u slučaju središnjeg dispečerskog modela kada područje odstupanja može činiti dio područja planiranja razmjene u skladu sa smjernicama za električnu energiju uravnoteženja donesenima na osnovi članka 18. Uredbe 714/2009.
7. ☐ Dimenzioniranje kapaciteta rezerve provode operatori prijenosnih sustava u skladu sa ☐ smjernicama za pogon sustava donesenima na temelju članka 18. Uredbe 714/2009 i može ih se olakšati na regionalnoj razini. ☐
8. Nabavu rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava obavljaju operatori prijenosnih sustava, ☐ olakšano na regionalnoj razini ☐ u skladu sa smjernicama za električnu energiju uravnoteženja donesenima na osnovi članka 18. Uredbe 714/2009. Nabava rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava tržišno je utemeljena ☐ i organizirana tako da se njome sudionici na tržištu u pretkvalifikacijskom postupku ne diskriminiraju pojedinačno ili zajednički u skladu s člankom 40. stavkom 4. [preinačene Direktive o unutarnjem tržištu električne energije]. ☐

9. Nabava rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava regulacijom prema gore i prema dolje provodi se odvojeno, [] u skladu sa [] smjernicama za električnu energiju uravnoteženja donesenima na osnovi članka 18. Uredbe 714/2009. U mjeri u kojoj je to moguće i barem za najmanje 40 % standardnih proizvoda i posebnih proizvoda koji se upotrebljavaju za rezervirani kapacitet za uravnoteženje sustava, ugovori za rezervirani kapacitet za uravnoteženje sustava sklapaju se najviše jedan dan prije osiguravanja rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava, a ugovorno razdoblje iznosi najviše jedan dan. Sklapanje ugovora za preostali dio rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava provodi se za najviše jedan mjesec prije pružanja rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava, a ugovorno razdoblje preostalog dijela rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava iznosi najviše jedan mjesec.
- 9.a Na zahtjev operatora prijenosnog sustava [] regulatorno tijelo može [] produljiti ugovorno razdoblje preostalog dijela rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava iz stavka 9. na [] najviše dvanaest mjeseci pod uvjetom da je takva odluka ograničena u vremenu i da će pozitivni učinci u smislu snižavanja troškova za potrošače premašiti negativne učinke na tržište []. Taj zahtjev sadržava:
- (a) specifikaciju razdoblja tijekom kojeg bi se to izuzeće primjenjivalo;
 - (b) specifikaciju količine rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava [] na koju bi se to izuzeće primjenjivalo;
 - (c) analizu utjecaja takvog izuzeća na sudjelovanje resursa za uravnoteženje sustava; i
 - (d) obrazloženje izuzeća u kojem se dokazuje da bi to izuzeće rezultiralo nižim troškovima za potrošače [].

10. Operatori prijenosnih sustava objavljuju **čim je moguće, ali najkasnije 30 minuta nakon** [] stvarnog vremena, informacije o trenutnoj **ravnoteži sustava** [] na svojim [] područjima **planiranja razmjene i procjenu** [] cijena energije uravnoteženja. **U mjeri u kojoj je odgovornost za pružanje tih informacija dodijeljena ili delegirana trećoj strani, u skladu sa [] smjernicama za električnu energiju uravnoteženja donesenima na osnovi članka 18. Uredbe 714/2009 te će strane biti odgovorne za ispunjavanje zahtjeva iz ovog članka.**

Članak 6.

Tržište dan unaprijed i unutar dnevnog tržišta

1. Operatori prijenosnih sustava i nominirani operatori tržišta električne energije zajednički organiziraju upravljanje integriranim tržištem dan unaprijed i unutar dnevnim tržištem na temelju povezivanja tržišta kako je utvrđeno u Uredbi (EU) 2015/1222. Operatori prijenosnih sustava i nominirani operatori tržišta električne energije surađuju na razini Unije ili, ako je primjerenije, na regionalnoj osnovi kako bi čim više povećali učinkovitost i djelotvornost trgovanja električnom energijom Unije dan unaprijed i unutar jednog dana. Obvezom suradnje ne dovodi se u pitanje primjena odredaba prava Unije u području tržišnog natjecanja. Funkcije operatora prijenosnih sustava i nominiranih operatora tržišta **električne energije** koje su povezane s trgovanjem električnom energijom podliježu regulatornom nadzoru regulatora i Agencije na temelju članka 59. [preinake Direktive 2009/72/EZ kako je predložena u dokumentima COM(2016) 864/2] i članka 4. i 9. [preinake Uredbe (EZ) br. 713/2009 kako je predložena u dokumentima COM(2016) 863/2].

2. Tržište dan unaprijed i unutar dnevno tržište:

- (a) organiziraju se tako da se na njima ne diskriminira;
 - (b) čim više povećavaju mogućnost **svih** sudionika na tržištu da [] **kontroliraju svoja** odstupanja;
 - (c) čim više povećavaju prilike za **sve** sudionike na tržištu da sudjeluju u preko[] **zonskoj** trgovini što je bliže moguće stvarnom vremenu u svim zonama trgovanja;
 - (d) osiguravaju cijene koje odražavaju tržišne osnove, **uključujući vrijednost energije u stvarnom vremenu**, i na koje se sudionici na tržištu mogu osloniti pri dogovaranju o dugoročnijim proizvodima za zaštitu od rizika;
 - (e) osiguravaju pogonsku sigurnost te istodobno omogućuju čim veću uporabu prijenosnog kapaciteta;
 - (f) transparentni su uz istodobno poštovanje povjerljivosti **i osiguravanje da se trgovina odvija anonimno i**
- []
- (h) na njima se trgovine unutar zone trgovanja ne razlikuju od trgovina koje prelaze granice zona trgovanja.

[]

Članak 7.

Trgovina na tržištu dan unaprijed i na unutar dnevnom tržištu

1. **Nominirani operatori tržišta električne energije** omogućuju sudionicima na tržištu da trguju energijom što je bliže moguće stvarnom vremenu, a najmanje do vremena zatvaranja unutar dnevnog tržišta između zona u skladu sa [] **smjernicama za dodjelu kapaciteta i upravljanje zagušenjima donesenima na temelju članka 18. Uredbe 714/2009.**
2. **Nominirani operatori tržišta električne energije** sudionicima na tržištu pružaju priliku da trguju energijom u vremenskim intervalima trajanja kratkog barem kao razdoblje obračuna odstupanja i na tržištu dan unaprijed i na unutar dnevnom tržištu **u skladu sa [] smjernicama za električnu energiju uravnoteženja donesenima na osnovi članka 18. Uredbe 714/2009.**
3. **Nominirani operatori tržišta električne energije** osiguravaju proizvode za trgovanje na tržištu dan unaprijed i unutar dnevnom tržištu koji su dovoljno mali, s najmanjim veličinama ponude od 1 megavata [], kako bi omogućili djelotvorno sudjelovanje upravljanja potrošnjom, skladištenja energije i manjih obnovljivih izvora **u skladu s metodologijama izrađenima u [] smjernicama za dodjelu kapaciteta i upravljanje zagušenjima donesenima na temelju članka 18. Uredbe 714/2009.**
4. [] **Do 1. siječnja 2021.** razdoblje obračuna odstupanja je 15 minuta na svim [] područjima planiranja razmjene osim ako [] su regulatorna tijela odobrila odstupanje ili izuzeće **u skladu sa [] smjernicama za električnu energiju uravnoteženja donesenima na osnovi članka 18. Uredbe 714/2009. []**

Članak 8.

Dugoročna tržišta

1. U skladu s Uredbom (EU) 2016/1719 operatori prijenosnih sustava izdaju dugoročna prava prijenosa ili poduzimaju jednakovrijedne mjere kako bi omogućili sudionicima na tržištu, [] **među ostalim** vlasnicima postrojenja za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora, da se zaštite od rizika u pogledu cijena u različitim zonama trgovanja **osim ako se procjenom dugoročnog tržišta koju je provelo nadležno regulatorno tijelo na granicama zona trgovanja pokaže da postoji dovoljno prilika za zaštitu od rizika u dotičnim zonama trgovanja u skladu sa [] smjernicama za dugoročnu dodjelu kapaciteta donesenima na osnovi članka 18. Uredbe 714/2009.**
2. Dugoročna prava prijenosa dodjeljuju se transparentno, utemeljeno na tržištu i bez diskriminacije na jedinstvenoj platformi za dodjelu **u skladu s odredbama [] smjernica za dugoročnu dodjelu kapaciteta donesenih na osnovi članka 18. Uredbe 714/2009. []**
3. Uz uvjet da se poštuju pravila ugovora o tržišnom natjecanju, operatori tržišta slobodno razvijaju proizvode za zaštitu od rizika, uključujući dugoročne proizvode kako bi sudionicima na tržištu, [] **među ostalim** vlasnicima postrojenja za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora, pružili primjerene mogućnosti da se zaštite od financijskog rizika zbog fluktuacije cijena. Države članice ne smiju ograničiti takvu aktivnost zaštite od rizika na trgovine unutar države članice ili zone trgovanja.

[] Tehnička ograničenja trgovanja

1. **Veleprodajne cijene električne energije i cijene energije uravnoteženja, uključujući ponuđene i postignute cijene, nisu podložne minimalnim ili maksimalnim ograničenjima. Time se ne dovode u pitanje tehnička ograničenja cijena koja se mogu primijeniti u vremenskom okviru za uravnoteženje u skladu sa [] smjernicama za električnu energiju uravnoteženja donesenima na osnovi članka 18. Uredbe 714/2009 te u vremenskom okviru dana unaprijed i unutardnevnom vremenskom okviru kako je navedeno u sljedećem stavku. []**
2. **[] Nominirani operatori tržišta električne energije mogu primjenjivati usklađena ograničenja na maksimalne i minimalne postignute cijene za vremenske okvire dan unaprijed i unutar jednog dana u skladu sa [] smjernicama za dodjelu kapaciteta i upravljanje zagušenjima donesenima na osnovi članka 18. Uredbe 714/2009. Tim ograničenjima vodi se računa o maksimalnoj vrijednosti neisporučene energije. Nominirani operatori tržišta električne energije provode transparentan mehanizam radi pravodobne automatske prilagodbe tehničkih ograničenja trgovanja u slučaju da se očekuje [] dostizanje utvrđenih ograničenja[]. Prilagođene više razine ograničenja ostaju primjenjive dok ne budu potrebna daljnja povećanja u okviru tog mehanizma.**
3. **Operatori prijenosnih sustava ne poduzimaju nikakve mjere s ciljem promjene veleprodajnih cijena. []**
4. **Nacionalna regulatorna tijela ili druga nadležna tijela koja su imenovale države članice utvrđuju politike i mjere koje se primjenjuju na njihovim državnim područjima i koje bi mogle pridonijeti neizravnom ograničenju formiranja veleprodajnih cijena, uključujući ograničavanje ponuda koje se odnose na aktivaciju energije uravnoteženja, mehanizme za razvoj kapaciteta, mjere koje poduzimaju operatori prijenosnih sustava, mjere kojima se dovode u pitanje postojeći tržišni rezultati ili sprječavaju zlouporabe dominantnih položaja ili neučinkovito definiranih zona trgovanja.**

5. Ako **nacionalno regulatorno tijelo ili drugo nadležno tijelo koje je imenovala** država članica utvrdi politiku ili mjeru kojom bi se moglo ograničiti formiranje cijena, poduzima primjerene aktivnosti kako bi uklonila ili, ako to nije moguće, kako bi ublažila učinak na podnošenje ponuda. Države članice podnose izvješće Komisiji do [SL: *šest mjeseci nakon stupanja na snagu*] u kojem detaljno navode mjere i djelovanja koje su poduzele ili namjeravaju poduzeti.

Članak 10.

Vrijednost neisporučene energije

1. Do [SL: jedne godine nakon stupanja na snagu], **ako je to potrebno za utvrđivanje normi u skladu s člankom 20., nacionalna regulatorna tijela ili druga nadležna tijela koja su imenovale** države članice utvrđuju jedinstvenu procjenu vrijednosti neisporučene energije (VoLL) za svoje državno područje []. Ta je procjena [] javno dostupna. **Nacionalna regulatorna tijela ili druga nadležna tijela koja su imenovale** države članice mogu utvrditi različite **procjene** [] po zonama trgovanja ako na svojem državnom području imaju nekoliko zona trgovanja. **U slučaju da se zona trgovanja sastoji od državnih područja više od jedne države članice, dotične države članice utvrđuju jedinstvenu procjenu vrijednosti neisporučene energije za tu zonu trgovanja.** U utvrđivanju VoLL-a **nacionalna regulatorna tijela ili druga nadležna tijela koja su imenovale** države članice primjenjuju metodologiju koja je razvijena na temelju članka 19. stavka 5.
2. Države članice ažuriraju svoju procjenu najmanje svakih pet godina **ili ako se primijeti znatna promjena.**

Članak 11.

Dispečiranje proizvodnje i upravljanje potrošnjom

1. Dispečiranje postrojenja za proizvodnju električne energije i upravljanje potrošnjom nije diskriminirajuće, **transparentno je i, osim ako je drugačije predviđeno na temelju članka 11. stavaka od 2. do 4., utemeljeno na tržištu.** []
2. [] Ne dovodeći u pitanje [] članke od 107. do 109. UFEU-a države članice mogu predvidjeti da se za električnu energiju proizvedenu [] koristeći se obnovljivim izvorima energije ili visokoučinkovitom kogeneracijom iz malih [] **proizvodnih postrojenja ili proizvodnih postrojenja** koja se koriste tehnologijama u nastajanju, **odobri prioritarno dispečiranje do sljedeće mjere:**
 - (a) [] **proizvodna postrojenja** koja se služe obnovljivim izvorima energije ili visokoučinkovitom kogeneracijom s instaliranim kapacitetom električne energije manjim od [] **250 kW** ili
 - (b) demonstracijski projekti za tehnologije [] **u nastajanju kako je utvrđeno [] u mrežnim pravilima za zahtjeve za proizvođače električne energije donesenima na osnovi članka 6. Uredbe 714/2009.**
- []

(Dio stavka 3. premješten kao 3.a dalje u tekstu)

- 3.a Za proizvodna postrojenja stavljena u pogon od 1. siječnja 2026. stavak 2. točka (a)** primjenjuje se samo na **proizvodna postrojenja []** koja se služe obnovljivim izvorima energije ili visokoučinkovitom kogeneracijom s instaliranim kapacitetom električne energije manjim od [] **50 kW []**.

4. **[] Ne dovodeći u pitanje ugovore sklopljene prije [stupanja na snagu zakonodavstva] proizvodna postrojenja** koja se služe obnovljivim izvorima energije ili visokoučinkovitom kogeneracijom koja su stavljena u pogon prije [SL: stupanja na snagu] te su, nakon stavljanja u rad, bila predmet prioritetskog dispečiranja u skladu s člankom 15. stavkom 5. Direktive 2012/27/EU Europskog parlamenta i Vijeća ili s člankom 16. stavkom 2. Direktive 2009/28/EZ Europskog parlamenta i Vijeća¹⁵ **[] i dalje imaju koristi od** prioritetskog dispečiranja. Prioritetno se dispečiranje ne primjenjuje od datuma na koji se **[] proizvodno postrojenje** znatno izmijeni, a to se događa barem kada je potreban novi ugovor o priključenju ili se poveća kapacitet proizvodnje.
5. Prioritetnim se dispečiranjem ne ugrožava sigurno funkcioniranje elektroenergetskog sustava, ono se ne upotrebljava kao opravdanje za ograničavanje prekograničnih kapaciteta u većoj mjeri od one koja je predviđena u članku 14. te se temelji na transparentnim i nediskriminirajućim kriterijima.

¹⁵ Direktiva 2009/28/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2009. o promicanju uporabe energije iz obnovljivih izvora te o izmjeni i kasnijem stavljanju izvan snage direktiva 2001/77/EZ i 2003/30/EZ (SL L 140, 5.6.2009., str. 16.).

Članak 12.

Redispečiranje []

1. Redispečiranje proizvodnje i redispečiranje upravljanja potrošnjom temelji se na objektivnim, transparentnim i nediskriminirajućim kriterijima. **Otvoreno je svim tehnologijama proizvodnje, skladištenja i upravljanja potrošnjom, uključujući operatore smještene u drugim državama članicama osim ako je to tehnički neizvedivo.**
2. Redispečirani [] resursi biraju se među postrojenjima za proizvodnju, **skladištenje** ili postrojenjima kupaca [] koristeći se mehanizmima utemeljenima na tržištu te se za njih pružaju financijske naknade. [] **Ponudama energije uravnoteženja koje se upotrebljavaju za redispečiranje [] ne utvrđuju se [] cijene energije uravnoteženja [] u skladu sa [] smjernicama za električnu energiju uravnoteženja donesenima na osnovi članka 18. Uredbe 714/2009.**

(Dio stavka 2. premješten kao 2.a dalje u tekstu)

- 2.a **Ne dovodeći u pitanje [] članke od 107. do 109. UFEU-a** tržišno utemeljeno [] redispečiranje proizvodnje ili redispečiranje upravljanja potrošnjom **može** [] se upotrebljavati samo [] **pod sljedećim uvjetima:**
- (a) nijedna tržišno utemeljena mogućnost nije dostupna,
 - (b) [] iskorišteni su svi dostupni tržišno utemeljeni resursi ili
 - (c) [] broj proizvodnih postrojenja ili postrojenja kupaca dostupnih na području u kojem su smještene odgovarajuća proizvodna postrojenja ili postrojenja kupaca za pružanje usluge prenizak je da bi se osiguralo djelotvorno tržišno natjecanje. []

(d) trenutačno stanje mreže dovodi do zagušenja tako redovito i predvidljivo da bi tržišno utemeljeno redispečiranje dovelo do redovitog strateškog trgovanja čime bi se povećala razina unutarnjeg zagušenja, a dotična država članica donijela je akcijski plan za rješavanje tog zagušenja ili osigurava minimalan dostupan kapacitet za prekozonsku trgovinu[] u skladu s člankom 14. stavkom 7.

3. Odgovorni operatori sustava najmanje jednom godišnje izvješćuju nadležno regulatorno tijelo o [] o redispečiranju prema dolje **proizvodnih postrojenja** [] koja se služe obnovljivim izvorima energije ili visokoučinkovitom kogeneracijom []
4. Uz poštovanje zahtjeva koji se odnose na održavanje pouzdanosti i sigurnosti mreže, na temelju transparentnih i nediskriminirajućih kriterija koje su definirala nadležna nacionalna tijela, operatori prijenosnih sustava i operatori distribucijskih sustava:
- (a) jamče mogućnost prijenosnih i distribucijskih mreža da prenesu električnu energiju proizvedenu iz obnovljivih izvora ili visokoučinkovite kogeneracije uz najmanje moguće [] redispečiranje. Time se ne sprječava da se pri planiranju mreže uzme u obzir ograničeno [] redispečiranje ako se pokaže da je to gospodarski učinkovitije te [] ne premašuje 5 % [] **godišnje proizvodnje električne energije u postrojenjima** koja se služe obnovljivim izvorima energije [] **i koja su izravno povezana na njihovu mrežu, osim ako je drukčije predviđeno u državi članici u kojoj električna energija iz proizvodnih postrojenja koja se služe obnovljivim izvorima energije ili visokoučinkovitom kogeneracijom čini više od 50 % godišnje bruto konačne potrošnje električne energije;**
- (b) poduzimaju odgovarajuće operativne mjere povezane s mrežom i tržištem kako bi sveli na najmanju moguću mjeru [] redispečiranje prema dolje električne energije proizvedene iz obnovljivih izvora energije ili visokoučinkovite kogeneracije.

5. Ako se upotrebljava redispečiranje prema dolje [], primjenjuju se sljedeća načela:
- (a) [] **proizvodna postrojenja** koja se služe obnovljivim izvorima energije podliježu redispečiranju prema dolje [] samo ako ne postoji druga mogućnost ili ako bi druga rješenja rezultirala nerazmjernim troškovima ili **ozbiljnim** rizicima u pogledu sigurnosti mreže;
 - (b) **električna energija proizvedena u [] procesu** visokoučinkovite kogeneracije podliježe redispečiranju prema dolje [] samo ako, izuzevši [] redispečiranje prema dolje [] **proizvodnih postrojenja** koja se služe obnovljivim izvorima energije, ne postoje druge mogućnosti ili ako bi druga rješenja rezultirala nerazmjernim troškovima ili **ozbiljnim** rizicima u pogledu sigurnosti mreže;
- []
- (d) redispečiranje prema dolje [] pod točkama (a) [] i (b) [] propisno se i transparentno obrazlaže. Obrazloženje se uključuje u izvješće iz stavka 3.
6. Ako se koristi [] redispečiranje koje nije utemeljeno na tržištu, operator sustava koji [] ga zahtijeva podliježe plaćanju financijske naknade [] **operatoru [] proizvodnog postrojenja ili postrojenja kupca koje je redispečirano osim u slučaju da proizvođači prihvaćaju [] ugovor o priključenju prema kojem pouzdana isporuka energije nije zajamčena.** Financijska naknada najmanje je jednaka najvišem od sljedećih elemenata **ili njihovoj kombinaciji ako bi primjena jednog od elemenata dovela do neopravdano niske ili neopravdano visoke naknade:**

- (a) dodatnim operativnim troškovima zbog ☐ redispečiranja, poput dodatnih troškova goriva ako se radi o redispečiranju prema gore, ili osiguravanja rezervne topline ako se radi o redispečiranju prema dolje ili ograničavanju ☐ **proizvodnih postrojenja** koja se služe visokoučinkovitom kogeneracijom;
- (b) ☐ Neto prihodima od prodaje električne energije na tržištu dan unaprijed koju bi proizvodno postrojenje ili postrojenje kupca proizvelo bez zahtjeva za ☐ redispečiranje. Ako je proizvodnom postrojenju ili postrojenju kupca odobrena financijska potpora na temelju količine proizvedene ili potrošene električne energije, izgubljena se financijska potpora smatra dijelom neto prihoda.

Poglavlje III.

Pristup mreži i upravljanje zagušenjem

ODJELJAK 1.

DODJELA KAPACITETA

Članak 13.

Mjere za rješavanje pitanja zagušenja i definicija zona trgovanja

1. **Države članice poduzimaju sve prikladne mjere za [] rješavanje zagušenja.** Granice zona trgovanja temelje se na dugoročnim strukturnim zagušenjima u prijenosnoj mreži []. **Zone trgovanja neće sadržavati takva strukturna zagušenja osim ako ona nemaju nikakav utjecaj ili ako se njihov utjecaj na susjedne zone trgovanja ublaži upotrebom korektivnih djelovanja i ako se njima ne dovodi do smanjenja prekozonskog kapaciteta trgovanja.** Zone trgovanja u Uniji konfiguriraju se tako da se što je moguće više poveća gospodarska učinkovitost i **kako bi se što je moguće više povećao broj prekograničnih mogućnosti trgovanja [] uz dužno poštovanje odredaba iz članka 14.**

[]

[]

[]

3. Kako bi se osigurala optimalna ☐ **konfiguracija** zone trgovanja ☐ provodi se preispitivanje zone trgovanja. Tim preispitivanjem **utvrđuju se sva strukturna zagušenja te** ono uključuje analizu ☐ **različitih** konfiguracija zona trgovanja na koordinirani način uz sudjelovanje dionika na koje to utječe iz svih ☐ **relevantnih** država članica, slijedeći postupak u skladu sa ☐ **smjernicama za dodjelu kapaciteta i upravljanje zagušenjima donesenima na temelju članka 18. Uredbe 714/2009.** ☐ **Svi relevantni operatori prijenosnih sustava podnose prijedlog relevantnim nacionalnim regulatornim tijelima na odobrenje. Relevantna nacionalna regulatorna tijela donose jednoglasnu odluku o prijedlogu u roku od [tri mjeseca]. U slučaju da se ne slažu s tim vremenskim okvirom,** Agencija ☐ **odlučuje o metodologiji i pretpostavkama koje će se upotrebljavati u postupku preispitivanja zone trgovanja, kao i u alternativnim konfiguracijama zone trgovanja koje se razmatraju. Metodologija se temelji na strukturnim zagušenjima čije se uklanjanje ne očekuje u sljedećih pet godina, primjerice dužnim uzimanjem u obzir stvarnog napretka projekata za razvoj infrastrukture čija se realizacija očekuje u roku od sljedećih pet godina.**
- 3.a Neovisno o konkretnom ishodu projekata za razvoj infrastrukture, članak 14. primjenjuje se na izračun dostupnog kapaciteta za prekozonske razmjene. **Kada se akcijski plan provodi na temelju stavka 4.a, prag iz članka 14. stavka 7.[] bit će dostignut najkasnije 1. siječnja [2024.].** ☐

4. Operatori prijenosnih sustava koji sudjeluju u preispitivanju zone trgovanja podnose **zajednički prijedlog relevantnim državama članicama ili imenovanim nadležnim tijelima relevantnih država članica** *[najkasnije 12 mjeseci od stupanja na snagu ove Uredbe, točan datum umeće SL]. U tom članku relevantne države članice [] znači one države članice koje sudjeluju u preispitivanju [] konfiguracije zone trgovanja, kao i one koje se nalaze u istoj regiji za proračun kapaciteta [] u skladu sa [] smjernicama za dodjelu kapaciteta i upravljanje zagušenjima donesenima na temelju članka 18. Uredbe 714/2009.*

[]

- 4.a Kada [] **najmanje jedan** operator prijenosnih sustava utvrdi strukturno zagušenje ili kada se preispitivanjem zone trgovanja preporučuje promjena zone trgovanja jedne ili više država članica, dotične države članice imaju mogućnost da u roku od šest mjeseci u suradnji sa svojim operatorima prijenosnih sustava utvrde nacionalne ili multinacionalne akcijske planove. Ti akcijski planovi sadrže konkretan raspored za donošenje mjera za smanjenje strukturnih zagušenja utvrđenih u razdoblju od *[najkasnije četiri godine nakon stupanja na snagu ove Uredbe, točan datum umeće SL],* uključujući primjerice ubrzanje razvoja mreže, učinkovitiju upotrebu postojeće infrastrukture, preispitivanje trenutačnih praksi pogona sustava, povećanu koordinaciju pogona sustava s relevantnim susjednim operatorima prijenosnih sustava, preispitivanje uredbe o korektivnim mjerama, prepreke povećanoj fleksibilnosti i nacionalne mjere energetske politike kojima se premješta mjesto proizvodnje i potrošnje.

4.b Države članice koje provode akcijske planove [] na temelju stavka 4.a [] osiguravaju da, ne dovodeći u pitanje odstupanja u sklopu članka 14. stavaka 7.a i 7.b, razina dodijeljenog kapaciteta određena u članku 14. stavku 7. bude postignuta u posljednjoj godini akcijskog plana, a minimalan dodijeljeni kapacitet u svakom slučaju najkasnije 1. siječnja [2024.]. Države članice linearnom putanjom ostvaruju [] kapacitet iz ovog stavka. O toj se linearnoj putanji i polazišnoj točki te putanje, koja je ili kapacitet dodijeljen na toj granici u godini prije provedbe akcijskog plana ili prosjek zadnje tri godine prije akcijskog plana, koja god vrijednost bude viša, usuglašava s državama članicama iste regije za proračun kapaciteta. Za razdoblje u kojem država članica provodi akcijski plan [] država članica osigurava da je kapacitet dostupan za prekozonsku trgovinu radi usklađenosti sa stavkom 7. barem jednak vrijednostima putanje, među ostalim uporabom korektivnih mjera u regiji proračuna kapaciteta, ali odluke regulatornog tijela iz stavaka 7.a i 7.b nisu primjenjive na tu državu članicu. Kada je primjenjivo, troškove korektivnih mjera koje su potrebne radi praćenja putanje ili radi dostupnosti prekozonskog kapaciteta na granicama na koje se odnosi akcijski plan trebali bi snositi država članica ili države članice koje provode akcijski plan.

- 4.c Šest mjeseci prije isteka akcijskog plana, države članice [] odlučuju hoće li podijeliti svoju zonu trgovanja kako bi se našao odgovor na preostala zagušenja ili će preostala unutarnja zagušenja rješavati korektivnim mjerama za koje one snose troškove. Svake godine tijekom provedbe akcijskog plana te u roku od šest mjeseci nakon isteka akcijskog plana operatori prijenosnih sustava koji sudjeluju u preispitivanju zone trgovanja ocjenjuju dostupni prekozonski kapacitet izračunan u skladu s metodologijom iz članka 14. stavka 7. za [] razdoblje od posljednjih 12 mjeseci te u izvješću [] određuju je li u pogledu kapaciteta za prekograničnu trgovinu dostignuta [] minimalna razina [] navedena u članku 14. stavku 7. Ako se na temelju stavka 4.a utvrdi strukturno zagušenje, ali u roku od šest mjeseci nije definiran akcijski plan, relevantni operatori prijenosnih sustava u roku od dvanaest mjeseci nakon utvrđivanja strukturnog zagušenja procjenjuju dostupan prekozonski kapacitet izračunan u skladu s metodologijom iz članka 14. stavka 7. za razdoblje od zadnjih 12 mjeseci te u izvješću utvrđuju je li kapacitet za prekograničnu trgovinu dosegnuo svoju minimalnu razinu navedenu u članku 14. stavku 7. [] Procjene u skladu s tim stavkom stalno se ponavljaju svaka 24 mjeseca za razdoblje od zadnja 24 mjeseca.
- 4.d Za one države članice za koje se u procjeni u skladu sa stavkom 4.c pokaže da operator prijenosnog sustava nije usklađen s razinom navedenom u članku 14. stavku 7. ili za one države članice koje su se odlučile za podijeljenu zonu trgovanja, relevantne države članice u roku od šest mjeseci od primitka izvješća iz stavka 4.c donose jednoglasnu odluku o zadržavanju ili izmjeni konfiguracije zone trgovanja. Druge države članice mogu dostaviti primjedbe relevantnim državama članicama koje bi pri donošenju odluke trebale voditi računa o tim primjedbama. Odluka je opravdana te se o njoj obavješćuju Komisija i Agencija.

- 4.e** (prethodno 4.a) Ako relevantne države članice ne uspiju donijeti jednoglasnu odluku unutar dopuštenog vremenskog okvira, [] odmah o tome obavješćuju Komisiju. Komisija može iznijeti daljnje prijedloge i može pozvati relevantne države članice [] na savjetovanje s ciljem poticanja uravnoteženog rješenja u roku od tri mjeseca. [] Nakon savjetovanja s Agencijom i relevantnim dionicima Komisija, kao krajnju mjeru, donosi odluku o izmjeni ili zadržavanju konfiguracije zona trgovanja u onim državama članicama i među njima koje podliježu odluci u skladu sa stavkom 4.d, [] šest mjeseci nakon [] primitka takve obavijesti.
- 4.f** U slučaju da se uzastopnim ponovnim procjenama iz stavka 4.c pokaže da operator prijenosnog sustava nije usklađen s odredbama iz članka 14. stavka 7.c, [] primjenjuje se postupak u skladu sa stavicama 4.d i 4.e.
5. Odluka iz stavka 4.d ili 4.e temelji se na izvješću kojim je utvrđeno strukturno zagušenje ili na rezultatu preispitivanja zone trgovanja i prijedlogu operatora prijenosnih sustava iz stavka 4.a te izvješća iz stavka 4.c o njezinu zadržavanju ili izmjeni []. Odluka je opravdana, posebno u pogledu mogućih odstupanja od rezultata preispitivanja zone trgovanja te se njome uzimaju u obzir stajališta i obveze [] dotičnih država članica, kao i primjedbe koje su dostavile druge države članice.
6. Kada su preispitivanja zone trgovanja pokrenuta na temelju [] smjernica za dodjelu kapaciteta i upravljanje zagušenjima donesenih na temelju članka 18. Uredbe (EU) 714/2009, slijedi se postupak opisan u [] ovom članku [].

[]

8. [] U svakoj odluci [] **donesenoj u skladu s ovim člankom** navodi se datum provedbe promjene. Datum provedbe uspostavlja ravnotežu između potrebe za svrsishodnošću i praktičnih aspekata, među ostalim dugoročne trgovine električnom energijom, **i uslijedit će nakon najmanje 12 mjeseci od objave odluke osim ako je drugačije dogovoreno s relevantnim državama članicama.** [] **Odlukom** se mogu definirati odgovarajući prijelazni dogovori [].

Članak 14.

Opća načela dodjele kapaciteta i upravljanja zagušenjem

1. Pri rješavanju problema zagušenja mreže koriste se nediskriminirajuća rješenja utemeljena na tržištu koja daju učinkovite ekonomske signale uključenim sudionicima na tržištu i operatorima prijenosnih sustava. Problemi zagušenja mreže rješavaju se uporabom netransakcijskih metoda, tj. metoda koje ne uključuju odabir između ugovora pojedinačnih sudionika na tržištu. Pri poduzimanju operativnih mjera kako bi osigurao održavanje normalnog stanja svojeg prijenosnog sustava operator prijenosnog sustava uzima u obzir učinak tih mjera na susjedna regulacijska područja i koordinira takve mjere s drugim operatorima prijenosnih sustava na koje to utječe, kako je predviđeno [] **smjernicama za dodjelu kapaciteta i upravljanje zagušenjima donesenima na temelju članka 18. Uredbe (EU) 714/2009.**
2. Postupci za ograničivanje transakcija koriste se samo u izvanrednim situacijama, kada operator prijenosnog sustava mora ekspeditivno djelovati, a redispečiranje ili kompenzacija nisu mogući. Svaki takav postupak primjenjuje se bez diskriminacije. Osim u slučajevima više sile, sudionicima na tržištu kojima je dodijeljen kapacitet kompenzira se svako ograničivanje.

- 2.a. Operatori prijenosnih sustava mogu odlučiti ne provoditi koordinirane aktivnosti koje su donijeli regionalni koordinator za sigurnost regije pogona sustava ili regionalni koordinator za sigurnost može osobno smanjiti kapacitete izračunane usklađenim izračunom kapaciteta u svojim koordiniranim aktivnostima ako bi ishod usklađenog proračuna kapaciteta, obavljenog na temelju smjernica za dodjelu kapaciteta i upravljanje zagušenjima i stavaka 3. i 7., doveo do kršenja graničnih vrijednosti pogonskih veličina koje je operator prijenosnih sustava definirao u skladu sa smjernicama za pogon sustava donesenima na temelju članka 18. Uredbe 714/2009, primjerice u slučaju nedovoljnog potencijala redispečiranja unutar regije za proračun kapaciteta. Relevantni operatori prijenosnih sustava moraju propisno opravdati takvo odstupanje. Relevantni operatori prijenosnih sustava obavješćuju regionalne koordinate za sigurnost i nacionalna regulatorna tijela regije za proračun kapaciteta o takvom odstupanju bez nepotrebne odgode u skladu s člankom 38. stavkom 2.a ove Uredbe. Jedanput na godinu regionalni koordinator za sigurnost izvještava relevantna nacionalna regulatorna tijela i Agenciju o odstupanjima na temelju ovog stavka, procjenjuje te slučajeve i analizira, u slučaju potrebe, na koji način izbjeći takva odstupanja u budućnosti. Ako Agencija zaključi da preduvjeti za odstupanje na temelju ovog stavka nisu ispunjeni ili su strukturne naravi, Agencija dostavlja mišljenje relevantnom regulatornom tijelu i Komisiji. Regulatorno tijelo poduzima odgovarajuće mjere protiv operatora prijenosnih sustava ako preduvjeti za odstupanje na temelju ovog stavka nisu ispunjeni. Ako Komisija zaključi da su odstupanja strukturne naravi i dovode do neusklađenosti s člankom 14. stavkom 7., Komisija može izdati odluku na temelju članka 13. stavka 4.e.

3. **Osim ako je drugačije određeno u stavcima 7., 7.a, 7.b, 7.d i [] 2.a, maksimalna razina kapaciteta interkonekcija i/ili prijenosnih mreža na koje utječe prekogranični [] kapacitet stavlja se na raspolaganje sudionicima na tržištu, uz poštovanje sigurnosnih standarda sigurnog rada mreže. [] Trgovanje u suprotnom smjeru i redispečiranje, uključujući prekogranično redispečiranje, upotrebljavaju se radi optimiziranja raspoloživih kapaciteta, [] a koordinirani i nediskriminirajući postupak za prekogranične korektivne mjere primjenjuje se kako bi to omogućio, nakon provedbe metodologije dijeljenja troškova redispečiranja i trgovanja u suprotnom smjeru u skladu sa [] smjernicama za dodjelu kapaciteta i upravljanje zagušenjima donesenima na temelju članka 18. Uredbe 714/2009 [].**
4. Kapacitet se dodjeljuje samo na eksplicitnim dražbama kapaciteta ili na implicitnim dražbama koje uključuju i kapacitet i energiju. Obje metode mogu zajedno postojati na istoj interkonekciji. Za unutardnevnu trgovinu upotrebljava se kontinuirano trgovanje, koje se može dopuniti dražbama.
5. **U slučaju zagušenja** izabiru se **valjane** ponude, bilo implicitne ili eksplicitne, **s najvišom vrijednosti za kapacitet mreže kojima se u određenom vremenskom okviru nudi najviša vrijednost za (oskudan) prijenosni kapacitet.** Osim u slučaju novih interkonekcijskih vodova koji se koriste izuzećem u skladu s člankom 7. Uredbe (EZ) br. 1228/2003, člankom 17. Uredbe 714/2009 ili člankom 59., u metodama dodjele kapaciteta nije dopušteno utvrđivanje rezervnih cijena.
6. Kapacitetom je moguće slobodno sekundarno trgovati pod uvjetom da je operator prijenosnog sustava pravodobno unaprijed obaviješten. Kada operator prijenosnog sustava odbije sekundarnu trgovinu (transakciju), on to jasno i transparentno priopćuje i objašnjava svim sudionicima na tržištu te o tome obavještuje regulatorno tijelo.

7. Operatori prijenosnih sustava [] ne smiju ograničavati količinu kapaciteta interkonekcije koju treba staviti na raspolaganje [] sudionicima na tržištu radi rješenja zagušenja unutar njihove vlastite zone trgovanja [] ili kao sredstvo upravljanja tokovima koji bez planiranja izlaze iz iste zone trgovanja i ponovno ulaze u nju osim ako je u skladu sa stavcima 7.a i 7.b predviđeno drukčije.

Ne dovodeći u pitanje primjenu odstupanja u skladu sa stavcima 7.a i 7.b, smatrat će se da je postignuta usklađenost s ovim stavkom ako su postignute sljedeće minimalne razine dostupnog kapaciteta za prekograničnu trgovinu, koje se računaju u skladu sa smjernicama za dodjelu kapaciteta i upravljanje zagušenjima donesenima na temelju članka 18. Uredbe 714/2009. uzimajući u obzir kriterij N-1:

- i. Za granice koje se služe pristupom temeljenim na usklađenom mrežnom prijenosnom kapacitetu [X%] neto kapaciteta prijenosa na temelju smjernica za dodjelu kapaciteta i upravljanje zagušenjima donesenih na temelju članka 18. Uredbe 714/2009.;
- ii. Za granice koje se služe pristupom temeljenim na tokovima snaga [X%] preostale dostupne razlike unutarnjih i prekograničnih kritičnih mrežnih elemenata dostupnih za prekogranične protoke na osnovi smjernica za dodjelu kapaciteta i upravljanje zagušenjima donesenih na temelju članka 18. Uredbe 714/2009.

Rezultat odstupanja na temelju stavka 7.a ne može biti vrijednost ispod tog praga.

7.a ☐ Na osnovi prijedloga svih operatora prijenosnih sustava regije za proračun kapaciteta, relevantna ☐ regulatorna tijela odstupajući od stavka 7. ☐ odobravaju ☐ razinu ☐ ukupnog dostupnog prekozonskog kapaciteta na svakoj granici zone trgovanja ☐ koja će se upotrebljavati u metodologiji za proračun kapaciteta, kako bi se u obzir uzeli neplanirani prekozonski tokovi u onoj mjeri u kojoj bi se to moglo očekivati ☐ bez strukturnih zagušenja u zoni trgovanja. ☐

(Dio stavka 7. premješten kao 7.b dalje u tekstu)

7.b Na zahtjev ☐ operatora prijenosnih sustava regije za proračun kapaciteta ☐ relevantno regulatorno tijelo može odobriti odstupanje od ☐ stavka 7. iz predvidivih razloga ☐ različitih od razloga obuhvaćenih stavkom 7.a ako je to potrebno za održavanje pogonske sigurnosti, primjerice u slučaju mjera za održavanje mreže. ☐ Takvo odstupanje, koje se ne može odnositi na ograničavanje prethodno dodijeljenih kapaciteta na temelju stavka 5., ograničava se ☐ na jednu godinu ili na najviše ☐ dvije godine pri čemu se razina odstupanja znatno smanjuje svake godine, strogo je ograničeno na ono što je nužno te se njime izbjegava diskriminacija između unutarnjih i prekozonskih razmjena. ☐ Obrazloženje i razlozi za odstupanje objavljuju se. Ako se odstupanje odobri, relevantni operatori prijenosnih sustava razvijaju i objavljuju metodologiju i projekte ☐ koji pružaju dugoročno rješenje za pitanje koje se odstupanjem nastoji riješiti. Odstupanje istječe kada istekne njegov rok ili kada se primijeni rješenje, ovisno o tome što nastupi ranije.

8. Sudionici na tržištu pravodobno unaprijed obavješćuju operatore prijenosnih sustava prije relevantnog razdoblja rada namjeravaju li koristiti dodijeljeni kapacitet. Svaki dodijeljeni kapacitet koji se neće upotrijebiti ponovno se vraća na tržište, na otvoren i transparentan način i bez diskriminacije.
9. Operatori prijenosnih sustava, koliko je to tehnički moguće, udružuju sve zahtjeve za kapacitet protoka električne energije u suprotnom smjeru preko zagušenog interkonekcijskog voda kako bi iskoristili taj vod do njegova najvećeg kapaciteta. Vodeći u potpunosti računa o sigurnosti mreže, transakcije koje olakšavaju zagušenje nikada se ne odbijaju.
10. Financijske posljedice neispunjavanja obveza povezanih s dodjelom kapaciteta snose oni koji su odgovorni za takvo neispunjavanje. Kada se sudionici na tržištu ne koriste kapacitetom kojim su se obvezali koristiti ili, u slučaju eksplicitne dražbe kapaciteta, ne trguju na sekundarnoj osnovi ili pravodobno ne vrate kapacitet, gube prava na taj kapacitet i plaćaju naknadu koja odražava troškove. Sve naknade koje odražavaju troškove za nekorištenje kapaciteta moraju biti opravdane i proporcionalne. Ako operator prijenosnog sustava ne ispuni svoju obvezu, dužan je sudioniku na tržištu nadoknaditi gubitak prava na kapacitet. Neizravni se gubici pritom ne uzimaju u obzir. Ključni koncepti i metode utvrđivanja odgovornosti koje nastaju radi neispunjavanja obveza utvrđuju se unaprijed s obzirom na financijske posljedice i podliježu preispitivanju relevantnog [] regulatornog tijela ili više njih.
11. **Pri raspodjeli troškova korektivnih mjera među operatorima prijenosnih sustava, regulatori analiziraju u kojoj mjeri tokovi koji bez planiranja izlaze iz zone trgovanja i ponovno ulaze u nju doprinose zagušenju između dviju promatranih zona trgovanja te raspodjeljuju troškove razmjerno doprinosu zagušenju u skladu s metodologijom dijeljenja troškova redispečiranja i trgovanja u suprotnom smjeru u skladu sa smjernicama za dodjelu kapaciteta i upravljanje zagušenjima donesenima na temelju članka 18. Uredbe 714/2009 i članka 76. Uredbe Komisije (EU) 2017/XYZZ. To se ne primjenjuje na [] prag u skladu sa stavkom 7.a.**

Članak 15.

Dodjela prekozonskog kapaciteta po vremenskim okvirima

1. Operatori prijenosnih sustava ponovno izračunavaju dostupni prekozonski kapacitet barem nakon vremena zatvaranja tržišta dan unaprijed i nakon vremena zatvaranja unutardnevnog tržišta između zona. Operatori prijenosnih sustava dodjeljuju dostupni prekozonski kapacitet plus svaki preostali prekozonski kapacitet koji nije prethodno dodijeljen i svaki prekozonski kapacitet koji su oslobodili nositelji prava na fizički prijenos iz prethodnih dodjela u sljedećem postupku dodjele prekozonskog kapaciteta.
 - 1.a **Operatori prijenosnih sustava utvrđuju primjerenu strukturu za dodjelu prekozonskog kapaciteta po vremenskim okvirima, uključujući za dan unaprijed, unutardnevni vremenski okvir i vremenski okvir za uravnoteženje. [] Takva struktura dodjele podliježe ispitivanju koje provode odgovarajuća regulatorna tijela. Pri sastavljanju svojeg prijedloga operatori prijenosnih sustava uzimaju u obzir:**
 - a) **karakteristike tržišta;**
 - b) **operativne uvjete, kao što su posljedice netiranja jasno objavljenih rasporeda;**
 - c) **razinu usklađenosti postotaka i vremenske okvire usvojene za različite postojeće mehanizme dodjele prekozonskih kapaciteta.**
2. Ako je prekozonski kapacitet dostupan nakon vremena zatvaranja unutardnevnog tržišta između zona, operatori prijenosnih sustava upotrebljavaju prekozonski kapacitet za razmjenu energije uravnoteženja ili za upravljanje postupkom netiranja odstupanja.

3. Ako je prekozonski kapacitet dodijeljen za razmjenu rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava ili dijeljenje rezervi na temelju članka 5. stavka 8. operatori prijenosnih sustava upotrebljavaju metodologije razvijene u skladu sa [] smjernicama za električnu energiju uravnoteženja donesenima na osnovi članka 18. Uredbe 714/2009. []
4. Operatori prijenosnih sustava ne povećavaju granicu pouzdanosti izračunanu na temelju Uredbe (EU) 2015/1222 zbog razmjene rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje ili dijeljenja rezervi.

ODJELJAK 2.

NAKNADE ZA MREŽU I PRIHOD OD ZAGUŠENJA

Članak 16.

*Naknade za **priključenje i pristup mrežama***

1. Naknade koje naplaćuju operatori mreže za pristup mrežama , uključujući naknade za priključenje na mrežu, naknade za korištenje mreže i, ako je primjenjivo, naknade za povezana jačanja mreže, moraju biti transparentne, uzimati u obzir potrebu za sigurnošću mreže te fleksibilnošću i odražavati stvarne dotadašnje troškove u mjeri u kojoj se podudaraju s troškovima učinkovitog i strukturno usporedivog operatora mreže i primjenjivati se na nediskriminirajući način. [] **Ne dovodeći u pitanje članak 15. stavke 1. i 6. te kriterije u Prilogu XI. Direktivi 2012/27/EU, [] metoda upotrijebljena za određivanje naknada za mrežu posebice se primjenjuje na način kojim se proizvodnja priključena na distribucijskoj razini ne diskriminira u odnosu na proizvodnju priključenu na prijenosnoj razini, bilo pozitivno ili negativno. Njima se **neopravdano** ne diskriminira, **bilo pozitivno ili negativno**, skladištenje energije i ne odvraća se od sudjelovanja u upravljanju potražnjom. Ne dovodeći u pitanje stavak 3., te naknade ne smiju ovisiti o udaljenosti.**

2. U tarifnim ☐ **metodologijama** ☐ **sadržani su** odgovarajući poticaji i **fiksni troškovi** ☐ operatora prijenosnih i distribucijskih sustava. U **dopuštenim prihodima koje treba povratiti putem** ☐ **tarifa** **sadržani su** odgovarajući poticaji operatorima prijenosnih i **distribucijskih sustava**, i kratkoročno i dugoročno, kako bi se povećala učinkovitost, uključujući energetska učinkovitost, promicala integracija tržišta, ☐ sigurnost opskrbe i podupirala ulaganja, **povezane aktivnosti istraživanja** i ☐ **olakšale inovacije u interesu potrošača**.
3. Prema potrebi, razina tarifa koje se primjenjuju na proizvođače i/ili potrošače osigurava lokacijske signale na razini Unije i uzima u obzir količinu gubitaka u mreži i prouzročenog zagušenja te troškove ulaganja za infrastrukturu.
4. Pri određivanju naknada za pristup mreži u obzir se uzima sljedeće:
- (a) isplate i primici koji proizlaze iz mehanizma naknade među operatorima prijenosnog sustava;
 - (b) stvarno izvršene i primljene isplate, kao i isplate koje se očekuju u budućim razdobljima, procijenjene na temelju prošlih razdoblja.
5. Određivanje naknada za pristup mreži u sklopu ovog članka ne dovodi u pitanje naknade koje proizlaze iz upravljanja zagušenjem iz članka 14.
6. Ne postoji posebna naknada za mrežu na individualne transakcije za preko ☐ **zonsku** trgovinu električnom energijom.
7. Tarife za distribuciju odražavaju trošak uporabe distribucijske mreže za korisnike sustava, uključujući aktivne kupce te se mogu diferencirati na temelju potrošnje korisnika sustava ili profila proizvodnje. Ako su države članice provele postavljanje sustava za pametno mjerenje, ☐ **moгу se uvesti** vremenski diferencirane mrežne tarife koje odražavaju uporabu mreže, na transparentan i predvidljiv način za potrošača.

8. ☐ U dopuštenim prihodima koje treba povratiti putem tarifa za distribuciju mogu se uključiti ciljevi performansi radi poticanja operatora distribucijskih sustava ☐ da na svojim mrežama rade što je moguće učinkovitije.
9. Do [*SL: molimo dodati točno određen datum – tri mjeseca nakon stupanja na snagu*] radi ublažavanja rascjepkanosti tržišta Agencija dostavlja izvješće o najboljoj praksi ☐ o ☐ tarifnim metodologijama za prijenos i distribuciju pri čemu ostavlja dovoljno prostora da se u obzir uzmu nacionalne posebnosti. U tom ☐ izvješću o najboljoj praksi govori se barem o sljedećem:
- (a) omjeru tarifa koje se primjenjuju na proizvođače i potrošače;
 - (b) troškovima koje tarife moraju pokriti;
 - (c) vremenski diferenciranim mrežnim tarifama;
 - (d) lokacijskim signalima;
 - (e) odnosu između tarifa za prijenos i distribuciju, ☐
 - (f) metodi za osiguravanje transparentnosti u određivanju i strukturi tarifa;
 - (g) skupini korisnika mreže koji podliježu tarifama, uključujući izuzeća od tarifa.

Agencija ažurira svoje izvješće najmanje jedanput svake dvije godine.

☐

☐

Članak 17.

Prihod od zagušenja

1. Postupci upravljanja zagušenjem povezani s unaprijed određenim vremenskim okvirom mogu ostvarivati prihode samo u slučaju zagušenja do kojeg dolazi u tom vremenskom okviru, osim u slučaju novih interkonekcijskih vodova koji se koriste izuzećem u skladu s člankom 7. Uredbe (EZ) br. 1228/2003, člankom 17. Uredbe (EZ) br. 714/2009 ili člankom 59. Postupak za raspodjelu tih prihoda podliježe preispitivanju regulatornih tijela i ne smije remetiti proces dodjele u korist bilo koje stranke koja je zatražila kapacitet ili energiju niti smije imati destimulirajući utjecaj na smanjenje zagušenja.
2. Svi prihodi koji proizlaze iz dodjele kapaciteta interkonekcije koriste se za sljedeće potrebe:
 - (a) jamčenje stvarne raspoloživosti dodijeljenog kapaciteta, **među ostalim naknade za jamstvo;**
 - (b) održavanje ili povećanje interkonekcijskih kapaciteta ulaganjima u mrežu, posebno u nove interkonekcijske vodove **i unutarnje vodove te unutarnje vodove koji su navedeni u desetogodišnjem planu razvoja mreže ENTSO-a za električnu energiju kao relevantni za smanjenje zagušenja interkonekcijskog voda, []**
 - (c) **ili, ako je primjenjivo, prekogranične korektivne mjere poput redispečiranja i trgovanja u suprotnom smjeru.**

(Dio stavka 2. točke (b) premješten kao 2.a dalje u tekstu)

2.a ☐ Prihodi ☐ se mogu upotrebljavati, podložno odobrenju regulatornih tijela dotičnih država članica, kao prihod koji regulatorna tijela trebaju uzeti u obzir pri odobravanju metodologije za izračun mrežnih tarifa i/ili utvrđivanje mrežnih tarifa.

3. Uporaba prihoda u skladu sa stavkom 2. točkama (a) ☐ (b) ili (c) podliježe metodologiji koju predlažu **operatori prijenosnih sustava** ☐ u savjetovanju s ☐ regulatornim tijelima i odobrava Agencija. ☐ **Operatori prijenosnih sustava podnose prijedlog Agenciji do [SL: 12 mjeseci nakon stupanja na snagu], a Agencija donosi odluku u vezi s njim u roku od šest mjeseci.**

☐

☐

(Dio stavka 3. premješten kao 3.a dalje u tekstu)

3.a Metodologijom se detaljno utvrđuju barem uvjeti pod kojima **se smatra da su** prihodima ☐ **ispunjeni ciljevi izraženi u** točkama (a) ☐ (b) ili (c) stavka 2. ☐.

3.b Operatori prijenosnih sustava unaprijed jasno utvrđuju na koji će se način upotrebljavati prihod od zagušenja te izvješćuju o stvarnoj uporabi tog prihoda. Jedanput godišnje, i najkasnije do ☐ **1. ožujka** svake godine ☐ regulatorna tijela objavljuju izvješće u kojem se navodi iznos prihoda prikupljenog u dvanaestomjesečnom razdoblju koje završava **31. ☐ prosinca** ☐ **prethodne kalendarske** godine te kako je taj prihod upotrijebljen **na temelju stavka 2.**, među ostalim posebni projekti za koje je prihod upotrijebljen i iznos koji je stavljen na odvojeni račun **ili iznos koji je upotrijebljen prilikom izračuna mrežnih tarifa**, zajedno s provjerom je li takva uporaba u skladu s ovom Uredbom i metodologijom razvijenom na temelju stavka 3. **U takvim slučajevima kada je dio prihoda od zagušenja upotrijebljen pri izračunu mrežnih tarifa, u izvješću se navodi kako su operatori prijenosnih sustava ispunili prioritetne ciljeve iz članka 2. ako je to primjenjivo.**

Poglavlje IV.

Adekvatnost resursa

Članak 18.

Adekvatnost resursa

1. Države članice prate adekvatnost resursa unutar svojeg državnog područja [] **na osnovi** europske procjene adekvatnosti resursa u skladu s člankom 19. **te povrh toga mogu izvršiti [] nacionalnu procjenu adekvatnosti resursa u skladu s člankom 19.a.**
2. Ako se europskom **ili nacionalnom** procjenom adekvatnosti resursa utvrdi zabrinutost u pogledu adekvatnosti resursa, države članice utvrđuju sve regulatorne poremećaje **ili tržišne poremećaje ili uska grla u sustavu poput nedostatne infrastrukture**, koji su uzrokovali nastajanje zabrinutosti ili mu pridonijeli.
3. Države članice objavljuju **plan s konkretnim** vremenskim rasporedom kojim se donose mjere za uklanjanje svih utvrđenih regulatornih poremećaja [] **ili tržišnih poremećaja ili uskih grla u sustavu.** Pri uklanjanju zabrinutosti u pogledu adekvatnosti resursa države članice posebno **vode računa o načelima definiranim u članku 3. te** razmatraju uklanjanje regulatornih poremećaja, omogućavanje određivanja cijena u oskudici **s pomoću slobodnog formiranja cijena**, razvijanje interkonekcija **s drugim državama članicama čime se svim sudionicima na tržištu omogućuje neporemećeni tržišni pristup, među ostalim** skladištenju energije, mjerama povezanim s potrošnjom i energetske učinkovitosti, **ali se ne ograničava samo na to.**

3.a Ako se nacionalnom procjenom adekvatnosti resursa utvrdi zabrinutost u vezi sa zonom trgovanja, a europskom procjenom adekvatnosti resursa nije utvrđena zabrinutost u pogledu te iste zone trgovanja, [] tijelo koje upravlja nacionalnom procjenom adekvatnosti resursa [] savjetuje se s ENTSO-om za električnu energiju i traži mišljenje Agencije. U tom smislu tijelo koje upravlja nacionalnom procjenom adekvatnosti resursa, u roku od [] jednog mjeseca od objave nacionalne procjene adekvatnosti resursa, dostavlja mreži ENTSO za električnu energiju i Agenciji izvješće u kojemu se objašnjava nepodudarnost između tih dviju procjena adekvatnosti resursa. (3.b je spojen s 3.a) [] U roku od jednog mjeseca od dana podnošenja izvješća [] mreža ENTSO za električnu energiju dostavlja [] svoju procjenu tih nepodudarnosti, a u roku od dva mjeseca od dana podnošenja izvješća Agencija dostavlja mišljenje. [] Dotične države članice dužno primaju na znanje tu procjenu i to mišljenje.

Članak 19.

Europska procjena adekvatnosti resursa

1. Europska procjena adekvatnosti resursa obuhvaća ukupnu adekvatnost elektroenergetskog sustava da odgovori na tekuću i predviđenu potražnju za električnom energijom **za svaku pojedinačnu godinu unutar** desetogodišnjeg razdoblja od dana te procjene [].
2. Do [SL: šest mjeseci nakon stupanja na snagu ove Uredbe], ENTSO za električnu energiju podnosi **Koordinacijskoj skupini za električnu energiju i** Agenciji nacrt metodologije za europsku procjenu adekvatnosti resursa na temelju načela koja su navedena u stavku 4.

3. Operatori prijenosnih sustava [] ENTSO-u za električnu energiju dostavljaju podatke koji su mu potrebni da bi proveo europsku procjenu adekvatnosti resursa. ENTSO za električnu energiju svake godine provodi procjenu. **Proizvođači i ostali sudionici na tržištu operatorima prijenosnih sustava dostavljaju podatke o očekivanoj upotrebi proizvodnih resursa, vodeći računa o raspoloživosti primarnih resursa i odgovarajućem scenariju predviđene potražnje i ponude.**
4. Europska procjena adekvatnosti resursa temelji se na metodologiji kojom se [] **omogućava** sljedeće:
- (a) procjena se provodi na **svakoj pripadajućoj** razini zone trgovanja koja obuhvaća barem sve države članice []
- (b) procjena se temelji na [] primjerenim **središnjim** scenarijima predviđene potražnje i ponude uključujući ekonomsku procjenu vjerojatnosti trajnog povlačenja, novih proizvodnih sredstava i mjera za postizanje ciljeva energetske učinkovitosti i odgovarajuću osjetljivost u pogledu **ekstremnih vremenskih uvjeta, hidroloških uvjeta**, veleprodajnih cijena i kretanja u cijeni ugljika;
- (ba) procjenom se razmatra na koji se način različitim vrstama mehanizama za razvoj kapaciteta uklanjanja zabrinutost u pogledu adekvatnosti;**
- (c) procjenom se primjereno uzima u obzir doprinos svih resursa koji uključuju postojeću i buduću proizvodnju, skladištenje energije, upravljanje potrošnjom te mogućnosti uvoza i izvoza te njihov doprinos fleksibilnom pogonu sustava;
- (d) procjenom se predviđa vjerojatan učinak mjera navedenih u članku 18. stavku 3.;

- (e) procjena sadržava scenarije bez postojećih ili planiranih mehanizama za razvoj kapaciteta, **a kad je primjenjivo i s njima;**
 - (f) procjena se temelji na tržišnom modelu u kojem se upotrebljava pristup temeljen na tokovima snaga, ako je to primjenjivo;
 - (g) u procjeni se primjenjuju probabilistički izračuni;
 - (ga) **u procjeni se primjenjuje jedinstveni alat za izradu modela s mogućnošću da se upotrijebi za nacionalne scenarije, osjetljivosti i pretpostavke;**
 - (h) u procjeni se primjenjuju barem sljedeći pokazatelji **iz članka 20.:**
 - „očekivana neisporučena energija” i
 - „očekivani gubitak opterećenja”;
 - (i) procjenom se utvrđuju izvori mogućih zabrinutosti u pogledu adekvatnosti resursa, a posebno radi li se o ograničenju mreže ili resursa, ili o oboje.
 - (j) **procjenom se osigurava [] primjereno uzimanje u obzir nacionalnih [] karakteristika proizvodnje, fleksibilnosti potrošnje i skladištenja [], raspoloživosti primarnih resursa i razine interkonekcija.**
5. Do [SL: šest mjeseci nakon stupanja na snagu ove Uredbe], ENTSO za električnu energiju Agenciji podnosi nacrt metodologije za izračun:
- (a) vrijednosti neisporučene energije;

- (b) „troška uvođenja novog postrojenja” za proizvodnju, ili upravljanje potrošnjom i
- (c) standarda pouzdanosti **iz članka 20.** []
6. Prijedlozi iz stavaka 2. i 5. **za nacrt metodologije, scenarije, osjetljivosti i pretpostavke na kojima se temelje** te rezultati europske procjene adekvatnosti resursa iz stavka 3. podliježu prethodnom savjetovanju s **državama članicama, Koordinacijskom skupinom za električnu energiju i relevantnim dionicima** te odobrenju Agencije u skladu s postupkom utvrđenim u članku 22.

Članak 19.a

Nacionalna procjena adekvatnosti resursa

1. Nacionalne procjene adekvatnosti resursa [] temelje se na metodologiji iz članka 19. stavka 2., a osobito na odredbama iz stavka 4. točaka od (b) do (j), no ipak se mogu pružiti dodatni scenariji, osjetljivosti i pretpostavke, uzimajući u obzir nacionalne okolnosti. U nacionalnim procjenama adekvatnosti resursa [] upotrebljava se isti [] alat za izradu modela kojim se za europsku procjenu adekvatnosti resursa koristi ENTSO za električnu energiju te isti ulazni podaci i drugi podaci kojima se odražavaju nacionalni scenariji, osjetljivosti i pretpostavke. Povrh toga, u nacionalnim procjenama adekvatnosti resursa [], kada se procjenjuje strani doprinos sigurnosti opskrbe zona trgovanja koje pokrivaju, primjenjuju se vrijednosti za strani doprinos [] podložno odredbama članka 21.
- 1.a Osim nacionalnih procjena adekvatnosti resursa provedenih na temelju stavka 1., države članice mogu provesti drugu procjenu upotrebljavajući drukčije alate za izradu modela od onih koje za europsku procjenu adekvatnosti resursa upotrebljava ENTSO za električnu energiju poštujući preostale zahtjeve stavka 1.**

2. **Nacionalne procjene adekvatnosti resursa te, kada je primjenjivo, procjena mreže ENTSO za električnu energiju i mišljenje Agencije na temelju članka 18. stavka 3.a stavljaju se na raspolaganje javnosti [].**

Članak 20.

Standard pouzdanosti

1. Pri primjeni mehanizama za razvoj kapaciteta države članice koriste se utvrđenim standardom pouzdanosti koji na transparentan način sadržava njihovu poželjnu razinu sigurnosti opskrbe.
2. **[] Država članica ili nadležno tijelo koje odredi država članica** utvrđuje standard pouzdanosti na temelju metodologije u skladu s člankom 19. stavkom 5.
3. Standard pouzdanosti izračunava se uporabom **barem** vrijednosti neisporučene energije i troška uvođenja novog postrojenja u određenom vremenskom okviru **te se izražava kao „očekivana neisporučena energija” i „očekivani gubitak opterećenja”**.
4. **Pri primjeni mehanizama za razvoj kapaciteta** parametre za utvrđivanje količine kapaciteta koju osigurava mehanizam za razvoj kapaciteta odobrava **država članica ili neko drugo nadležno tijelo koje odredi država članica. []**

Članak 21.

Prekogranično sudjelovanje u mehanizmima za razvoj kapaciteta

1. Mehanizmi koji nisu strateške rezerve **i, ako je to tehnički izvedivo, strateške rezerve**, otvoreni su za izravno **prekogranično** sudjelovanje pružatelja kapaciteta smještenih u drugoj državi članici **[] na temelju odredaba ovog [] članka.**

2. Države članice osiguravaju da strani kapacitet koji može pružiti [] **jednakovrijednu tehničku izvedbu kao** i domaći kapaciteti ima priliku sudjelovati u istom natjecateljskom postupku kao i domaći kapacitet. U **slučaju mehanizama za razvoj kapaciteta u funkciji od [datum stupanja na snagu], države članice mogu u istom natjecateljskom postupku dopustiti izravno sudjelovanje interkonekcijskih vodova kao stranog kapaciteta najviše četiri godine nakon [stupanja na snagu] ili dvije godine nakon odobrenja metodologija iz stavka 10. ovog članka, ovisno o tome što nastupi prije. Države članice mogu primjenjivati sljedeće zahtjeve na strani kapacitet:**
- (a) **kapacitet se nalazi u državi članici [] s izravnom mrežnom vezom između te države članice [] i države članice [] koja primjenjuje mehanizam,**
 - (b) **kapacitet ne sudjeluje u drugom mehanizmu za razvoj kapaciteta za koji kapacitet mora biti dostupan.**
3. Države članice ne ograničavaju kapacitet koji se nalazi na njihovu državnom području u sudjelovanju u mehanizmima za razvoj kapaciteta drugih država članica.
4. Prekograničnim sudjelovanjem u mehanizmima za razvoj kapaciteta [] ne mijenja se, izmjenjuje ili na drugi način utječe na prekozonske rasporede i fizičke protoke između država članica koji se utvrđuju isključivo ishodom dodjele kapaciteta na temelju članka 14.
5. Pružatelji kapaciteta **podliježu plaćanjima za nedostupnost u slučaju nedostupnosti. U slučaju da pružatelji kapaciteta [] sudjeluju u više mehanizama u istom razdoblju isporuke, podliježu višestrukim plaćanjima za nedostupnost ako nisu u mogućnosti ispuniti višestruke obveze [].**

6. **Ako se primjenjuju mehanizmi za razvoj kapaciteta, operatori prijenosnih sustava []** godišnje izračunavaju najviši ulazni kapacitet dostupan za sudjelovanje stranog kapaciteta **na temelju metodologije iz stavka 10. točke (a) i uzimajući u obzir preporučene vrijednosti koje su izračunali regionalni koordinatori za sigurnost na temelju članka 34. točke (q) i članaka 38. i 39., razinu fizičke interkonekcije između država članica,** očekivanu dostupnost interkonekcije i vjerojatno podudaranje opterećenja sustava između sustava u kojem se mehanizam primjenjuje i sustava u kojem se strani kapacitet nalazi. Potreban je izračun za svaku granicu zone trgovanja.
7. Države članice osiguravaju da se ulazni kapacitet iz stavka 6. dodjeljuje prihvatljivim pružateljima kapaciteta na transparentan, nediskriminirajući način koji je utemeljen na tržištu.
8. **Ako postoje mehanizmi za razvoj kapaciteta koji su otvoreni za prekogranično sudjelovanje u dvjema susjednim državama članicama, svi prihodi []** koji proizlaze iz dodjele iz stavka 7. dodjeljuju se operatorima prijenosnih sustava, a oni ih međusobno dijele u skladu s metodologijom iz stavka 10. točke (b) **ili zajedničkom metodologijom koju su odobrila oba relevantna [] regulatorna tijela. Ako susjedna država članica ne primjenjuje mehanizam za razvoj kapaciteta, udio prihoda odobrava nadležno nacionalno tijelo države članice u kojoj se mehanizam za razvoj kapaciteta provodi nakon što zatraži mišljenje [] regulatornih tijela susjednih država članica.** Operatori prijenosnih sustava upotrebljavaju takve prihode za potrebe utvrđene u članku 17. stavku 2.

9. Operator prijenosnog sustava na čijem se području nalazi strani kapacitet:
- (a) utvrđuje mogu li zainteresirani pružatelji kapaciteta pružiti potrebnu tehničku izvedbu za mehanizam za razvoj kapaciteta u kojem pružatelj kapaciteta namjerava sudjelovati te upisuje pružatelja kapaciteta u registar prihvatljivih pružatelja kapaciteta;
 - (b) provodi [] provjere dostupnosti;
 - (c) **mora biti obaviješten od strane pružatelja kapaciteta bez odgode o njegovu sudjelovanju u stranom mehanizmu za razvoj kapaciteta;**
 - (d) **operatoru prijenosnih sustava u državi članici koja primjenjuje mehanizam za razvoj kapaciteta dostavlja informacije primljene u skladu sa stavcima od 9.a do 9.c.**
10. Do [SL: dvanaest mjeseci nakon stupanja na snagu ove Uredbe] ENTSO za električnu energiju podnosi Agenciji:
- (a) metodologiju kojom **regionalni koordinator za sigurnost i operatori prijenosnih sustava** izračunavaju najviši ulazni kapacitet za prekogranično sudjelovanje kako je navedeno u stavku 6.;
 - (b) metodologiju za dijeljenje prihoda iz stavka 8.;
 - (c) zajednička pravila za provođenje provjera dostupnosti iz stavka 9. točke (b);
 - (d) zajednička [] **načela** za utvrđivanje situacije u kojoj se mora provesti plaćanje za nedostupnost;

- (e) uvjete djelovanja registra kako je navedeno u stavku 9. točki (a);
- (f) zajednička pravila za utvrđivanje kapaciteta koji je prihvatljiv za sudjelovanje kako je navedeno u stavku 9. točki (a).

Prijedlog podliježe prethodnom savjetovanju i odobrenju Agencije u skladu s postupkom utvrđenim u članku 22.

- 11. ☐ **Dotična nacionalna regulatorna tijela** provjeravaju jesu li kapaciteti izračunani u skladu s metodologijom kako je navedeno u stavku 10. točki (a).
- 12. ☐ Regulatorna tijela osiguravaju da se prekogranično sudjelovanje u mehanizmima za razvoj kapaciteta organizira na djelotvoran i nediskriminirajući način. Posebno osiguravaju primjerene administrativne aranžmane za provedbu plaćanja za nedostupnost preko granica.
- 13. Dodijeljeni kapaciteti kako je navedeno u stavku 7. mogu se prenositi među prihvatljivim pružateljima kapaciteta. Prihvatljivi pružatelji kapaciteta svaki prijenos prijavljuju u registru kako je navedeno u stavku 9. točki (a).

14. Najkasnije do [SL: *dvije godine nakon stupanja na snagu ove Uredbe*] ENTSO za električnu energiju uspostavlja registar i njime upravlja kako je navedeno u stavku 9. točki (a). Registar je otvoren za sve prihvatljive pružatelje kapaciteta, sustave u kojima se mehanizmi primjenjuju i njihove operatore prijenosnih sustava.
15. **Dok registar kako je naveden u stavku 9. točki (a) ne stupi na snagu, države članice mogu primijeniti „model interkonekcijskog voda” ako interkonekcijski vod izravno sudjeluje u mehanizmu za razvoj kapaciteta.**

Članak 22.

Postupak odobrenja

1. Pri upućivanju na ovaj članak postupak utvrđen u stavcima od 2. do 4. primjenjuje se na odobrenje prijedloga koji podnosi ENTSO za električnu energiju.
2. Prije podnošenja prijedloga ENTSO za električnu energiju provodi postupak savjetovanja koji uključuje sve relevantne dionike, [] regulatorna tijela i druga nacionalna tijela **i na odgovarajući način uzima u obzir rezultate postupka savjetovanja.**
3. U roku od tri mjeseca od datuma primitka Agencija odobrava ili izmjenjuje prijedlog. U potonjem se slučaju Agencija savjetuje s ENTSO-om za električnu energiju prije donošenja izmijenjenog prijedloga. Doneseni se prijedlog objavljuje na *web*-mjestu agencije najkasnije tri mjeseca nakon datuma primitka predloženih dokumenata.
4. Agencija može bilo kada zahtijevati izmjene odobrenog prijedloga. U roku od šest mjeseci od zahtjeva ENTSO za električnu energiju Agenciji podnosi nacrt predloženih promjena. U roku od tri mjeseca od datuma primitka nacrta Agencija izmjenjuje ili odobrava promjene i objavljuje ih na svojem *web*-mjestu.

Članak 23.

Načela osmišljavanja mehanizama za razvoj kapaciteta

1. Kako bi se uklonile preostale zabrinutosti koje se ne mogu ukloniti mjerama na temelju članka 18. stavka 3., države članice mogu uvesti mehanizme za razvoj kapaciteta, podložno odredbama ovog članka i [] **ne dovodeći u pitanje** pravila Unije o državnim potporama **na temelju članka od 107. do 109. UFEU-a.**
2. Ako država članica želi provesti mehanizam za razvoj kapaciteta, o predloženom se mehanizmu savjetuje barem sa susjednim državama članicama s kojima je **izravno** električno spojena, **na temelju sveobuhvatne studije o mogućim učincima na te države članice.**
- 2.a **Kada je mehanizam za razvoj kapaciteta osmišljen kao strateška rezerva, resursi u strateškoj rezervi dispečiraju se samo ako je [] izgledno da će operatori prijenosnih sustava iscrpiti [] svoje resurse za uravnoteženje kako bi se uspostavila ravnoteža između ponude i potražnje []. Time se ne dovodi u pitanje aktiviranje resursa prije samog dispečiranja kako bi se poštovala njihova ograničenja gradijenta i operativni zahtjevi. Tijekom razdoblja u kojima su resursi u strateškim rezervama dispečirani, odstupanja na tržištu obračunavaju se barem u skladu s ograničenjem trgovanja na temelju članka 9. []. [] Resursi u strateškim rezervama ne sudjeluju u veleprodajnim tržištima električne energije ili tržištima uravnoteženja.**
3. Mehanizmi za razvoj kapaciteta:
 - (a) ne stvaraju nepotrebne tržišne poremećaje te se njima ne ograničava preko [] **zonska** trgovina;
 - (b) **temelje se na tržištu;**

- (c) otvoreni su za sudjelovanje svih resursa koji mogu osigurati traženu tehničku izvedbu na tehnološki neutralan način i putem poštenih i transparentnih pravila, koja među ostalim uključuju sudjelovanje skladištenja, energetske učinkovitost i upravljanja potrošnjom, ali nisu na to ograničena [];
- (d) privremena su, ali su dopuštena, u skladu s pravilima o državnim potporama, sve dok se relevantnom procjenom adekvatnosti resursa utvrđuju zabrinutosti u pogledu adekvatnosti resursa;
- (e) [] ne premašuju ono što je nužno za uklanjanje zabrinutosti u pogledu **adekvatnosti resursa**.

[]

- 4. [] Od 31. prosinca [2025.] proizvodni kapacitet koji ispušta više od 550 gr CO₂/kWh energije za koji je konačna odluka o ulaganju donesena nakon [SL: *stupanja na snagu*], ne prima plaćanja ili obveze za buduća plaćanja, u okviru mehanizma za razvoj kapaciteta.

[]

- 5.a. Pri osmišljavanju mehanizama za razvoj kapaciteta države članice uključuju odredbu kojom se omogućuje učinkovito postupno ukidanje mehanizma za razvoj kapaciteta u roku od četiri godine u slučaju da zabrinutost u pogledu adekvatnosti resursa više ne postoji. To postupno ukidanje može biti administrativni prestanak primjene mehanizma, uz obavijest unaprijed u razumnom roku, ili odredbe u vezi s izradom mehanizma koje bi dovele do suspenzije povezanih gospodarskih poticaja kada ne postoji zabrinutost u pogledu adekvatnosti.

Članak 24.

Postojeći mehanizmi

1. Države članice koje primjenjuju mehanizme za razvoj kapaciteta [SL: *datum stupanja na snagu ove Uredbe*] prilagođavaju svoje mehanizme kako bi se uskladile s člancima 18., 21. i 23. ove Uredbe [] **ne dovodeći u pitanje obveze ili ugovore koji su sklopljeni prije tog datuma kao ni pravila Unije o državnim potporama na temelju članaka od 107. do 109. UFEU-a, uključujući odluke o državnim potporama donesene u skladu s time prije tog datuma.**

Poglavlje V.

Funkcioniranje prijenosnog sustava

Članak 25.

Europska mreža operatora prijenosnih sustava za električnu energiju

1. Operatori prijenosnih sustava surađuju na razini Unije preko ENTSO-a za električnu energiju kako bi promicali dovršenje i funkcioniranje unutarnjeg tržišta električne energije i preko [] zonsku trgovinu te osigurali optimalno upravljanje, koordinirano poslovanje i odgovarajući tehnički razvoj europske prijenosne mreže za električnu energiju.
2. Pri izvršavanju svojih funkcija u skladu s pravom EU-a ENTSO za električnu energiju [] doprinosi učinkovitom i održivom postizanju ciljeva utvrđenih u okviru klimatske i energetske politike za razdoblje od 2020. do 2030., posebice doprinosom u učinkovitoj integraciji električne energije iz obnovljivih izvora i povećanju energetske učinkovitosti **uz istodobno održavanje sigurnosti sustava.**

Članak 26.

Osnivanje ENTSO-a za električnu energiju

1. Operatori prijenosnih sustava za električnu energiju podnose Komisiji i Agenciji nacrt statuta budućeg ENTSO-a za električnu energiju, popis članova i nacrt poslovnika, uključujući pravila postupka za savjetovanje s drugim dionicima.
2. U roku od dva mjeseca od primitka tih dokumenata, nakon formalnog savjetovanja s organizacijama koje predstavljaju sve dionike, posebno korisnike sustava, uključujući kupce, Agencija Komisiji daje mišljenje o nacrtu statuta, popisu članova i nacrtu poslovnika.
3. Komisija donosi mišljenje o nacrtu statuta, popisu članova i nacrtu poslovnika uzimajući u obzir mišljenje Agencije iz stavka 2. i u roku od tri mjeseca od dana primitka mišljenja Agencije.
4. Operatori prijenosnih sustava u roku od tri mjeseca od dana primitka pozitivnog mišljenja Komisije osnivaju ENTSO za električnu energiju te donose i objavljuju njegov statut i poslovnik.
5. Dokumenti iz stavka 1. podnose se Komisiji i Agenciji u slučaju njihovih izmjena ili na obrazložen zahtjev Komisije ili Agencije. Agencija i Komisija donose mišljenje u skladu sa stavicama od 2. do 4.

Članak 27.

Zadaci ENTSO-a za električnu energiju

1. ENTSO za električnu energiju mora:
 - (a) razraditi mrežna pravila u područjima navedenima u članku 55. stavku 1. s ciljem postizanja ciljeva navedenih u članku 25.;
 - (b) donijeti i objaviti neobvezujući desetogodišnji plan razvoja mreže na razini cijele Unije (plan razvoja mreže na razini cijele Unije) svake dvije godine;
 - (c) pripremiti i donijeti prijedloge u pogledu europske procjene adekvatnosti resursa na temelju članka 19. stavaka 2., 3. i 5. te prijedloge tehničkih specifikacija za prekogranično sudjelovanje u mehanizmima za razvoj kapaciteta na temelju članka 21. stavka 10.;
 - (d) donijeti preporuke u vezi s koordinacijom tehničke suradnje Unije i operatora prijenosnih sustava trećih zemalja;
 - (e) donijeti okvir za suradnju i koordinaciju među **regionalnim koordinatorima za sigurnost**;
 - (f) donijeti prijedlog kojim se određuje regija [] **pogona sustava [] u skladu s odredbama članka 33.**
 - (fa) **suradivati s operatorima distribucijskih sustava i tijelom EU-a za operatore distribucijskih sustava;**
 - (fb) **promicati digitalizaciju prijenosnih mreža, uključujući uvođenje pametnih mreža i sustava za pametno mjerenje;**

[]

- (g) donijeti zajedničke instrumente za rad mreže kako bi se osigurala koordinacija rada mreže u uobičajenim i izvanrednim uvjetima, uključujući zajedničku ljestvicu klasifikacije incidenata, i planova istraživanja, među ostalim primjene tih planova putem učinkovitog programa istraživanja. Tim se instrumentima, među ostalim, određuje sljedeće:
- i. informacije, uključujući odgovarajuće informacije za dan unaprijed, unutarodnevnne informacije i informacije u stvarnom vremenu, korisne za poboljšanje operativne koordinacije, kao i optimalna učestalost prikupljanja i razmjene takvih informacija;
 - ii. tehnološka platforma za razmjenu informacija u stvarnom vremenu i, prema potrebi, tehnološke platforme za prikupljanje, obradu i prijenos ostalih informacija iz točke i., kao i za provedbu postupaka kojima se može povećati operativna koordinacija između operatora prijenosnih sustava kako bi se takva koordinacija proširila po cijeloj Uniji;
 - iii. načini na koji operatori prijenosnih sustava stavljaju na raspolaganje operativne informacije drugim operatorima prijenosnih sustava ili bilo kojem subjektu ovlaštenom da ih podupire u postizanju operativne koordinacije i Agenciji; i
 - iv. da operatori prijenosnih sustava određuju osobu za kontakt zaduženu za odgovaranje na upite drugih operatora prijenosnih sustava ili bilo kojeg ovlaštenog subjekta iz točke iii. ili Agencije u vezi s takvim informacijama;
- (h) donijeti godišnji program rada;
- (i) donijeti godišnje izvješće;
- (j) izraditi i donijeti sezonske izglede za budućnost u vezi s adekvatnošću na temelju članka 9. stavka 2. [Uredbe o pripremljenosti za rizike kako je predložena dokumentom COM(2016) 862].

2. ENTSO za električnu energiju izvješćuje Komisiju o utvrđenim nedostacima u pogledu osnivanja i rada [**regionalnih koordinatora za sigurnost**.
3. ENTSO za električnu energiju objavljuje zapisnike svoje skupštine, upravnog vijeća i odbora te redovito obavješćuje javnost o svojim odlukama i aktivnostima.
4. Godišnji program rada iz stavka 1. točke (h) sadržava popis i opis mrežnih pravila koja treba pripremiti, plan koordinacije rada mreže i aktivnosti istraživanja i razvoja koje se trebaju realizirati u toj godini te indikativni kalendar.
5. ENTSO za električnu energiju Agenciji stavlja na raspolaganje sve informacije koje su joj potrebne za ispunjenje njezinih zadaća u skladu s člankom 29. stavkom 1. Operatori prijenosnih sustava ENTSO-u za električnu energiju stavljaju na raspolaganje sve informacije koje su mu potrebne za ispunjenje njegova zadatka iz prve rečenice.
6. ENTSO za električnu energiju Komisiji na njezin zahtjev daje svoje mišljenje o donošenju smjernica navedenih u članku 57.

Članak 28.

Savjetovanja

1. Prilikom pripremanja prijedloga u skladu sa zadacima iz članka 27. stavka 1. ENTSO za električnu energiju provodi opsežan proces savjetovanja, u ranoj fazi i na otvoren i transparentan način, uključujući sve relevantne dionike te posebno organizacije koje predstavljaju sve dionike u skladu s pravilima postupka iz članka 26. To savjetovanje također uključuje nacionalna regulatorna tijela i druga nacionalna tijela, poduzeća za opskrbu i proizvodnju, korisnike sustava uključujući kupce, operatore distribucijskih sustava, uključujući odgovarajuća granska udruženja, tehnička tijela i platforme dionika. Cilj je savjetovanja prikupljanje identificiranje mišljenja pogleda i prijedloga svih odgovarajućih relevantnih strana tijekom procesa odlučivanja.
2. Svi dokumenti i zapisnici sastanaka povezani sa savjetovanjima iz stavka 1. objavljuju se.
3. Prije donošenja prijedloga na temelju članka 27. stavka 1. ENTSO za električnu energiju navodi kako su primjedbe primljene tijekom savjetovanja uzete u obzir. Ako primjedbe nisu uzete u obzir, navodi razloge za to.

Članak 29.

Praćenje od strane Agencije

1. Agencija prati izvršavanje zadataka ENTSO-a za električnu energiju iz članka 27. stavaka 1., 2. i 3. i izvješćuje Komisiju.

Agencija prati kako ENTSO-a za električnu energiju provodi mrežna pravila razrađena u skladu s člankom 55. stavkom 14. Ako ENTSO za električnu energiju nije proveo takva mrežna pravila, Agencija zahtijeva od ENTSO-a za električnu energiju da dostavi valjano obrazloženo objašnjenje zašto to nije učinio. Agencija obavješćuje Komisiju o tom objašnjenju i dostavlja svoje mišljenje o njemu.

Agencija prati i analizira provedbu mrežnih pravila i smjernica koje je donijela Komisija kako je propisano člankom 54. stavkom 1. te njihov učinak na usklađivanje primjenjivih pravila usmjerenih na olakšavanje integracije tržišta kao i na nediskriminaciju, djelotvorno tržišno natjecanje i učinkovito funkcioniranje tržišta te izvješćuje Komisiju.

2. ENTSO za električnu energiju podnosi Agenciji na mišljenje nacrt plana razvoja mreže na razini cijele Unije, nacrt godišnjeg programa rada, uključujući informacije u pogledu procesa savjetovanja i druge dokumente iz članka 27. stavka 1.

U roku od dva mjeseca od dana primitka, Agencija dostavlja valjano obrazloženo mišljenje kao i preporuke ENTSO-u za električnu energiju i Komisiji kada smatra da nacrt godišnjeg programa rada ili nacrt plana razvoja mreže na razini cijele Unije, koje je podnio ENTSO za električnu energiju, ne doprinose nediskriminaciji, stvarnom tržišnom natjecanju, učinkovitom funkcioniranju tržišta ili dovoljnoj razini prekogranične interkonekcije otvorene pristupu treće strane.

Članak 30.

Troškovi

Troškove povezane s aktivnostima ENTSO-a za električnu energiju iz članaka od 25. do 29. i od 54. do 57. ove Uredbe i članka 11. Uredbe (EU) br. 347/2013 snose operatori prijenosnih sustava te se ti troškovi uzimaju u obzir pri izračunu tarifa. Regulatorna tijela odobravaju te troškove samo ako su razumni i primjereni.

Članak 31.

Regionalna suradnja operatora prijenosnih sustava

1. Operatori prijenosnih sustava uspostavljaju regionalnu suradnju s ENTSO-om za električnu energiju kako bi doprinijeli aktivnostima iz članka 27. stavaka 1., 2. i 3. Posebno svake dvije godine objavljuju regionalni plan ulaganja i mogu donositi odluke o ulaganju na temelju tog regionalnog plana ulaganja. ENTSO za električnu energiju promiče suradnju operatora prijenosnih sustava na regionalnoj razini kako bi se osigurali interoperabilnost, komunikacija i praćenje regionalnih rezultata u područjima koja još nisu usklađena na razini Unije.
2. Operatori prijenosnih sustava promiču operativne dogovore kako bi osigurali optimalno upravljanje mrežom i promiču razvoj burza energije, koordiniranu dodjelu prekograničnih kapaciteta kroz nediskriminacijska rješenja utemeljena na tržištu, vodeći na odgovarajući način računa o specifičnim zaslugama implicitnih dražbi za kratkoročne dodjele, i integraciju mehanizama uravnoteženja i pričuvne snage.

3. Za potrebe postizanja ciljeva navedenih u stavcima 1. i 2. ovog članka, zemljopisno područje koje obuhvaća svaka struktura regionalne suradnje može definirati Komisija, uzimajući u obzir postojeće strukture regionalne suradnje. Svaka država članica ovlaštena je promicati suradnju u više od jednog zemljopisnog područja. Komisija je ovlaštena donositi **provedbene [] akte** u skladu s člankom [] **62. stavkom 2.** o zemljopisnim područjima koja obuhvaća svaka struktura regionalne suradnje. **Odlukama i ovlastima iz ovog stavka ne dovodi se u pitanje članak 33. i one podliježu savjetovanju.** U tu se svrhu Komisija savjetuje s Agencijom i ENTSO-om za električnu energiju.

Članak 32.

Uspostava i misija [] regionalnih koordinatora sigurnosti

1. Do [SL: dvanaest mjeseci nakon stupanja na snagu] svi operatori prijenosnih sustava u regiji pogona sustava [] **podnose prijedlog za [] unapređivanje regionalnih koordinatora za sigurnost osnovanih na temelju [] smjernica za pogon sustava donesenih na temelju članka 18. Uredbe 714/2009 na odobrenje odgovarajućim regulatornim tijelima.**

Prijedlog mora sadržavati sljedeće elemente:

- a) države članice sudionice i OPS-ovi;**
- b) organizacijske, financijske i operativne aranžmane potrebne za osiguravanje učinkovitog, sigurnog i pouzdanog rada međusobno povezanog prijenosnog sustava;**

- c) plan provedbe za početak rada regionalnih koordinatora za sigurnost;
- d) statute i poslovnik regionalnih koordinatora za sigurnost;
- e) opis postupaka suradnje u skladu s člankom 35.;
- f) opis aranžmana koji se odnose na odgovornost regionalnih koordinatora za sigurnost u skladu s člankom 44.

2. ☐ Regionalni koordinatori za sigurnost osnivaju se u regiji pogona sustava u kojoj će obavljati svoje zadaće i organiziraju se u pravnom obliku kako je navedeno u ☐ Prilogu II. Direktivi ☐ (EU) 2017/1132 Europskog parlamenta i Vijeća¹⁶.
3. ☐ Operatori prijenosnih sustava odgovorni su za upravljanje ☐ tokovima električne energije i osiguravaju siguran, pouzdan i učinkovit elektroenergetski sustav u skladu s ☐ člankom 40. [preinake Direktive 2009/72/EZ kako je predložena u dokumentu COM(2016) 864/2] i nacionalnim zakonodavstvom. Regionalni koordinatori za sigurnost dopunjuju ulogu operatora prijenosnih sustava obavljanjem ☐ zadaća od regionalne važnosti koje su im dodijeljene u skladu s člankom 34. ☐
- 4.a Regionalni koordinatori za sigurnost preuzimaju svoje nove zadaće navedene u članku 34. stavku 1. do 1. siječnja 2025. Sve države članice iste regije pogona sustava mogu zajednički odlučiti o ranijem početku djelovanja pojedinačnih regionalnih koordinatora za sigurnost [+].

¹⁶ Direktiva (EU) 2017/1132 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. lipnja 2017. o određenim aspektima prava društava (SL L 169, 30.6.2017., str. 46.).

Članak 33.

Zemljopisni djelokrug [] regionalnih koordinatora sigurnosti

- 0.a** Za potrebe ove Uredbe zemljopisna područja koja pokriva svaki od operatora prijenosnog sustava koji dijele iste regionalne koordinatore za sigurnost uspostavljene u skladu sa [] smjernicama za pogon sustava donesenima na temelju članka 18. Uredbe 714/2009, nazivaju se regije pogona sustava.
- 0.b** Regionalni koordinatori za sigurnost mogu obuhvaćati veća ili manja zemljopisna područja od područja koja postoje na temelju [] smjernica za pogon sustava donesenih na temelju članka 18. Uredbe 714/2009. U tom slučaju odgovarajući operatori prijenosnog sustava podnose prijedlog Agenciji u kojem definiraju regije pogona sustava koje pokriva regionalni koordinator za sigurnost.
- 1.** Do [SL: šest mjeseci nakon stupanja na snagu ove Uredbe] ENTSO za električnu energiju Agenciji podnosi prijedlog u kojem se navodi koji su operatori prijenosnog sustava, zone trgovanja, granice zona trgovanja, regije za proračun kapaciteta i regije koordinacije isključenja obuhvaćeni svakom od regija pogona sustava.
- 1.a** Ako je država članica dio višestrukih različitih sinkronih područja, dva regionalna koordinatora za sigurnost mogu koordinirati radom operatora prijenosnog sustava. Za granice zone trgovanja u susjedstvu regijâ pogona sustava, u prijedlogu iz stavka 1. navodi se način provođenja koordinacije među regionalnim koordinatorima za sigurnost za te granice.
- 1.b** Svaki regionalni koordinator za sigurnost obavlja zadaće navedene u članku 34. stavku 1. za operatore prijenosnih sustava u regiji pogona sustava u kojoj je uspostavljen. []

[]

2. U roku od tri mjeseca od primitka **prijedloga iz stavka 1.** kojim se određuju regije pogona sustava Agencija ga odobrava ili predlaže njegove izmjene. U potonjem slučaju Agencija se savjetuje s ENTSO-om za električnu energiju prije donošenja izmjena. Doneseni prijedlog objavljuje se na *web*-mjestu Agencije.

Članak 34.

Zadaje [] regionalnih koordinatora za sigurnost

1. Svaki [] regionalni **koordinator za sigurnost** obavlja [] sljedeće [] **zadaje [] od regionalne važnosti za operatore prijenosnih sustava** u regiji pogona sustava [] detaljnije opisane u Prilogu I.:
- (a) usklađeni proračun kapaciteta **u skladu s metodologijama izrađenima na temelju [] smjernica za dodjelu kapaciteta i upravljanje zagušenjima donesenima na temelju članka 18. Uredbe 714/2009;**
 - (b) koordiniranu analizu sigurnosti **u skladu s metodologijama izrađenima na temelju [] smjernica za pogon sustava donesenih na temelju članka 18. Uredbe 714/2009;**
 - (c) stvaranje zajedničkih modela [] **mreže u skladu s metodologijama i postupcima izrađenima na temelju [] smjernica za pogon sustava donesenih na temelju članka 18. Uredbe 714/2009;**
 - (d) **potporu** procjene dosljednosti planova za obranu i planova za ponovnu uspostavu sustava operatora prijenosnih sustava **u skladu s postupkom utvrđenim u [] mrežnom kodeksu za poremećeni pogon i ponovnu uspostavu donesenom na temelju članka 6. Uredbe 714/2009;**

(da) regionalna predviđanja adekvatnosti sustava u rasponu od tjedna unaprijed do[] dana unaprijed i procjene [] aktivnosti za smanjenje rizika u skladu s postupcima utvrđenima u [] smjernicama za pogon sustava donesenima na temelju članka 18. Uredbe 714/2009;

(db) regionalnu koordinaciju planiranja isključenja u skladu s postupcima utvrđenima u [] smjernicama za pogon sustava donesenima na temelju članka 18. Uredbe 714/2009;

[]

(dd) osposobljavanje i certifikaciju osoblja koje radi za regionalne koordinatore za sigurnost [+];

[]

(e) **potporu** koordinacije i optimiranja regionalne ponovne uspostave sustava **kako zatraže operatori prijenosnih sustava**;

(f) analizu i izvješćivanje nakon pogona i nakon poremećaja;

[]

[]

[]

[]

[]

[]

- (m) utvrđivanje kriznih scenarija na regionalnoj razini ako te u mjeri u kojoj se zahtijevaju u skladu s člankom 6. stavkom 1. [Uredbe o pripremljenosti za rizike kako je predložena dokumentom COM(2016) 862];
- (n) pripremu i provedbu godišnjih kriznih simulacija u suradnji s nadležnim tijelima na temelju članka 12. stavka 3. [Uredbe o pripremljenosti za rizike kako je predložena dokumentom COM(2016) 862];

[]

- (p) zadatke povezane sa sezonskim izgledima povezanim s adekvatnošću ako i u mjeri u kojoj se zahtijevaju u skladu s člankom 9. ([**stavkom 3.**) [Uredbe o pripremljenosti za rizike kako je predložena dokumentom COM(2016) 862];

[]

- (q) izračun **vrijednosti za** najveći ulazni kapacitet dostupan za sudjelovanje stranog kapaciteta u mehanizmima kapaciteta **u svrhu izdavanja preporuke na temelju članka 21. stavka 6. [].**

2. ☐

Na zajednički prijedlog regulatornih tijela, slijedom savjetovanja s operatorima prijenosnih sustava i regionalnim koordinatorima za sigurnost, države članice u regiji pogona sustava mogu zajednički odlučiti predvidjeti dodatne savjetodavne i koordinacijske zadaće, na osnovi čega će regionalni koordinatori za sigurnost izdati preporuke na temelju članka 38. U tom slučaju regionalni koordinatori za sigurnost obavljaju te zadaće na temelju metodologija koje su sastavili operatori prijenosnih sustava, a mjerodavna regulatorna tijela odobrila.

3. Operatori prijenosnih sustava pružaju svojim ☐ regionalnim koordinatorima za sigurnost sve informacije potrebne za obavljanje njegovih ☐ zadaća.

4. ☐ Regionalni koordinatori za sigurnost pružaju operatorima prijenosnih sustava u regiji pogona sustava sve informacije potrebne za provedbu ☐ preporučenih koordiniranih ☐ aktivnosti ☐ koje su predložili ☐ regionalni koordinatori za sigurnost.

Članak 35.

Suradnja unutar ☐ i između regionalnih koordinatora za sigurnost

1. Svakodnevnom ☐ koordinacijom unutar regionalnih koordinatora za sigurnost i između njih upravlja se kooperativnim ☐ postupcima ☐ koji se temelje na:
 - (a) radnim dogovorima radi rješavanja aspekata planiranja te operativnih aspekata ☐ relevantnih za zadaće navedene u članku 34. stavku 1.;

- (b) postupku za **razmjenu analize i savjetovanje o prijedlozima regionalnih koordinatora za sigurnost** s operatorima prijenosnih sustava u regiji pogona sustava u provedbi operativnih dužnosti i zadaća u skladu s člankom 37. **te s drugim regionalnim koordinatorima za sigurnost;**
- (c) postupku za donošenje ☐ **koordiniranih aktivnosti** i preporuka u skladu s člankom 38.;
- (d) postupku za reviziju ☐ **koordiniranih aktivnosti** i preporuka ☐ **koje su donijeli regionalni koordinatori za sigurnost** u skladu s člankom 39.

Članak 36.

Radni dogovori

1. ☐ **Regionalni koordinatori za sigurnost** postižu radne dogovore radi rješavanja aspekata planiranja i rada povezanih sa ☐ **zadacama** koje trebaju obavljati, uzimajući posebice u obzir posebnosti i zahtjeve tih ☐ **zadaca** kako su navedene u Prilogu I. **Regionalni koordinatori za sigurnost razvijaju i postupak za svaku reviziju tih radnih dogovora.**
2. ☐ **Regionalni koordinatori za sigurnost** osiguravaju da radni dogovori sadržavaju pravila o obavješćivanju dotičnih strana.

Članak 37.

Postupak savjetovanja

1. **[] Regionalni koordinatori za sigurnost** osmišljavaju postupak za organizaciju, u okviru izvršavanja svojih svakodnevnih dužnosti i zadataka, primjerenog i redovitog savjetovanja s operatorima prijenosnih sustava **regije pogona sustava, drugim regionalnim koordinatorima za sigurnost** i relevantnim dionicima. Kako bi se osiguralo rješavanje regulatornih pitanja u to se, prema potrebi, uključuju regulatorna tijela.
2. **Ako je potrebno, regionalni koordinatori za sigurnost mogu se savjetovati s državama članicama [] regije pogona sustava i, ako je primjenjivo, svojim regionalnim forumima o politički značajnim pitanjima osim onih koja se odnose na svakodnevne aktivnosti regionalnih koordinatora za sigurnost i [] provedbu njihovih zadaća.** Regionalni koordinatori za sigurnost uzimaju u obzir preporuke koje daju države članice i, prema potrebi, njihovi regionalni forumi.

Članak 38.

[] Koordinirane aktivnosti i preporuke

1. **[] Operatori prijenosnih sustava u regiji pogona sustava** osmišljavaju postupak za donošenje **[] koordiniranih aktivnosti i preporuka koje su predložili regionalni koordinatori za sigurnost u skladu s kriterijima utvrđenima u stavcima od 2. do 4.**

2. ☐ **Regionalni koordinatori za sigurnost** ☐ **utvrđuju koordinirane aktivnosti** upućene operatorima prijenosnih sustava u pogledu ☐ **zadaca** iz ☐ članka 34. stavka 1. točaka (a) i (b). Operatori prijenosnih sustava **moгу odučiti ne** ☐ **provesti koordinirane aktivnosti** ☐ koje su donijeli **regionalni koordinatori za sigurnost ako bi provedba koordiniranih aktivnosti dovela do kršenja graničnih vrijednosti pogonskih veličina koje definira svaki operator prijenosnog sustava u skladu sa** ☐ **smjernicama za pogon sustava donesenima na temelju članka 18. Uredbe 714/2009** ☐.
- 2.a **Ako nakon revizije pokrenute u skladu s člankom 39. operator prijenosnog sustava odluči ne provesti koordiniranu aktivnost zbog razloga navedenih u stavku 2., on bez nepotrebne odgode na transparentan način obavješćuje** ☐ **regionalnog koordinatora za sigurnost i operatore prijenosnih sustava u regiji pogona sustava o detaljnim razlozima** ☐. U takvim slučajevima regionalni koordinator za sigurnost procjenjuje učinak na druge operatore prijenosnih sustava u regiji pogona sustava i može predložiti drugi niz koordiniranih aktivnosti koje podliježu postupku iz stavka 2.
3. ☐ **Regionalni koordinatori za sigurnost donose preporuke** upućene operatorima prijenosnih sustava za ☐ **zadace** iz ☐ članka 34. stavka 1. **osim za zadace obuhvaćene stavkom 2. ovog članka.**
4. **Na prijedlog regulatornog tijela, slijedom savjetovanja s operatorima prijenosnih sustava i regionalnim koordinatorima za sigurnost,** ☐ **države članice u regiji pogona sustava mogu zajednički odlučiti ovlastiti** ☐ **regionalne koordinate za sigurnost za koordinirane aktivnosti ili donošenje obvezujućih odluka za jednu ili više** ☐ **zadaca** predviđenih ☐ člankom 34. stavkom 1.

Članak 39.

Revizija ☐ koordiniranih aktivnosti i preporuka

1. ☐ **Regionalni koordinatori za sigurnost** osmišljavaju postupak za reviziju ☐ **koordiniranih aktivnosti i preporuka koje se odnose na zadaće opisane u članku 34.**
2. Postupak se pokreće na zahtjev jednog ili više operatora prijenosnih sustava regije pogona sustava. Nakon revizije ☐ **koordinirane aktivnosti** ili preporuke ☐ **regionalni koordinatori za sigurnost** ☐ potvrđuju ili mijenjaju tu mjeru.
3. Ako je mjera koja podliježe reviziji ☐ **koordinirana aktivnost** u skladu s člankom 38. stavkom 2., zahtjevom za reviziju ☐ **koordinirana aktivnost** se ne suspendira, osim u slučajevima ☐ **kada bi provedba koordiniranih aktivnosti dovela do kršenja graničnih vrijednosti pogonskih veličina koje definira svaki operator prijenosnog sustava u skladu sa ☐ smjernicama za pogon sustava donesenima na temelju članka 18. Uredbe 714/2009.**
4. Ako **nakon** ☐ revizije ☐ preporuke u skladu s člankom 38. (☐ **stavkom 3.**) ☐ operator prijenosnog sustava odluči odstupiti od te preporuke, operator prijenosnog sustava podnosi ☐ obrazloženje ☐ **regionalnim koordinatorima za sigurnost** i drugim operatorima prijenosnih sustava u regiji pogona sustava.

Članak 40.

Upravno vijeće [] regionalnih koordinatora za sigurnost

1. Radi donošenja mjera o svojem upravljanju te praćenja svojeg rada [] **regionalni koordinatori za sigurnost** uspostavljaju svoja upravna vijeća.
2. Upravno vijeće sastoji se od članova koji predstavljaju operatore prijenosnih sustava [].
3. Upravno vijeće odgovorno je za:
 - (a) izradu i donošenje statuta i poslovnika [] **regionalnih koordinatora za sigurnost**;
 - (b) odlučivanje o organizacijskoj strukturi i njezinu provedbu;
 - (c) pripremu i prihvaćanje godišnjeg proračuna;
 - (d) osmišljavanje i prihvaćanje kooperativnih [] postupaka u skladu s člankom 35.
4. Među nadležnostima upravnog vijeća nisu one koje se odnose na svakodnevne aktivnosti [] **regionalnih koordinatora za sigurnost** i obavljanje njihovih **zadaca** [].

Članak 41.

Organizacijska struktura

1. **Operatori prijenosnih sustava utvrđuju potrebne dogovore za regionalne koordinatore za sigurnost [] kako bi** upravljali svojom organizacijom prema strukturi kojom se podupire sigurnost njihovih **zadaca** [].
U njihovoj se organizacijskoj strukturi određuju:
 - (a) ovlasti, dužnosti i odgovornosti upravljačkog osoblja;
 - (b) odnosi i linije izvješćivanja među različitim dijelovima i procesima organizacije.
2. **[] Regionalni koordinatori za sigurnost** mogu osnovati regionalne urede u svrhu rješavanja [] **podregionalnih** posebnosti ili podrške regionalnim koordinatorima za sigurnost radi učinkovitog i pouzdanog obavljanja svojih [] **zadaca**.

Članak 42.

Oprema i osoblje

[] Regionalni koordinatori za sigurnost opremljeni su ljudskim, tehničkim, fizičkim i financijskim resursima potrebnima za ispunjavanje svojih obveza u skladu s ovom Uredbom i obavljanje svojih [] **zadaca**.

Članak 43.

Praćenje i izvješćivanje

1. ☐ **Regionalni koordinatori za sigurnost** uspostavljaju postupak za stalno praćenje barem:
 - (a) uspješnosti svoje operativne izvedbe;
 - (b) ☐ **koordiniranih aktivnosti** i izdanih preporuka, **stupanj provedbe koordiniranih aktivnosti i preporuka od strane operatora prijenosnih sustava** te njihovih rezultata;
 - (c) svoje djelotvornosti i učinkovitosti u svakoj ☐ **zadaći** za koju su odgovorni.
2. ☐ **Regionalni koordinatori za sigurnost** Agenciji, ☐ regulatornim tijelima i **operatorima prijenosnih sustava** regije pogona sustava dostavljaju podatke dobivene stalnim praćenjem barem jedanput godišnje.
3. ☐ **Regionalni koordinatori za sigurnost** utvrđuju svoje troškove na transparentan način i o njima obavješćuju Agenciju i regulatorna tijela regije pogona sustava.
4. ☐ **Regionalni koordinatori za sigurnost** podnose godišnje izvješće o svojoj uspješnosti ENTSO-u za električnu energiju, Agenciji, regulatornim tijelima regije pogona sustava i Koordinacijskoj skupini za električnu energiju osnovanoj na temelju članka 1. Odluke Komisije 2012/C 353/02¹⁷.

¹⁷ Odluka Komisije od 15. studenoga 2012. o osnivanju Koordinacijske skupine za električnu energiju (SL C 353, 17.11.2012., str. 2.).

5. **[] Regionalni koordinatori za sigurnost** izvješćuju ENTSO za električnu energiju, regulatorna tijela **regije**, Agenciju i nadležna tijela država članica odgovorna za sprečavanje i upravljanje kriznim situacijama o nedostacima utvrđenima u postupku praćenja u skladu sa stavkom 1. **Slijedom tog izvješća regulatorna tijela regije mogu predložiti regionalnim koordinatorima za sigurnost mjere za uklanjanje nedostataka.**

Članak 44.

Odgovornost

[] U prijedlogu za uspostavu regionalnih koordinatora za sigurnost u skladu s člankom 32. operatori prijenosnih sustava u regiji pogona sustava poduzimaju potrebne korake za pokriće odgovornosti povezane s izvršavanjem svojih zadataka. **[]** Za način odabran za osiguravanje pokrića uzimaju se u obzir pravni status **[] regionalnih koordinatora za sigurnost** i razina dostupnog pokrića komercijalnog osiguranja.

Članak 45.

Desetogodišnji plan razvoja mreže

1. Plan razvoja mreže iz članka 27. stavka 1. točke (b) na razini cijele Unije uključuje oblikovanje integrirane mreže, razvoj scenarija i procjenu otpornosti sustava.

Plan razvoja mreže na razini cijele Unije posebno:

- (a) temelji se na nacionalnim planovima ulaganja, uzimajući u obzir regionalne planove ulaganja iz članka 12. stavka 1. i, prema potrebi, aspekte planiranja mreže u Uniji kako je navedeno u Uredbi (EU) br. 347/2013 Europskog parlamenta i Vijeća¹⁸; podliježe analizi troškova i koristi primjenom metodologije utvrđene kako je navedeno u članku 11. te Uredbe;
- (b) u pogledu prekograničnih interkonekcija temelji se i na opravdanim potrebama različitih korisnika sustava i integrira dugoročne obveze ulagača iz članaka 44. i 51. [preinake Direktive 2009/72/EZ kako je predložena dokumentima COM(2016) 864/2]; i
- (c) identificira prekinde ulaganja, prvenstveno u pogledu prekograničnih kapaciteta.

U pogledu točke (c), pregled prepreka povećanju prekograničnih kapaciteta mreže koje proizlaze iz različitih postupaka i praksi odobrenja može se priložiti planu razvoja mreže na razini cijele Unije.

- 2. Agencija daje mišljenje o nacionalnim desetogodišnjim planovima razvoja mreže kako bi procijenila njihovu usklađenost s planom razvoja mreže na razini cijele Unije. Ako Agencija utvrdi neusklađenost između nacionalnog desetogodišnjeg plana razvoja mreže i plana razvoja mreže na razini cijele Unije, preporučuje izmjenu nacionalnog desetogodišnjeg plana razvoja mreže ili plana razvoja mreže na razini cijele Unije, ovisno o slučaju. Ako je takav nacionalni desetogodišnji plan razvoja mreže razrađen u skladu s člankom 51. [preinake Direktive 2009/72/EZ kako je predložena dokumentima COM(2016) 864/2], Agencija preporučuje nadležnim nacionalnim tijelima da izmijene nacionalni desetogodišnji plan razvoja mreže u skladu s člankom 51. stavkom 7. te Direktive te o tome obavješćuje Komisiju.

¹⁸ Uredba (EU) br. 347/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2013. o smjernicama za transeuropsku energetska infrastrukturu (SL L 115, 25.4.2013., str. 39.).

Članak 46.

Mehanizam naknade među operatorima prijenosnih sustava

1. Operatori prijenosnih sustava primaju naknadu za troškove nastale kao posljedica prenošenja prekograničnih protoka električne energije na svojim mrežama.
2. Naknadu iz stavka 1. plaćaju operatori nacionalnih prijenosnih sustava iz kojih potječu prekogranični protoci i sustava u kojima ti protoci završavaju.
3. Isplate naknade izvršavaju se na redovitoj osnovi s obzirom na određeno razdoblje u prošlosti. Prema potrebi provode se naknadne prilagodbe isplaćene naknade, kako bi odražavale stvarno nastale troškove.

Prvo razdoblje za koje se izvršavaju isplate naknade određuje se u smjernicama iz članka 57.

4. Komisija donosi delegirane akte u skladu s člankom 63. o iznosima naknada koje treba platiti.
5. Opseg prenesenih prekograničnih protoka i opseg prekograničnih tokova određenih kao da potječu i/ili završavaju u nacionalnim prijenosnim sustavima utvrđuju se na temelju fizičkih protoka električne energije koji su stvarno izmjereni tijekom određenog razdoblja.

6. Troškovi nastali kao posljedica prenošenja prekograničnih protoka ustanovljuju se na temelju predviđenih dugoročnih prosječnih dodatnih troškova, uzimajući u obzir gubitke, ulaganje u novu infrastrukturu i odgovarajući udio troškova postojeće infrastrukture, u mjeri u kojoj se takva infrastruktura koristi za prijenos prekograničnih protoka, posebno imajući u vidu potrebu jamčenja sigurnosti opskrbe. Pri ustanovljivanju nastalih troškova koriste se priznate standardne metode za izračun troškova. Koristi koje mreža dobije kao posljedica prenošenja prekograničnih protoka uzimaju se u obzir za smanjenje primljene naknade.
7. Samo za potrebe mehanizma naknade među operatorima prijenosnog sustava, ako prijenosne mreže dviju ili više država članica čine dio jednog kontrolnog bloka, u cijelosti ili djelomično, kontrolni blok u cjelini smatra se tvorbenim dijelom prijenosne mreže jedne od dotičnih država članica, kako bi se izbjeglo da se protok unutar kontrolnih blokova smatra prekograničnim protokom iz članka 2. stavka 2. točke (b) te kako ne bi došlo do plaćanja naknade u skladu sa stavkom 1. ovog članka. Regulatorna tijela dotičnih država članica mogu odlučiti koja od dotičnih država članica će biti ona čiji se kontrolni blok u cjelini smatra dijelom prijenosne mreže.

Članak 47.

Pružanje informacija

1. Operatori prijenosnih sustava uspostavljaju mehanizme za koordinaciju i razmjenu informacija radi osiguravanja sigurnosti mreže u kontekstu upravljanja zagušenjem.

2. Sigurnosni i operativni standardi te standardi planiranja koje koriste operatori prijenosnih sustava objavljuju se. Objavljene informacije uključuju opći sustav za izračun ukupnog kapaciteta prijenosa i granice pouzdanosti prijenosa, koji se temelji na električnim i fizičkim karakteristikama mreže. Takvi sustavi podliježu odobrenju regulatornih tijela.
3. Operatori prijenosnih sustava objavljuju procjene raspoloživih kapaciteta prijenosa za svaki dan, navodeći sve raspoložive kapacitete prijenosa koji su već rezervirani. Te se objave rade u određenim intervalima prije dana prijenosa i uključuju, u svakom slučaju, procjene za tjedan dana unaprijed i mjesec dana unaprijed, kao i kvantitativnu indikaciju očekivane pouzdanosti raspoloživog kapaciteta.
4. Operatori prijenosnih sustava objavljuju odgovarajuće podatke o ukupnom predviđanju i stvarnoj potražnji, o raspoloživosti i stvarnoj uporabi proizvodnih sredstava i sredstava opterećenja, o raspoloživosti i uporabi mreža i interkonekcija te o uravnoteženju električne energije i kapacitetu rezerve. Za raspoloživost i stvarnu uporabu malih proizvodnih jedinica i jedinica opterećenja mogu se upotrijebiti ukupni procijenjeni podaci.
5. Dotični sudionici na tržištu operatorima prijenosnih sustava osiguravaju odgovarajuće podatke.
6. Poduzeća za proizvodnju koja su vlasnici proizvodnih sredstava ili njima upravljaju, od kojih najmanje jedno proizvodno sredstvo ima instaliran kapacitet od najmanje 250 MW ili koja imaju portfelj koji se sastoji od najmanje 400 MW proizvodnih sredstava, pet godina čuvaju podatke za svaki sat po pogonu, koji su potrebni za provjeru svih operativnih odluka o dispečiranju i ponudbene strategije na burzama električne energije, interkonekcijskim dražbama, tržištima rezervne energije i izvanburzovnim tržištima, tako da su na raspolaganju nacionalnom regulatornom tijelu, nacionalnom tijelu za tržišno natjecanje i Komisiji. Podaci po pogonu i po satu koji se trebaju čuvati uključuju, ali se ne ograničuju na podatke o raspoloživom kapacitetu proizvodnje i predviđenim rezervama, uključujući dodjele tih predviđenih rezerva na razini pogona, u trenutku dražbe ili proizvodnje.

7. Operatori prijenosnih sustava redovito razmjenjuju niz dovoljno točnih podataka o mreži i podataka o toku opterećenja kako bi omogućili da svaki operator prijenosnog sustava može izračunati tok opterećenja u svojem odgovarajućem području. Isti se niz podataka stavlja na raspolaganje regulatornim tijelima i Komisiji **te državama članicama** na zahtjev. Regulatorna tijela, **države članice** i Komisija povjerljivo postupaju s tim nizom podataka i jamče da s njima povjerljivo postupaju i svaki savjetnik koji na njihov zahtjev obavlja analizu na temelju tih podataka.

Članak 48.

Certificiranje operatora prijenosnih sustava

1. Komisija razmatra svaku obavijest o odluci o certificiranju operatora prijenosnog sustava kako je utvrđeno u članku 52. stavku 6. [preinake Direktive 2009/72/EZ kako je predložena dokumentima COM(2016) 864/2] čim je primi. U roku od dva mjeseca od dana primitka takve obavijesti, Komisija daje svoje mišljenje odgovarajućem nacionalnom regulatornom tijelu o njegovoj usklađenosti s člankom 52. stavkom 2. ili člankom 53. te člankom 43. [preinake Direktive 2009/72/EZ kako je predložena dokumentima COM(2016) 864/2].

Prilikom pripreme mišljenja iz prvog podstavka Komisija može od Agencije zatražiti da dostavi svoje mišljenje o odluci nacionalnog regulatornog tijela. U tom se slučaju dvomjesečno razdoblje iz prvog podstavka produljuje za još dva mjeseca.

Ako Komisija u rokovima iz prvog i drugog podstavka ne izda mišljenje, smatra se da se Komisija ne protivi odluci regulatornog tijela.

2. U roku od dva mjeseca od dobivanja mišljenja Komisije nacionalno regulatorno tijelo donosi svoju konačnu odluku u vezi s certificiranjem operatora prijenosnog sustava, pri čemu u što većoj mjeri uzima u obzir mišljenje Komisije. Odluka regulatornog tijela i mišljenje Komisije objavljuju se zajedno.
3. U bilo kojoj fazi postupka, regulatorna tijela i/ili Komisija mogu zatražiti od operatora prijenosnog sustava i/ili poduzeća koje obavlja bilo koju od funkcija proizvodnje ili opskrbe sve informacije koje su potrebne za ispunjenje njihovih zadataka na temelju ovog članka.
4. Regulatorna tijela i Komisija čuvaju povjerljivost komercijalno osjetljivih informacija.
5. Ako Komisija primi obavijest o certificiranju operatora prijenosnog sustava na temelju članka 43. stavka 9.) [preinake Direktive 2009/72/EZ kako je predložena dokumentima COM(2016) 864/2], Komisija donosi odluku u vezi s certificiranjem. Regulatorna tijela poštuju odluku Komisije.

Poglavlje VI.

Funkcioniranje distribucijskog sustava

Članak 49.

[] Suradnja operatora distribucijskih sustava

1. Operatori distribucijskih sustava [] surađuju na razini Unije [] kako bi promicali dovršetak i funkcioniranje unutarnjeg tržišta električne energije te optimalno upravljanje distribucijskim i prijenosnim sustavima i njihov usklađen rad. []
- 1.a **Operatori distribucijskih sustava imaju se pravo udružiti osnivanjem europskog tijela za operatore distribucijskih sustava („tijelo EU-a za ODS-ove”) te mu se pridružiti. Tijelo EU-a za ODS-ove osniva se najkasnije do 31. prosinca 2022. i obavlja zadaće i postupke predviđene ovom Uredbom u skladu s člankom [51.]. Kao stručno tijelo koje radi u zajedničkom europskom interesu, ono ne zastupa posebne interese niti nastoji utjecati na postupak donošenja odluka radi zaštite određenih interesa.**
- 1.b. **Članovi tijela EU-a za ODS-ove podliježu registraciji i plaćanju pravične i razmjerne članarine.**

Članak 50.

Osnivanje tijela EU-a za ODS-ove []

0. **Tijelo EU-a za ODS-ove sastoji se od, najmanje, glavne skupštine, upravnog vijeća, strateške savjetodavne skupine, stručnih skupina i glavnog tajnika.**
1. [] **Do** [SL: *dvanaest mjeseci nakon stupanja na snagu*] operatori distribucijskih sustava [] podnose Komisiji i Agenciji nacрте statuta **u skladu s [člankom 50.a], uključujući kodeks o postupanju**, popis registriranih članova, nacрте poslovnika, uključujući poslovneke za savjetovanja s ENTSO-om za električnu energiju i drugim dionicima [] te pravila financiranja za tijelo EU-a za ODS-ove koje se osniva.
- []
- []
2. U roku od dva mjeseca od primitka tih dokumenata, nakon formalnog savjetovanja s organizacijama koje predstavljaju sve dionike, posebice korisnike distribucijskog sustava, Agencija Komisiji daje mišljenje o nacrtima statuta, popisu članova i nacrtima poslovnika.
3. Komisija u roku od tri mjeseca od dana primitka mišljenja Agencije donosi mišljenje o nacrtima statuta, popisu članova i nacrtima poslovnika, uzimajući u obzir mišljenje Agencije iz stavka 2.
4. Operatori distribucijskih sustava u roku od tri mjeseca od dana primitka pozitivnog mišljenja Komisije osnivaju tijelo EU-a za ODS-ove te donose i objavljuju njegov statut i poslovnik.

5. Dokumenti iz stavka 1. podnose se Komisiji i Agenciji u slučaju njihovih izmjena ili na obrazložen zahtjev Komisije ili Agencije. Agencija i Komisija daju mišljenje u skladu s postupcima utvrđenima u stavcima od 2. do 4.
6. Troškove povezane s aktivnostima tijela EU-a za ODS-ove snose operatori distribucijskih sustava koji su registrirani članovi te se ti troškovi uzimaju u obzir pri izračunu tarifa. Regulatorna tijela odobravaju te troškove samo ako su razumni i proporcionalni.

Članak 50.a

Glavna pravila i postupci za tijelo EU-a za ODS-ove za električnu energiju

1. Statutima tijela EU-a za ODS-ove donesenima u skladu s člankom 50. jamče se sljedeća načela:
 - (a) sudjelovanje u radu tijela EU-a za ODS-ove ograničeno je na registrirane članove uz mogućnost delegiranja u okviru članstva;
 - (b) strateške odluke u vezi s aktivnostima tijela EU-a za ODS-ove te političke smjernice za Upravno vijeće donosi Opća skupština;
 - (c) odluke Opće skupštine donose se u skladu sa sljedećim pravilima:
 - ako je dosegnuto 65 % glasova dodijeljenih članovima Opće skupštine,
 - pri čemu svaki član raspolaže brojem glasova koji je razmjeran odgovarajućem broju kupaca i
 - konačne rezultate podržava najmanje 55 % članova Opće skupštine.

- (d) odluke Opće skupštine blokiraju se u skladu sa sljedećim pravilima: – ako je dosegno 35 % glasova dodijeljenih članovima Opće skupštine,
- pri čemu svaki član raspolaže brojem glasova koji je razmjeran odgovarajućem broj kupaca i
 - konačne rezultate podržava najmanje 25 % članova Opće skupštine.
- (e) Upravno vijeće bira Opća skupština na mandat od najviše četiri godine;
- (f) Upravno vijeće imenuje predsjednika i troje potpredsjednika iz redova svojih članova;
- (g) suradnju između operatora distribucijskih sustava i operatora prijenosnih sustava u skladu s člancima 52. i 53. vodi Odbor direktora;
- (h) odluke Upravnog vijeća donose se običnom većinom od 15 glasova;
- (i) na temelju prijedloga Upravnog vijeća, Opća skupština imenuje glavnog tajnika iz redova svojih članova na mandat od četiri godine, koji se može jedanput obnoviti;
- (j) na temelju prijedloga Upravnog vijeća, Opća skupština imenuje stručne skupine pri čemu nijedna skupina ne smije premašivati 30 članova uz mogućnost da jednu trećinu njih ne čine članovi. Usto, osniva se skupina nacionalnih stručnjaka koja se sastoji od točno jednog predstavnika ODS-a iz svake države članice.

- 2. Postupcima koje donese tijelo EU-a za ODS-ove jamčit će se pravično i razmjerno postupanje prema njegovim članovima i odražavati različite zemljopisne i gospodarske strukture njegova članstva. Konkretno, tim se postupcima predviđa sljedeće:**
- (a) Upravno vijeće sastoji se od predsjednika Vijeća i 27 predstavnika članova, od čega je:**
- [] devet predstavnika članova s više od jednog milijuna korisnika mreže;**
 - [] devet predstavnika članova s više od 100 000, a manje od jednog milijuna korisnika mreže; i**
 - [] devet predstavnika članova s manje od 100 000 korisnika mreže;**
- (ab) predstavnici postojećih udruga ODS-ova mogu sudjelovati kao promatrači na sastancima Upravnog vijeća;**
- (b) Upravno vijeće može se sastojati od najviše tri predstavnika članova sa sjedištem u istoj državi članici ili predstavnika iste industrijske grupe;**
- (c) svaki potpredsjednik Vijeća mora biti imenovan iz redova predstavnika članova u svakoj kategoriji opisanoj u stavku (a) gore;**
- (e) predstavnici članova sa sjedištem u jednoj državi članici ili predstavnici iste industrijske grupe ne smiju predstavljati većinu sudionika stručne skupine;**
- (f) Upravno vijeće osniva stratešku savjetodavnu skupinu koja pruža svoje mišljenje Upravnom vijeću i stručnim skupinama i sastoji se od predstavnika europskih udruga ODS-ova i predstavnika onih država članica koje nisu zastupljene u Upravnom vijeću.**

Članak 51.

Zadaci tijela EU-a za ODS-ove

1. Zadaci su tijela EU-a za ODS-ove sljedeći:

(redoslijed točaka promijenjen je)

- (a) *(prethodno f)* sudjelovanje u izradi mrežnih pravila **koja su relevantna za rad i planiranje distribucijskih mreža i usklađen rad prijenosnih i distribucijskih mreža** u skladu s člankom 55.
- (b) *(prethodno a)* [] **promicanje** rada i planiranja [] distribucijskih mreža **u suradnji s radom i planiranjem prijenosnih mreža**;
- (c) *(prethodno b)* **olakšavanje** integracije obnovljivih izvora energije, distribuirana proizvodnja i drugi resursi ugrađeni u distribucijsku mrežu, primjerice skladištenje energije;
- (d) *(prethodno c)* [] **olakšavanje** [] **fleksibilnosti** potrošnje i upravljanja potrošnjom **te pristupa tržištima korisnikâ distribucijskih mreža**;
- (e) *(prethodno d)* **doprinošenje** digitalizaciji distribucijskih **sustava** [], uključujući razvoj pametnih mreža i sustava za pametno mjerenje;
- (f) *(prethodno e)* **podupiranje razvoja** upravljanja podacima, kibersigurnosti i zaštite podataka **u suradnji s mjerodavnim tijelima i reguliranim subjektima**;

2. Osim toga, tijelo EU-a za ODS-ove:
- (a) surađuje s ENTSO-om za električnu energiju [] u praćenju i provedbi mrežnih pravila i smjernica koji su relevantni za rad i planiranje distribucijskih mreža i usklađen rad prijenosnih i distribucijskih mreža te koji su doneseni u skladu s ovom Uredbom;
 - (b) surađuje s ENTSO-om za električnu energiju [] i donosi najbolje prakse za koordiniran rad i koordinirano planiranje prijenosnih i distribucijskih sustava, uključujući pitanja kao što su razmjena podataka među operatorima i koordiniranje distribuiranih izvora energije;
- []
- (d) donosi godišnji program rada i godišnje izvješće;
 - (e) surađuje u potpunom poštovanju pravila tržišnog natjecanja **i osigurava neutralnost.**

Članak 52.

Savjetovanje u postupku izrade mrežnih pravila

1. Tijekom pripremanja mogućih mrežnih pravila u skladu s člankom 55. tijelo EU-a za ODS-ove provodi opsežan proces savjetovanja, u ranoj fazi i na otvoren i transparentan način, uključujući sve relevantne dionike i posebice organizacije koje predstavljaju sve dionike, u skladu s poslovníkom iz članka 50. To savjetovanje također uključuje [] regulatorna tijela i druga nacionalna tijela, poduzeća za opskrbu i proizvodnju, korisnike sustava uključujući kupce, [], tehnička tijela i platforme dionika. Cilj je savjetovanja prikupljanje i identificiranje mišljenja pogleda i prijedloga svih odgovarajućih relevantnih strana tijekom procesa odlučivanja.

2. Svi dokumenti i zapisnici sastanaka povezani sa savjetovanjima iz stavka 1. objavljuju se.
3. Tijelo EU-a za ODS-ove uzima u obzir mišljenja dostavljena tijekom savjetovanja. Prije donošenja prijedloga mrežnih pravila iz članka 55. tijelo EU-a za ODS-ove navodi kako su primjedbe primljene tijekom savjetovanja uzete u obzir. Ako primjedbe nisu uzete u obzir, navodi razloge za to.

Članak 53.

Suradnja operatora distribucijskih sustava i operatora prijenosnih sustava

1. Operatori distribucijskih sustava i **operatori prijenosnih sustava** surađuju **međusobno** [] u planiranju i upravljanju svojim mrežama. Operatori prijenosnih i distribucijskih sustava razmjenjuju sve potrebne informacije i podatke o radu proizvodnih sredstava i upravljanju potrošnjom, svakodnevnom pogonu svojih mreža i dugoročnom planiranju ulaganja u mrežu radi osiguravanja troškovno učinkovitog, sigurnog i pouzdanog razvoja i pogona svojih mreža.
2. Operatori prijenosnih i distribucijskih sustava surađuju **međusobno** radi postizanja usklađenog pristupa resursima kao što su distribuirana proizvodnja, skladištenje energije i upravljanje potrošnjom, koji bi mogli podupirati posebne potrebe i distribucijskog i prijenosnog sustava.

Poglavlje VII.

Mrežna pravila i smjernice

Članak 54.

Donošenje mrežnih pravila i smjernica

1. Komisija može donositi [] **provedbene** akte podložno ovlastima iz članaka 55. i 57. Takvi **provedbeni** [] akti mogu biti doneseni kao mrežna pravila na temelju tekstova koje je predložio ENTSO za električnu energiju ili, ako je tako odlučeno na temelju popisa prioriteta u skladu s člankom 55. stavkom 2., tijelo EU-a za ODS-ove, **prema potrebi u uzajamnoj suradnji s ENTSO-om za električnu energiju**, te Agencija u skladu s postupkom iz članka 55., ili kao smjernice u skladu s postupkom iz članka 57.
2. Mrežnim pravilima i smjernicama:
[]
 - (a) osigurava se najmanji stupanj usklađivanja potreban za postizanje ciljeva ove Uredbe;
 - (b) uzima se u obzir, ako je primjereno, regionalne posebnosti;

- (c) ne prelazi se ono što je u tu svrhu nužno; i
- (d) ne dovodi se u pitanje pravo država članica da uspostave nacionalna mrežna pravila koja ne utječu na preko[]zonsku trgovinu.

Članak 55.

Uspostavljanje mrežnih pravila

1. Komisija je ovlaštena donositi [] **provedbene akte** u skladu s člankom [] **62. stavkom 2. kako bi se osigurali jedinstveni uvjeti za provedbu ove Uredbe [] utvrđivanjem [] mrežnih pravila u sljedećim područjima:**
 - (a) pravila o sigurnosti i pouzdanosti mreže uključujući pravila za tehnički prijenos rezervnog kapaciteta za operativnu sigurnost mreže, **među ostalim stanje sustava, korektivne mjere i granične vrijednosti pogonskih veličina, regulacija napona i upravljanje jalovom snagom, upravljanje strujom kratkog spoja, upravljanje protokom električne energije, analiza ispada i postupanje s ispadima, zaštitna oprema i sustavi, razmjena podataka, usklađenost, osposobljavanje, operativno planiranje i sigurnosna analiza, regionalna koordinacija pogonske sigurnosti, koordinacija isključenja, planovi raspoloživosti relevantnih sredstava, analiza adekvatnosti, pomoćne usluge, planiranje te platforme za razmjenu podataka za planiranje pogona;**
 - (b) pravila o mrežnoj povezanosti, **među ostalim priključenje postrojenja kupca priključenih na prijenosni sustav, distribucijskih postrojenja priključenih na prijenosni sustav i distribucijskih sustava, priključenje elemenata postrojenja kupca koji se upotrebljavaju za upravljanje potrošnjom, zahtjevi za priključivanje proizvođača električne energije na mrežu, zahtjevi za priključivanje na mrežu s visokonaponskom istosmjernom strujom, zahtjevi za istosmjerno priključene EEP module i krajnje ISVN pretvaračke stanice te operativni postupci obavješćivanja za priključenje na mrežu;**

- (c) pravila za pristup treće strane;
- (d) pravila o razmjeni podataka i namirenju;
- (e) pravila o interoperabilnosti;
- (f) operativni postupci u hitnim slučajevima **među ostalim planovi za obranu sustava, planovi za ponovnu uspostavu, tržišne interakcije, razmjena informacija i komunikacija te alati i infrastruktura;**
- (g) pravila o dodjeli kapaciteta i o upravljanju zagušenjem [] **među ostalim metodologije i procesi za proračun kapaciteta za dan unaprijed, unutar dana i unaprijed, modeli mreže, konfiguracija zone trgovanja, redispečiranje i trgovanje u suprotnom smjeru, algoritmi trgovanja, jedinstveno povezivanje za dan unaprijed ili jedinstveno unutardnevno povezivanje, jamčenje dodijeljenog prekozonskog kapaciteta, raspodjela prihoda od zagušenja, ograničavanje rizika prekozonskog prijenosa, postupci nominacije te nadoknada troškova nastalih pri dodjeli kapaciteta i upravljanjem zagušenjima;**
- (h) pravila za trgovanje u vezi s tehničkim i operativnim pružanjem usluga pristupa mreži i uravnoteženje sustava, **među ostalim funkcije i odgovornosti, platforme za razmjenu energije uravnoteženja, vremena zatvaranja tržišta, zahtjevi za standardne i specifične proizvode, nabava usluga uravnoteženja, dodjela prekozonskog kapaciteta za razmjenu usluga uravnoteženja ili za dijeljenje rezervi, obračun energije uravnoteženja, obračun razmjena energije između operatora sustava, obračun odstupanja te obračun rezerviranog kapaciteta za uravnoteženje sustava;**
- (i) pravila o transparentnosti;
- (j) pravila o uravnoteženju, uključujući s mrežom povezana pravila o rezervnoj električnoj energiji, **među ostalim regulacija frekvencije i snage razmjene, parametri za definiranje kvalitete frekvencije i ciljani parametri, rezerve za održavanje frekvencije, rezerve za ponovnu uspostavu frekvencije, razmjena i dijeljenje rezervi, prekogranični aktivacijski procesi rezervi, procesi korekcije sinkronog vremena i transparentnost informacija;**

- (k) pravila o usklađenim tarifnim strukturama za prijenos [] **[iz članka 16.]** [] uključujući lokacijske signale i pravila o naknadi među operatorima prijenosnog sustava; energetska učinkovitost elektroenergetskih mreža;
- (m) pravila za nediskriminirajuće, transparentno pružanje nefrekvencijskih pomoćnih usluga, uključujući regulaciju napona u stacionarnom stanju, tromost, injektiranje brzodjelujuće jalove struje, **tromost za osiguranje stabilnosti mreže, struju kratkog spoja**, sposobnost crnog starta i **sposobnost otočnog pogona**;

[]

- (o) **sektorska pravila za aspekte [] kibersigurnosti u vezi s prekograničnim protocima električne energije [] o zajedničkim minimalnim zahtjevima, planiranju, praćenju, izvješćivanju i upravljanju krizama;**

[]

2. Nakon savjetovanja s Agencijom, ENTSO-om za električnu energiju, **tijelom EU-a za ODS-ove** i drugim relevantnim dionicima, Komisija svake tri godine izrađuje popis prioriteta utvrđujući područja navedena u stavku 1. koja treba uključiti u razvoj mrežnih pravila. Ako je predmet mrežnog pravila izravno povezan s radom distribucijskog sustava i **nije primarno []** relevantan za prijenos, Komisija može zatražiti da tijelo EU-a za ODS-ove [] **u suradnji s []** ENTSO-om za električnu energiju sazove odbor za izradu nacрта te podnese prijedlog mrežnog pravila Agenciji.

3. Komisija zahtijeva od Agencije da joj u razumnom roku koji nije dulji od šest mjeseci podnese neobvezujuću okvirnu smjernicu (okvirna smjernica) u kojoj se navode jasna i objektivna načela za razvoj mrežnih pravila za područja koja su utvrđena na listi prioriteta. Zahtjev Komisije može sadržavati stanja koja okvirne smjernice moraju obuhvatiti. Svaka okvirna smjernica doprinosi integraciji tržišta, nediskriminaciji, stvarnom tržišnom natjecanju i učinkovitom funkcioniranju tržišta. Komisija može na obrazložen zahtjev Agencije produljiti taj rok.
4. Agencija se u roku od najmanje dva mjeseca na otvoren i transparentan način formalno savjetuje s ENTSO-om za električnu energiju, tijelom EU-a za ODS-ove i drugim relevantnim dionicima o okvirnoj smjernici.
5. Agencija Komisiji podnosi neobvezujuće okvirne smjernice ako je to od nje zatraženo na temelju stavka 3. Agencija Komisiji revidira neobvezujuće okvirne smjernice i ponovno ih podnosi Komisiji ako je to od nje zatraženo na temelju stavka 6.
6. Ako Komisija smatra da okvirna smjernica ne doprinosi integraciji tržišta, nediskriminaciji, stvarnom tržišnom natjecanju i učinkovitom funkcioniranju tržišta, može zatražiti od Agencije da preispita okvirnu smjernicu u razumnom roku te je ponovno podnese Komisiji.
7. Ako Agencija ne podnese ili ponovno ne podnese okvirnu smjernicu u roku koji je odredila Komisija prema stavcima 3. i 6., Komisija razrađuje dotičnu okvirnu smjernicu.
8. Komisija zahtijeva od ENTSO-a za električnu energiju ili, ako je tako odlučeno u popisu prioriteta na temelju stavka 2., tijela EU-a za ODS-ove [] **u suradnji s ENTSO-om za električnu energiju** da podnese Agenciji prijedlog mrežnog pravila koje je u skladu s odgovarajućom okvirnom smjernicom u razumnom roku koji nije dulji od 12 mjeseci.

9. ENTSO za električnu energiju ili, ako je tako odlučeno u popisu prioriteta na temelju stavka 2., tijelo EU-a za ODS-ove, saziva odbor za izradu nacрта kako bi ih podupirao u razvoju mrežnog pravila. Odbor za izradu nacрта čine predstavnici ENTSO-a za električnu energiju, Agencije **i, ako je primjereno**, tijela EU-a za ODS-ove te, ako je primjereno, predstavnici nominiranih operatora tržišta električne energije i ograničen broj glavnih dionika na koje to utječe. ENTSO za električnu energiju ili, ako je tako odlučeno u popisu prioriteta na temelju stavka 2., tijelo EU-a za ODS-ove, **u suradnji s ENTSO-om za električnu energiju**, razrađuje prijedloge mrežnih pravila u područjima iz stavka 1. na zahtjev Komisije u skladu sa stavkom 8.
10. Agencija revidira mrežno pravilo i osigurava da je u skladu s odgovarajućom okvirnom smjernicom te da doprinosi integraciji tržišta, nediskriminaciji, stvarnom tržišnom natjecanju i učinkovitom funkcioniranju tržišta i, podnosi revidirano mrežno pravilo Komisiji u roku od šest mjeseci od dana primitka prijedloga. U prijedlogu koji je podnijela Komisiji Agencija uzima u obzir mišljenja koja su joj dostavile sve zainteresirane strane tijekom izrade prijedloga pod vodstvom ENTSO-a ili tijela EU-a za ODS-ove i službeno se savjetuje s relevantnim dionicima o verziji koja se podnosi Komisiji.
11. Ako ENTSO za električnu energiju ili tijelo EU-a za ODS-ove ne razvije mrežno pravilo u roku koji je odredila Komisija u skladu sa stavkom 8., Komisija može zahtijevati od Agencije da pripremi nacrt mrežnog pravila na temelju odgovarajuće okvirne smjernice. Agencija može u tijeku pripreme nacрта mrežnog pravila pokrenuti daljnje savjetovanje u skladu s ovim stavkom. Agencija podnosi Komisiji nacrt mrežnog pravila pripremljen u skladu s ovim stavkom i može ga preporučiti za donošenje.

12. Komisija može na vlastitu inicijativu, ako ENTSO za električnu energiju ili tijelo EU-a za ODS-ove nije razvilo mrežno pravilo ili Agencija nije razvila nacrt mrežnog pravila iz stavka 11. ovog članka, ili na preporuku Agencije u skladu sa stavkom 10. ovog članka, donijeti jedno mrežno pravilo ili više njih za područja navedena u stavku 1.
13. Ako Komisija predloži donošenje mrežnog pravila na vlastitu inicijativu, Komisija se savjetuje s Agencijom, ENTSO-om za električnu energiju i drugim relevantnim zainteresiranim stranama u pogledu nacrta mrežnog pravila tijekom razdoblja od najmanje dva mjeseca.
14. Ovim se člankom ne dovodi u pitanje pravo Komisije da donese i izmijeni smjernice, kako je predviđeno u članku 57. Ne dovodi se u pitanje mogućnost da ENTSO za električnu energiju razvije neobvezujuće smjernice u područjima utvrđenima u stavku 1. ako se to ne odnosi na područja obuhvaćena zahtjevom koji mu je uputila Komisija. Te se smjernice podnose Agenciji na mišljenje. ENTSO za električnu energiju na odgovarajući način uzima u obzir to mišljenje.

Članak 56.

Izmjene mrežnih pravila

1. Komisija je **do 31. prosinca [2025.]** ovlaštena donositi [] **provedbene akte** u skladu s člankom [] **62. stavkom 2.** o izmjenama mrežnih pravila **u područjima navedenima u članku 55. stavku 1. i** u skladu s postupkom prema članku 55. []

2. Nacrte izmjena bilo kojeg mrežnog pravila donesenog u skladu s člankom 55. mogu Agenciji predložiti osobe koje mogu imati interes povezan s tim mrežnim pravilom, uključujući ENTSO za električnu energiju, tijelo EU-a za ODS-ove, **regulatorna tijela**, operatore **distribucijskih i** prijenosnih sustava, korisnike sustava i potrošače. Agencija također može predložiti izmjene na vlastitu inicijativu [].
3. Agencija može podnijeti Komisiji obrazložene prijedloge izmjena [], objašnjavajući kako su takvi prijedlozi usklađeni s ciljevima mrežnih pravila iz članka 55. stavka 2. O prijedlogu izmjena, ako smatra da je prihvatljiv te o izmjenama na vlastitu inicijativu Agencija se savjetuje sa svim dionicima u skladu s člankom 15. [preinake Uredbe (EZ) br. 713/2009 kako je predložena dokumentom COM(2016) 863/2].
4. Komisija je **do 31. prosinca [2025.]** ovlaštena, uzimajući u obzir prijedloge Agencije, donijeti izmjene svakog mrežnog pravila donesenog u skladu s člankom 55. **kao provedbene akte []** u skladu s [] člankom [] **62. stavkom 2.**

[]

Članak 57.

Smjernice

1. Komisija **do 31. prosinca [2025.]** može donositi obvezujuće smjernice u područjima navedenima u nastavku. **Navedene se smjernice donose kao provedbeni akti u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 62. stavka 2.**
2. Komisija **do 31. prosinca [2025.]** može donositi [] **provedbene akte kao** smjernice u područjima u kojima se takvi akti mogu izraditi prema postupku za mrežna pravila na temelju članka 55. stavka 1.

3. Mogu se donijeti smjernice koje se odnose na mehanizam naknade među operatorima prijenosnih sustava. Njima se određuju, u skladu s načelima navedenima u člancima 46. i 16.:
- (a) detalji postupka za utvrđivanje koji operatori prijenosnih sustava podliježu plaćanju kompenzacije za prekogranične protoke, uključujući podjelu između operatora nacionalnih prijenosnih sustava iz kojih potječu prekogranični protoci i sustava u kojima ti protoci završavaju, u skladu s člankom 46. stavkom 2.;
 - (b) detalji postupka plaćanja koji treba slijediti, uključujući utvrđivanje prvog razdoblja za koje se kompenzacija treba platiti, u skladu s člankom 46. stavkom 3. drugim podstavkom;
 - (c) detalji metodologije za utvrđivanje prenošenja prekograničnih protoka za koje se kompenzacija treba platiti u skladu s člankom 46., u smislu kvantitete i vrste protoka, i određivanje opsega takvih protoka koji potječu i/ili završavaju u prijenosnim sustavima pojedinačnih država članica, u skladu s člankom 46. stavkom 5.;
 - (d) detalji metodologije za utvrđivanje troškova i koristi nastalih kao posljedica prenošenja prekograničnih protoka, u skladu s člankom 46. stavkom 6.;
 - (e) detalji tretmana, u kontekstu mehanizma naknade među operatorima prijenosnih sustava, električnih protoka koji potječu ili završavaju u zemljama izvan Europskoga gospodarskog prostora; i
 - (f) sudjelovanje nacionalnih sustava koji su međusobno povezani vodovima istosmjerne struje, u skladu s člankom 46.

4. Smjernicama se mogu utvrditi i odgovarajuća pravila u pogledu naknada koje se primjenjuju na proizvođače, skladištenje energije i kupce (opterećenje) prema nacionalnim sustavima tarifa za [] prijenos [], uključujući odraz mehanizma naknade među operatorima prijenosnih sustava u naknadama za uporabu nacionalne mreže i davanje primjerenih i učinkovitih lokacijskih signala, u skladu s načelima navedenima u članku 16.

Smjernicama se može omogućiti uspostavljanje primjerenih i učinkovitih usklađenih lokacijskih signala na razini Unije.

Nijedno takvo usklađivanje ne sprečava države članice da primijene mehanizme kojima osiguravaju da su naknade pristupa mreži koje snose kupci (teret) usporedive na cijelom njihovu državnom području.

5. Prema potrebi, u smjernicama koje osiguravaju minimalni stupanj usklađenosti koji je potreban za postizanje cilja ove Uredbe mogu se odrediti i:
- (a) detalji pravila o trgovini električnom energijom; (b) detalji pravila inicijative ulaganja za kapacitet interkonekcijskog voda uključujući lokacijske signale.
6. Komisija može donijeti smjernice o provedbi operativne koordinacije između operatora prijenosnih sustava na razini Unije. Navedene smjernice sukladne su i temelje se na mrežnim pravilima iz članka 55. ove Uredbe, kao i na donesenim specifikacijama iz članka 27. stavka 1. točke (g) ove Uredbe. Prilikom donošenja tih smjernica, Komisija uzima u obzir različite regionalne i nacionalne operativne zahtjeve.

[Navedene se smjernice donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 62. stavka 2.]

7. Pri donošenju ili izmjeni smjernica Komisija se savjetuje s Agencijom, ENTSO-om za električnu energiju, **tijelom EU-a za operatore distribucijskih sustava** te drugim dionicima ako je relevantno.

Članak 58.

Pravo država članica da predvide detaljnije mjere

Ovom se Uredbom ne dovode u pitanje prava država članica da ostave na snazi ili uvedu mjere koje sadrže detaljnije odredbe od onih utvrđenih u ovoj Uredbi, u smjernicama iz članka 57. ili u mrežnim pravilima iz članka 55. ako te mjere nisu **u suprotnosti sa []** zakonodavstvom Unije.

Članak 58.a

Komisija do 31. prosinca [2023.] ocjenjuje postojeće provedbene akte koji sadrže mrežna pravila i smjernice kako bi ocijenila koje bi od njihovih elemenata moglo bilo korisno unijeti u zakonodavne akte Unije u vezi s unutarnjim tržištem električne energije i kako bi se ovlasti za mrežna pravila i smjernice na temelju članka 55. i 57. mogle revidirati. Komisija dostavlja detaljno izvješće o svojoj ocjeni Europskom parlamentu i Vijeću. Uz to se izvješće prilažu, prema potrebi, zakonodavni prijedlozi na temelju ocjene Komisije.

Poglavlje VIII.

Završne odredbe

Članak 59.

Novi interkonekcijski vodovi

1. Novi interkonekcijski vodovi istosmjerne struje mogu se na zahtjev izuzeti, na ograničeno razdoblje, od odredaba članka 17 stavka 2. ove Uredbe te članaka 6. i 43., članka 59. stavka 6. i članka 60. stavka 1. [preinake Direktive 2009/72/EZ kako je predložena dokumentima COM(2016) 864/2] pod sljedećim uvjetima:
 - (a) ulaganje mora ojačati tržišno natjecanje u opskrbi električnom energijom;
 - (b) razina rizika koja je povezana s ulaganjem takva je da do ulaganja ne bi došlo da nije odobreno izuzeće;
 - (c) interkonekcijski vod mora biti u vlasništvu fizičke ili pravne osobe koja je odvojena, barem u smislu svojeg pravnog oblika, od operatora sustava u čijim će se sustavima graditi taj interkonekcijski vod;
 - (d) naknade se ubiru od korisnika tog interkonekcijskog voda;
 - (e) od djelomičnog otvaranja tržišta iz članka 19. Direktive 96/92/EZ Europskog parlamenta i Vijeća¹⁹ ni jedan dio kapitala ili operativnih troškova interkonekcijskog voda nije vraćen od bilo koje komponente naknada za uporabu prijenosnih sustava ili distribucijskih sustava povezanih tim interkonekcijskim vodom i

¹⁹ Direktiva 96/92/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 19. prosinca 1996. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije (SL L 27, 30.1.1997., str. 20.).

- (f) izuzeće ne smije biti štetno za tržišno natjecanje ni za djelotvorno funkcioniranje unutarnjeg tržišta električne energije ni za učinkovito funkcioniranje reguliranog sustava na koji je vezan interkonekcijski vod.
2. Stavak 1. također se primjenjuje, u iznimnim slučajevima, na interkonekcijske vodove izmjenične struje pod uvjetom da su troškovi i rizici predmetnog ulaganja posebno visoki kada se usporede s troškovima i rizicima koji obično nastanu kada se spajaju dva susjedna nacionalna prijenosna sustava interkonekcijskim vodom izmjenične struje.
3. Stavak 1. primjenjuje se i na značajna povećanja kapaciteta u postojećim interkonekcijskim vodovima.
4. Odluku o izuzeću prema stavcima od 1. do 3. regulatorno tijelo dotične države članice donosi za svaki slučaj posebno. Izuzeće može obuhvatiti cijeli ili dio kapaciteta novog interkonekcijskog voda ili postojećeg interkonekcijskog voda sa značajno povećanim kapacitetom.

U roku od dva mjeseca od dana na koji zahtjev za izuzeće primi zadnje od dotičnih regulatornih tijela, Agencija može tim regulatornim tijelima podnijeti savjetodavno mišljenje koje može poslužiti kao temelj za njihovu odluku.

Prilikom odlučivanja o odobrenju izuzeća razmatra se, za svaki slučaj posebno, potreba da se nametnu uvjeti u vezi s trajanjem izuzeća i nediskriminacijskim pristupom interkonekcijskom vodu. Prilikom odlučivanja o tim uvjetima vodi se posebno računa o dodatnom kapacitetu koji će se graditi ili modifikaciji postojećeg kapaciteta, vremenskom okviru projekta i nacionalnim okolnostima.

Prije odobrenja izuzeća regulatorna tijela dotičnih država članica odlučuju o pravilima i mehanizmima za upravljanje kapacitetima i njihovu dodjelu. Pravila o upravljanju zagušenjem uključuju obvezu da se neupotrijebljeni kapaciteti ponude na tržištu, a korisnici uređaja imaju pravo trgovati svojim ugovorenim kapacitetima na sekundarnom tržištu. Pri procjeni kriterija iz stavka 1. točaka (a), (b) i (f) uzimaju se u obzir rezultati postupka dodjele kapaciteta.

Ako su sva dotična regulatorna tijela postigla dogovor o odluci o izuzeću u roku od šest mjeseci, ona o toj odluci obavješćuju Agenciju.

Odluka o izuzeću, uključujući uvjete iz drugog podstavka ovog stavka, valjano je obrazložena i objavljuje se.

5. Odluku iz stavka 4. donosi Agencija:

- (a) ako sva dotična regulatorna tijela nisu mogla postići dogovor u roku od šest mjeseci od dana kada je zatraženo izuzeće od zadnjeg od tih regulatornih tijela ili
- (b) na zajednički zahtjev dotičnih regulatornih tijela.

Prije donošenja takve odluke, Agencija se savjetuje s dotičnim regulatornim tijelima i podnositeljima zahtjeva.

6. Neovisno o stavcima 4. i 5., države članice mogu predvidjeti da regulatorno tijelo ili Agencija, ovisno o slučaju, treba podnijeti svoje mišljenje o zahtjevu za izuzeće relevantnom tijelu u državi članici s ciljem donošenja formalne odluke. To se mišljenje objavljuje zajedno s odlukom.

7. Regulatorna tijela po primitku bez odlaganja šalju presliku svakog zahtjeva za izuzeće na znanje Agenciji i Komisiji. Dotična regulatorna tijela ili Agencija (tijela obavješćivanja) obavješćuju Komisiju o odluci bez odlaganja zajedno sa svim relevantnim informacijama u vezi s tom odlukom. Te se informacije mogu dostaviti Komisiji u agregiranom obliku koji Komisiji omogućava donošenje utemeljene odluke. Te informacije posebno obuhvaćaju:
- (a) detaljan opis razloga na temelju kojih je izuzeće odobreno ili odbijeno, uključujući financijske informacije koje opravdavaju potrebu za izuzećem;
 - (b) obavljenу analizu o utjecaju na tržišno natjecanje i na stvarno funkcioniranje unutarnjeg tržišta električne energije koji je posljedica odobrenja izuzeća;
 - (c) razloge za vremensko razdoblje i udio ukupnog kapaciteta predmetnog interkonekcijskog voda za koje je izuzeće odobreno; i
 - (d) rezultat savjetovanja s dotičnim regulatornim tijelima.
8. U roku od 50 radnih dana od dana primitka obavijesti iz stavka 7., Komisija može donijeti odluku kojom zahtijeva da tijela obavješćivanja izmijene ili povuku odluku o odobrenju izuzeća. To se razdoblje od 50 radnih dana može produljiti za dodatno razdoblje od 50 radnih dana ako Komisija traži dodatne informacije. To dodatno razdoblje počinje na dan koji slijedi nakon primitka potpunih informacija. Početno razdoblje može se produljiti i pristankom Komisije i tijela obavješćivanja.

Ako tražene informacije nisu dostavljene u razdoblju navedenom u zahtjevu, obavijest se smatra povučenom osim ako je, prije isteka tog razdoblja, razdoblje produženo pristankom i Komisije i tijela obavješćivanja ili ako tijela obavješćivanja u valjano obrazloženoj izjavi obavijeste Komisiju da smatraju da je obavješćivanje dovršeno.

Tijela obavješćivanja postupaju u skladu s odlukom Komisije o izmjeni ili povlačenju odluke o izuzeću u roku od mjesec dana i o tome obavješćuju Komisiju.

Komisija čuva povjerljivost komercijalno osjetljivih informacija.

Odobrenje odluke o izuzeću od strane Komisije istječe dvije godine od dana njezina donošenja kada izgradnja interkonekcijskog voda još nije počela do tog dana i pet godina od dana njezina donošenja ako interkonekcijski vod nije počeo raditi do tog dana, osim ako Komisija na temelju obrazloženog zahtjeva tijela obavješćivanja odluči da je do kašnjenja došlo zbog velikih prepreka izvan kontrole osobe kojoj je izuzeće dodijeljeno.

9. Ako regulatorna tijela predmetnih država članica odluče preinačiti odluku na temelju stavka 1., ona odmah obavješćuju Komisiju o toj odluci i svim relevantnim informacijama u pogledu te odluke. Na odluku o kojoj je poslana obavijest primjenjuju se stavci od 1. do 8., uzimajući u obzir posebnosti postojećeg izuzeća.

10. Komisija može, postupajući po zahtjevu ili po službenoj dužnosti, ponovo pokrenuti postupak:
- (a) ako su se, uzimajući u obzir legitimna očekivanja stranaka i gospodarsku ravnotežu postignutu prvotnom odlukom o izuzeću, bitno promijenile činjenice na kojima se odluka temeljila;
 - (b) ako su predmetna poduzeća postupala suprotno svojim obvezama; ili
 - (c) ako se odluka temeljila na nepotpunim, netočnim ili zavaravajućim informacijama koje su dostavile stranke.
11. Komisija je ovlaštena donijeti delegirane akte u skladu s člankom 63. o donošenju smjernica za primjenu uvjeta navedenih u stavku 1. ovog članka i odrediti postupak koji treba slijediti za primjenu stavaka 4., 7., 8., 9. i 10. ovog članka.

Članak 59.a

Odstupanja

1. **Države članice mogu primjenjivati odstupanja od odgovarajućih odredaba u člancima 3., 5., članku 6. stavku 1., članku 7. stavcima 1. i 4., člancima od 8. do 10., od 13. do 15., od 17. do 22., članku 23. stavcima 1., 2., 4., 5. i 5.a, članku 24., člancima od 32. do 44. i članku 48. u sljedećim slučajevima:**
- (a) **država članica može dokazati da postoje znatni problemi u radu njezinih malih izoliranih i povezanih sustava. U tom slučaju odstupanje mora biti vremenski ograničeno i podložno uvjetima kojima je cilj povećanje konkurentnosti i integracija s unutarnjim tržištem.**
 - (b) **za najudaljenije regije u smislu članka 349. UFEU-a, koje se ne mogu povezati s europskim energetskeim tržištem iz očitih fizičkih razloga. U tom slučaju odstupanje nije vremenski ograničeno.**

U oba slučaja, odstupanje podliježe uvjetima čiji je cilj osigurati da se odstupanjem ne ometa prijelaz na obnovljive izvore energije.

Pri odobravanju odstupanja Komisija u svojoj odluci navodi do koje se mjere odstupanjima mora uzeti u obzir primjena mrežnih pravila i smjernica.

3. Odredbe Uredbe nemaju učinka na primjenu odstupanja na temelju [Direktive o električnoj energiji].

Ako je odstupanje odobreno, Komisija prije donošenja odluke obavješćuje države članice o tim zahtjevima, vodeći računa o poštovanju povjerljivosti.

2. Članci 3., 4., 5., članak 6. stavak 1. i stavak 2. točke (c) i (h), članci od 7. do 10., od 12. do 15., od 17. do 22., članak 23. stavci 1., 2., 5. i 5.a, članak 24., članak 31. stavci 2. i 3., članci od 32. do 44., članci 46. i 48. ne primjenjuju se na Cipar dok njegov prijenosni sustav ne bude povezan s prijenosnim sustavima drugih država članica putem međupovezanosti.

Ako prijenosni sustav Cipra ne bude povezan s prijenosnim sustavima drugih država članica putem međupovezanosti do 1. siječnja 2026., Cipar će procijeniti potrebu za odstupanjem od tih odredaba te može Komisiji podnijeti zahtjev za produljenjem odstupanja. Komisija procjenjuje uzrokuje li primjena tih odredaba rizik od stvaranja znatnih problema za funkcioniranje sustava električne energije na Cipru ili se očekuje da će se njihovom primjenom na Cipru pogodovati funkcioniranje tržišta. Na temelju te procjene Komisija donosi obrazloženu odluku o potpunom ili djelomičnom produljenju [] **odstupanja** koja se objavljuje u *Službenom listu Europske unije*.

Članak 60.

Pružanje informacija i povjerljivost

1. Države članice i regulatorna tijela na zahtjev pružaju Komisiji sve potrebne informacije za potrebe provedbe odredaba ove Uredbe.

Komisija određuje razumni rok za pružanje informacija, uzimajući u obzir složenost traženih informacija i žurnost kojom su te informacije potrebne.

2. Ako dotična država članica ili regulatorno tijelo ne pruže informacije iz stavka 1. u roku određenom u skladu sa stavkom 1., Komisija može zatražiti sve potrebne informacije za potrebe provedbe odredaba ove Uredbe izravno od dotičnih poduzeća.

Kada poduzeću šalje zahtjev za informacije, Komisija istodobno šalje primjerak zahtjeva regulatornim tijelima države članice na čijem se državnom području nalazi sjedište poduzeća.

3. U svojem zahtjevu za informacije u skladu sa stavkom 1. Komisija navodi pravnu osnovu zahtjeva, rok za pružanje informacija, svrhu zahtjeva te sankcije predviđene u članku 61. stavku 2. za pružanje netočnih, nepotpunih ili zavaravajućih informacija. Komisija određuje razumni rok uzimajući u obzir složenost traženih informacija i žurnost kojom su te informacije potrebne.

4. Zahtijevane informacije dostavljaju vlasnici poduzeća ili njihovi predstavnici te, u slučaju pravnih osoba, osobe koje su ovlaštene da ih zastupaju po zakonu ili na temelju akta o osnivanju. Kada odvjetnici, koji su za to propisno ovlašteni, dostavljaju informacije u ime svojih klijenata, klijenti ostaju u potpunosti odgovorni ako su pružene informacije nepotpune, netočne ili zavaravajuće.
5. Kada poduzeće ne pruži tražene informacije u roku koji je odredila Komisija ili ako dostavi nepotpune informacije, Komisija može odlukom zatražiti pružanje tih informacija. U toj se odluci navodi koje se informacije traže i postavlja se odgovarajući rok za njihovu dostavu. U odluci se navode sankcije predviđene u članku 61. stavku 2. Navodi se i pravo na to da odluku ispita Sud Europske unije.

Komisija istodobno šalje primjerak svoje odluke regulatornim tijelima države članice na čijem se državnom području nalazi boravište te osobe ili sjedište poduzeća.

6. Informacije iz stavaka 1. i 2. koriste se samo za potrebe provedbe odredaba ove Uredbe.

Komisija ne otkriva informacije dobivene u skladu s ovom Uredbom koje su po svojoj prirodi obuhvaćene obvezom poslovne tajne.

Članak 61.

Sankcije

1. Ne dovodeći u pitanje odredbe stavka 2., države članice utvrđuju pravila o sankcijama za kršenje odredaba ove Uredbe, mrežnih pravila donesenih u skladu s člankom 55. i smjernica donesenih u skladu s člankom 57. te poduzimaju sve potrebne mjere kako bi osigurale provedbu tih odredaba. Predviđene sankcije moraju biti učinkovite, proporcionalne i odvraćajuće.
2. Komisija može odlukom poduzećima odrediti novčane kazne koje ne prelaze 1 % ukupnog prometa u prethodnoj poslovnoj godini, ako su namjerno ili nepažnjom pružila netočne, nepotpune ili zavaravajuće informacije kao odgovor na zahtjev postavljen na temelju članka 60. stavka 3. ili nisu pružila informacije u roku određenom odlukom donesenom na temelju članka 60. stavka 5. prvog podstavka. Pri određivanju visine novčane kazne Komisija uzima u obzir težinu nepridržavanja zahtjeva iz prvog podstavka.
3. Sankcije predviđene u skladu sa stavkom 1. i odluke donesene u skladu sa stavkom 2. nisu kaznenopravnog karaktera.

Članak 62.

Postupak odbora

1. Komisiji pomaže odbor uspostavljen člankom 68. [preinake Direktive 2009/72/EZ kako je predložena dokumentima COM(2016) 864/2].

2. Prilikom upućivanja na ovaj stavak primjenjuje se članak 5. Uredbe (EU) br. 182/2011 Europskog parlamenta i Vijeća²⁰.

Članak 63.

Izvršavanje delegiranja ovlasti

1. Ovlast za donošenje delegiranih akata dodjeljuje se Komisiji podložno uvjetima utvrđenima ovim člankom.
2. Ovlast za donošenje delegiranih akata iz [] članka 46. stavka 4. [] i članka 59. stavka 11. dodjeljuje se Komisiji na neodređeno vrijeme počevši od [SL: *molimo umetnuti datum stupanja na snagu*].
3. Europski parlament ili Vijeće u svakom trenutku mogu opozvati delegiranje ovlasti iz [] članka 46. stavka 4. [] i članka 59. stavka 11. Odlukom o opozivu prekida se delegiranje ovlasti koje je u njoj navedeno. Opoziv počinje proizvoditi učinke sljedećeg dana od dana objave te odluke u *Službenom listu Europske unije* ili na kasniji datum naveden u toj odluci. On ne utječe na valjanost [delegiranih] akata koji su već na snazi.
4. Prije donošenja delegiranog akta Komisija se savjetuje s **Odborom za prekograničnu električnu energiju** i stručnjacima koje je imenovala svaka država članica u skladu s načelima utvrđenima u Međuinstitucijskom sporazumu o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016.

²⁰ Uredba (EU) br. 182/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. veljače 2011. o utvrđivanju pravila i općih načela u vezi s mehanizmima nadzora država članica nad izvršavanjem provedbenih ovlasti Komisije (SL L 55, 28.2.2011., str. 13.).

5. Čim donese delegirani akt, Komisija ga istodobno priopćuje Europskom parlamentu i Vijeću.
6. Delegirani akt donesen na temelju [] članka 46. stavka 4. [] i članka 59. stavka 11. stupa na snagu samo ako Europski parlament ili Vijeće u roku od dva mjeseca od priopćenja tog akta Europskom parlamentu i Vijeću na njega ne podnesu nikakav prigovor ili ako su prije isteka tog roka i Europski parlament i Vijeće obavijestili Komisiju da neće podnijeti prigovore. Taj se rok produljuje za dva mjeseca na inicijativu Europskog parlamenta ili Vijeća.

Članak 64.

Stavljanje izvan snage

1. Uredba (EZ) br. 714/2009 stavlja se izvan snage. Upućivanja na uredbu stavljenju izvan snage smatraju se upućivanjima na ovu Uredbu i čitaju se u skladu s korelacijskom tablicom iz Priloga II.
- 1.a Svi provedbeni akti doneseni na temelju Uredbe 714/2009 nastavljaju se primjenjivati nakon datuma stavljanja izvan snage Uredbe 714/2009 dok ne budu stavljeni izvan snage.**

Članak 65.

Stupanje na snagu

Ova Uredba stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Primjenjuje se od 1. siječnja 2020.

Članci 13. i 58.a ove Uredbe primjenjuju se s učinkom od datuma stupanja na snagu ove Uredbe.

Za potrebe provedbe članka 13., članak 14. ove Uredbe primjenjuje se s učinkom od datuma stupanja na snagu ove Uredbe.

Za potrebe preispitivanja ove Uredbe najkasnije do kraja 2030. Komisija, prema potrebi, podnosi prijedlog.

Ova je Uredba u cijelosti obvezujuća i izravno se primjenjuje u svim državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu

Za Europski parlament

Predsjednik

Za Vijeće

Predsjednik